

ISSN 1844 - 2358
ISSN-L 1844 - 2358

Anul XVII • Nr. 232 • decembrie 2025 • editat de ECOSTAR 21 prin INTOL PRESS • www.culturaarsmundi.ro

Cuprins:

- 1 DECEMBRIE 2025, LA ALBA IULIA...
Mihai SPORIȘ pag. 1
- DARIUS MUNTEANU ȘI „VISUL... CA SPECIE LITERARĂ”
Mihai CĂLUGĂRIȚOIU pag. 3
- „LA MASA DE SCRIS” CU DUMITRU PANĂ
M. CĂLUGĂRIȚOIU pag. 3
- POEM PENTRU DOMNUL MIHAI CĂLUGĂRIȚOIU
George VOICA pag. 3
- FARAGO - CEA MAI COMPLETĂ ȘI COMPETENTĂ VIZIUNE
Constantin Lupeanu pag. 4
- POEZII
Petre DINULICĂ pag. 4
- DISCURS DESPRE CULTURĂ (XV)
Gheorghe DEACONU pag. 5
- NICOLAE IORGA - O PERSONALITATE DE ANVERGURĂ
MONDIALĂ
Gheorghe PANTELIMON pag. 6
- ASOCIAȚIA SENIORILOR VÂLCEA, ÎN ZI DE SĂRBĂTOARE
G. PANTELIMON pag. 6
- DIN REVISTE LUATE... ȘI-N REVISTĂ DATE...
Mihai MUSTĂȚEA pag. 7
- MIHAI EMINESCU - CONTRIBUTOR LA ISTORIOGRAFIA
ETNOGENEZEI ROMÂNILOR ÎN BALCANI
Ionuț ȚENE pag. 8
- ELON MUSK ȘOCHEAZĂ CU NOUA SA INVENȚIE pag. 10
- MIHAI CĂLUGĂRIȚOIU - ÎNTRE MĂRTURIA REALITĂȚII
ȘI INTEROGAȚIA FILOSOFICĂ
Cristian Ovidiu DINICĂ pag. 10
- ROMÂNIA S-A BLOCAT ÎN PROCESUL COSTISITOR
DE ADERARE LA UNIUNEA EUROPEANĂ
Leontina RUS pag. 10
- VACA, ANIMAL SFÂNT!
KIS Peter pag. 10
- PSIHOLOGIA ÎN MEDICINĂ. INTERVIU CU MEDICUL
IRAKIAN, JIHAD
Ion NĂLBITORU pag. 11
- PLOPUL
Puiu RĂDUCAN pag. 12
- POEZII
Marian ILIE pag. 12
- POEZII
Marius MĂRĂCINESCU pag. 12
- AL. FLORIN ȚENE: „MINCIUNA LA ROMÂNI...”
Petre CICHIRDAN pag. 13
- POEZII
Al. Florin ȚENE pag. 13
- INVESTIȚII MAJORE LA COPĂCELU INAUGURATE
DE MIRCIA GUTĂU
Biroul de Presă pag. 14
- ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI, A FOST SĂRBĂTORITĂ
ȘI DE FILIALA UZPR-OLT LA SLATINA
Ana VASILE pag. 14
- MUZICIENI ROMÂNI - DECEMBRIE
Emil MANZUR pag. 14
- NU MAI SCĂPĂM DE SINDROMUL COMUNISMULUI (VII)
Gheorghe STANCIU OPĂTEȘTI pag. 15
- EXPOZIȚIE DE ICOANE A GRUPULUI EIKONA
Marius DRĂGHICI pag. 16
- TRAISTA CU PLÂNTE MEDICINALE
Ana-Maria LAZĂR pag. 16

1 DECEMBRIE 2025, LA ALBA IULIA, „STRIGĂTURI” DE ZIUA ZILELOR ROMÂNILOR

Mihai SPORIȘ

În tradiția ultimilor ani am pornit, pe Via Carolina, o Cale a lui Traian (împărat al Romei... și temeiul romanității românești!) pe Valea Oltului, spre Alba Carolina... Am pornit spre Alba Iulia, cândva habsburgică, amintind de Ginta Iulia... romană, ba chiar de cetatea de întâmpinare lui Mihai Bravul - acest simbol peste vreme, unirii românilor!-, pe când Ardealul se afla, precum Moldova și Țara Românească sub suzeranitate otomană/turcească. Spre această albă cetate, în numele mai vechi: Bălgrad, am pornit și acum la drum într-o dimineață cezoasă care anticipa și încețoșarea vremelnică, după cum ultimul timp neîntunecase... tik-tok/ul, punând (B)/(V)otul, netotul pe fenta înghițită pe nemestecate.

Cu un an în urmă trecusem pe la vot, dis de dimineață (vot anulat... constituțional, imediat, dedu-
hul păzitor... angajat Constituției!), înainte de-a lua drumul spre locul împlinirii Marelui Vot, plebiscitar, de la Alba Iulia, tot într-o zi de întâi decembrie. Cronica zilei va fi fost consemnată în nr. din decembrie 2024, al revistei *Cultura Vâlceană* (vezi arhiva culturaarsmundi.ro a INTOL PRESS).

Nu uităm!, nu avem voiel, că locul acesta adăpostește veșniciei pe lăncu de Hunedoara, cel ce va fi dat Regatului Ungar- stăpân și el locului, până pe la 1541 (când a ieșit din istorie!) - pe un Matei *Corvin*, rege din stirpea basarabă (vezi Corbii din stemele valahe, înainte de combinația cu cele imperiale bizantine!). Chiar lăncu de Hunedoara se

de unire, ori pe delegații, cei 1228, care se vor fi legat și juridic de marea hotărâre de unire?; legiunile de moți ale lui Amos Frâncu, mobilizate să apere hotărârea populară, în acel decembrie 1918? Apoi, pe acei oameni providențiali, vizionari, cum au fost Iuliu Maniu, Vasile Goldiș, Iuliu Hossu, Miron Cristea (și pe toți cei cu monumentele-horă în jurul sălii unirii!)? Apoi, să uiți că fără Monarhia Constituțională a *principatelor unite* în 1859, devenite *Regat* al românilor, în 1881, proiectul unui stat modern, independent și întregit cu cei de-o simțire, nu ar fi fost posibil? Da, la Alba Iulia, pe lângă urmele legiunilor romane; a Catedralei cu lăncu de Hunedoara pus temei; a statuiei ecvestre a lui Mihai Viteazul și a bisericii din lemn în amintirea lui; a Cetății lui Carol al VI-lea de Habsburg; a Monumentul martiriului dedicat moților: Horia Cloșca și Crișan; a Sălii Unirii, pe lângă acestea și a multor altele încufrând istoria, o Catedrală a Reîntregirii, cu statuile de la intrare ale Regelui Ferdinand și Reginei Maria, atestă marea ispravă, încoronarea și acreditarea mondială a împlinirii unui stat! Da!, aici la Alba Iulia bate inima întregului românesc, începând cu aceea zi a zilelor, 1 Decembrie 1918! Întregirea istoriei, cu altfel de scriere se poate citi aici, mai cu ochii min-

ții, prin întrebările, mirările provocate și șansa vreunui ghid mai în temă, să deslușească semnificațiile cu duhul adevărului, nepărtinitor cuiva. Întregirea cu noi monumente, vezi doar Woodrow Wilson (Președintele SUA și *părintele* principiului autodeterminării națiunilor!), Iuliu Hossu (episcopul greco-catolic, ocultat și cu crezul scos în afara legii de regimul ateu... prin 1948, concomitent cu denunțarea monarhiei!), alături de alte mari personalități ale culturii și spiritualității, completează fericit cele ascunse voit o vreme, ori neștiute. Semnalăm apariția recentă a monumentului columnar, cu tâlcul artei care cheamă subtil la o reconciliere a creștinilor, ba chiar a tuturor credin-

cioșilor monoteiști...

Sugestivă vizita, zilele acestea, a Papei Leon al XIV-lea, păstorul bisericii catolice cu miliarde de creștini. Cu adevărat istorică vizita în Turcia, în Liban a suveranului pontif. Imboldul unei împăcări confesionale, ca un pas mare pentru pacea lumii, este sincron și cu obiectivul nostru, al serbării *unității* românești (unitate în mare suferință, vădită la... alegerea păstorului credibil!). Vizita Pontifului și întâlnirea cu Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, Bartolomeu I, tocmai într-o perioadă în care Sinaxarul cu *Sf. Andrei* și calendarul laic cu *Serbarea Națională a României*, conform Constituției și-au sincronizat chemarea, par, aceste evenimente, o minunată atragere a atenției... venită de undeva. Revederea, după 1700 de ani, de la Niceea (locul unde se institua *Crezul* creștinismului incipient, nedespărțit!), împreună cu Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I al Constantinopolului (al Ortodocșilor cu legi-

CULTURA vâlceană a primit premiul Ligii
Scriitorilor Români (LSR) pe anul 2020

PETRE CICHIRDAN - PREMIUL UZPR/2016 PENTRU „REVISTELE CULTURALE ALE RÂMNICULUI” • CULTURA *Ars Mundi*
• CULTURA vâlceană • POVESTEA VORBII 21 • SENIORII • FORUM vâlcean

timarea... apostolului Andrei, tocmai sfântul ocrotitor al românilor creștinați!), apoi cu Patriarhul Bisericii Armene, ba chiar și cu Președintele Erdogan al Turciei, de-a împreună cu autoritățile, slujind pe Allah..., aveau menirea să caute pacea lumii! Toate întâlnirile acestea, făcute în slujba păcii mondiale și credinței într-un Dumnezeu... cu toată diversitatea înțelesului celor ascunse și revelate, pe puterea fiecăruia de-a le pricepe, s-au întâmplat anterior sărbătorii noastre naționale, trăită peste tot, dar cu mare vizibilitate la București și Alba Iulia. Toate, invocând nevoia unității credinței într-un spirit atotcuprinzător... care promovează iubirea ca lege supremă și împăcarea diversității, vindecarea antagonismelor... Să nu ne fie și nouă un îndemn la împăcarea divergențelor, unele induse artificial, pline de ură și neînțelese în cele ce au ele ascuns?, în folos străin cu totul de pacea socială și credința asumată ca reper moral?

Avem dintotdeauna chemări speciale/datorii de împlinit, să mergem la Alba Iulia! În anii din urmă fiecare trecere prin acest loc special, adevărată capitală a românismului, sfințită cu jertfe multe, luam pulsul unei simțiri publice, cu lumini și umbre. Faptul unei serbări speciale, a unei trăiri conștiente și responsabile a adunat, de fiecare dată oamenii gătiți special, în portul tradițional al băștinei și cu bucuria ușor de remarcat. Chipuri senine, vesele și cu o smerenie specială în trecerea lor pe lângă monumente, poze de grup cu înaintașii... onorați cu coroane, toate trăiau pentru neuitare locul cu istoria lui.

Mulți veniți întotdeauna dar... nu toți aleși! Alte întere, cocoțate pe fățărnicia teatrului ieftin, coboară ceața în peisaj, amplifică zgomotul imbecil, alteori doar chemarea stomacului la ciolan, etalarea imaginii publice pentru investiția în scara suită cu coatele. Un adevărat furnicar omenesc printr-un bazar ocazionat special pentru petrecere... Hore stârnite intempestiv de grupurile venite cu muzica la ... pachet. Geto-dacii costumați special, cu mentoratul dacopatiei, în jocul anacronic al daciadei și hulirea calificată a latinității limbii, a lui Traian (cel din Imnul național... *jefuitorul!*), negarea regilor, de după Decebal (conform cu zisa lui dr. Petru Groza, la schimbarea unui macaz al istoriei!) toate acestea își jucau scenariile... unor remanente ideologice care încă nu își consumaseră otrăvirea contaminantă. Acestea toate se repetă de la an la an și cu anumite excepții pot ilustra climatul societății și pulsul invocatei unități naționale, reflectat secvențial în organismele componente și cu propriul rol.

Ce a particularizat serbarea de la 1 decembrie 2025, de la Alba Iulia, ca o dorită atragere a atenției, regizată anume cu cheltuieli pe măsură, în jocul de-a puterea cea mare a României? Anul trecut un ... *cal troian* (unii îl consideră *muscal!*), descoperit chiar în faptul turului II al alegerilor prezidențiale, Călin Georgescu, va fi amânat alegerile pentru șefia României pentru 2025. La alegerile din 2025, un alt pretendent George Simion, șeful AUR (*alianța pentru unitatea românilor?*) ratează la mustață tronul prezidențial, după ce turul I îl credita ca favorit. Preluase masa electorală a simpatizanților aceluși Călin (acum... *filă de poveste!*), pe care îl proclama, evident ipocrit, ca președinte autentic ales, și viitor prim/ministru în socotelile de scontat președinte de republică, el George Simion. Dar nu a fost să fie! Unitatea de cuget și simțire a interesului (pe cel ascuns nu îl cunoaștem!) acestui binom s-a spulberat! În 30 Noiembrie, 2025, de Sf. Andrei la Alba Iulia, Partidul AUR și-a desemnat, pentru 4 ani (?!!), președintele partidului, în persoana lui George Simion, iar filialele județene participante, au rămas cu pancarte cu tot pentru serbarea marii uniri, de a doua zi. Alegerea Congresului în aceste zile, cu un simbolism al unității românilor, tocmai la Alba Iulia, locul celei mai mari vizibilități, își avea regia unei investiții emoționale și prilejul unui câștig garantat. Nu toate însă se potrivesc atunci când alianțele de altă dată și-au pierdut valabilitatea.

Acesta era prilejul și motivul special, de mare interes, al plecării noastre la Alba Iulia, în 2025. Dimineața o ceață joasă, zdrențuită de o ploaie acoperea versanții Văii Oltului, pe numita cândva Via Carolina. Peste Olt de șoseaua supraaglomerată se lucrează în trei schimburi la tronsonul sectorului de autostradă Boița-Cornet. Depășim *Genunea* Căinenilor /după zisa lui Mircea cel Bătrân-, acolo unde romanii treceau râul Olt pe Pons Vetus și drumul îl vor fi păzit cu castele trans/alutanului). Pe aici trecuseră, prin 1599 și Frații Buzești să-l ajute pe Mihai, să convingă la Șelimbăr Ardealul, să se unească cu Țara Românească, sigur că atunci, cu sprijinul imperiului european, al Împăratului Rudolf, cu rezidența la... Praga (Ardealul fiind sub autoritate juridică, vasa, cu protecția otomană!). La Ganga/Căineni, alt împărat de Habsburg, chiar Carol al Vienei, pune inscripția prin 1718, că a construit drumul și ia în stăpânire Oltenia. Vedem placa prinsă de stâncă, cu textul salvat în multe cărți... să poată fi citit! Austria, de fapt întinsul Imperiu

Habsburgic, alungase pentru o vreme Imperiul Otoman din Oltenia și își revendica continuitatea Romei lui Traian. Placa în discuție, pusă pe stâncă este bornă incontestabilă. Peste Olt, în dreptul acestui marcaj multă vreme drumul roman... trasat de Hadrian, și-a păstrat urma și o utilitate secundară. Depășim spre Balta Verde... o organizare de șantier, cu drapelul cu semilună al turcilor care construiesc tronsonul de autostradă! Ce ți-e și cu istoria asta! Acum trei veacuri austriei imperiali construiau Via Carolina și Strassburgul (cetatea Arxavia de la Căineni), tot ei, cu „telenii”, supușii lor din nordul Italiei, și tot ei vor fi lucrat, acum 130 de ani, pe vremea lui Carol I al nostru și a lui Frantz Iosif, al lor, la calea ferată de pe Valea Oltului (chiar se vor fi întâlnit pe la Căineni/Râul Vadului, la o punere de acord!). Ceața ne urmărește până după Boița, în sensul de mers spre Sibiu. Intrarea pe autostradă în zona șantierului pentru racordul acesteia cu Valea Oltului, dar și Țara Făgărașului, dă alt avânt cailor putere motorizați. În dreptul Șelimbărului, cu monumentul dedicat lui Mihai Viteazul, îi amintesc celui de lângă mine, că pe aici cu vreo lună în urmă, pentru marcarea victoriei voievodului unirii din 1599, un eveniment cu călăreți costumați... special, au combătut suveranist mitul unirii, în toată autenticitatea lui istorică, și consolidarea unei mitologii exclusiviste, rupte de contextul unui proces istoric, cu legile lui incontestabile și descifrabile în simfonia mai multor discipline ale cunoașterii, puse de acord. Acesta este și motivul informațiilor de amănunt istoric, inserate aici pentru cronică a unei zile speciale și cele ce s-au petrecut!

Ocolim Hermanstadt (*orașul fratelui*, în traducere din săseasca... veche a burgului Sibiu, fără să fi uitat că granița veche, de pe Valea Oltului era pe la ...Valea Fratelui), acum oraș european declarat, *capitală culturală*, prin 2007 (adică în anul aderării noastre la Uniunea Europeană!). Autostrada cea nouă ne grăbește întâlnirea, mai ales că ceața peste Cindrel, peste satele Mărginimii Sibiului nu ne permite decât privirea în față și asupra indicatoarelor care ne spun ele pe unde suntem. La Sebeș... renunțăm la ramificația spre Cluj Napoca a autostrăzii și alegem drumul vechi să salutăm veșnicia care se va fi născut și prin satul Lancrăm, cu semintele alese: Lucian Blaga poetul-filosof și Dorin Pavel, inginerul, părintele hidroenergeticii românești. Valea Mureșului și-a risipit ceața și chiar ne arată

chipul prelungirii în dealuri, al Apusenilor. Numărul mașinilor, după afluența drumului care venea dinspre Hațeg, Deva... ne obligă la mersul coloanei. Stegulețele... deconspiră țința. Găsim greu un loc de parcare din multele știute și folosite ani în șir. Iată-ne la poarta principală a cetății, cea cu Carol... Împăratul. O barieră cu o atenționare este fermă: accesul interzis! Intrarea în cetate se va face printr-o cale ocolitoare... prin dreapta, ori prin stânga prin șanțul dintre zidurile cetății (câțiva km. de ocol!). Aici pe locul suplicului, marcat de monument, o mulțime cu steaguri luase cu asalt, venind dinspre gara CFR și locul parării multelor autocare, venite să cucerască cetatea! Totul nepus de acord părea chiar activarea răscoalei lui Horia Cloșca și Crișan. Sunt nedumerit de mulțimea cu pancarte și de strigările din portavoce, urmate de glasurile de toate vârstele, inclusiv ale copiilor! „Trăiască!, trăiască: Moldova, Ardealul și Țara Românească!”... să fie oștenii lui Mihai? Nu sunt ei! Mă lămuresc imediat când observ pancarta cu „Călin Georgescu... Președinte!”, alta cu „Jos Guvernul!”. Ceea ce mă contrariază sunt vocile copiilor prezenți și ei, strigând în cor! Mă conving imediat că mulțimea aceea pestriță, bulucită toată prin șanțul cetății, parte era o scurgere remanentă de ieri (pancartele cu numele filialelor județene și unele costumații tradiționale vedeau meleagurile atinse de suveranismul acesta contaminant!), parte din oameni cu alt motiv al venirii aici, după cum se amuzau de carnavalul acesta ciudat,

cu geto-daci, echipați special să înfrunte romanii cuceritori. Țasta să fi fost motivul intrării subite în reparație a porții principale? Mă lămuresc imediat că protestatarii sunt de două feluri: kongresmenii lui *Simion*, tocmai ales președintele partidului, fără contracandidat, chiar ieri! A(!?)uriști majoritari, cu puterea lor autentică în instituțiile puterii, chiar dacă în opoziție parlamentară. Pe George Simion să-l numesc *stâlpcul*... cocoțat dăi președintele de partid, nu de țară, deși pe un vot popular imens- însă insuficient, chiar dacă aurit, prin deturnarea caratelor/ „cară-te Călin...” ar fi spus-o, în dodii românul! Cară-te!... să fi doar o filă de poveste. Al doilea... curent, la fel de vocal pare al nemulțumiților cu votul lor anulat în favoarea lui Călin ... și Țasta un fel de George... mai escu (de Mușatescu... care ruga poporul să nu-l voteze!). Inteligența artificială, rețelele de intoxicare a bunei credințe, vor fi deturnat bunele credințe în buna tradiție a ascultării și smereniei statornicită pe la noi, tot prin evul mediu, acela timpuriu, când alții ne vor fi robit, chiar sub alte imperii, ca rumâni/iobagi/robii ca mâini de lucru, care munciau și nu aveau voie să gândească! Marșul acesta ca o scurgere prin șanțul de apărare... mi-a sugerat o tactică posibilă pentru disiparea energiilor negative înainte de-a fi intrat în cetate. Eruptia din cetate spre orele prânzului, va fi existat, însă multe strigări, amestecate în vacarmul atent monitorizat de sistemul securitar de anti-corpi, păreau atenuate. Ora 12.00! Peste întregul vacarmul clopotele Catedralei Reînțregirii, vor fi marcat solemn clipa, ca un ecou din întreg Ardealul cu ortodocși și catolici, al anului 1918, când miezul zilei, una specială, va fi bătut clopotul unui destin istoric dinspre Dumnezeuul tuturor, nu doar al diversității care prin ură dezbină! Credeți că s-a făcut liniște? și smerenia, poate o închinăciune de Doamne ajută!, se va fi văzut în grupurile colindătorilor cu strigături impuse? Ferit-a sfântul! Aveau alte sarcini! Mulțimea își manifesta prezența conform cu ceea ce o adusese aici. Unii își cereau votul

anulat, alții să-și facă loruși un nou guvern, unii învârteau hore ad-hoc, își făceau poze cu... monumentele, alții negociau cocarde, steaguri, stegulețe pentru marcarea evenimentului și participării. Numărul celor prezenți în cetate și de-a lungul bulevardului pregătit pentru o mare paradă militară, prin apropierea momentului fixat a crescut aproape din senin, deși norii și ceața nu a permis și zborul înaripatelor de forță ale armatei. Înspre locul defilării, unde sosise de la București... premierul României, se întetesc ... „urările de bine” cele cu „jos...!”, „huo...!”, ale pașnicilor luptători pentru... *unitate*. La monumentul cu sugestia unității religioase, ca o columnă cu brațele crucii cunună, o expoziție cu pancarte suveraniste în care toate aveau, ostentativ, cu majuscule, marca ortodoxă, iar la monumentul dedicat Reginei Maria a României, un buchet stingher și încă nostalgia pentru singurii regi recunoscuți cei ai Daciei!

Marea mulțime venită aici din propria simțire, dublată de înțelegerea procesului istoric, cu credința statornică cultivată în valorile autentice, a trăit solemnitatea momentului și s-a bucurat în nota bunei cuviințe și a respectului pe care ni-l datorăm unii altora... frați fiind în casa comună: România noastră, dar și în lumea largă, ce ne-a avut, în libertatea de noi înșine, după cum am avut-o și ne-am trăit-o! Strigătele partizane, ca o larmă ascunsă în calul troian, care își are dresorul cu interesul lui, voiau cu orice preț, deschiderea porților principale ale Cetății. Dar acestea, constatând răscoala fără temei și fără o mântuire legitimă, au cerut ocolul mai lămuririi de sine al pornirilor intempestive, cum va fi fost și scenariul cu alegerile unui partid, taman la concurență cu întregul Marii Sărbători, de la 1 Decembrie 2025.

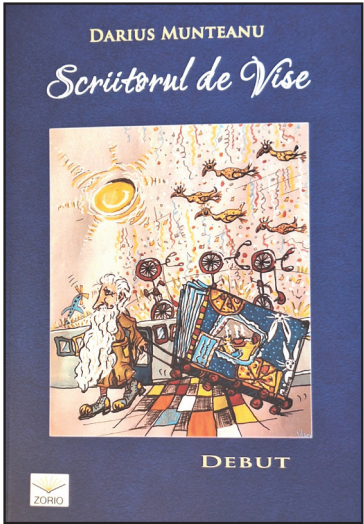
Am cumpărat cocarde și drapele tricolore, sfințite la Alba Iulia și ne-am adăugat o filă diagnostic asupra liantului unității naționale și a ecumenismului religios, invocată, dar încă într-o ceață și o înnorare greu de explicat, chiar de instituția Bisericii Naționale. Să luăm act de evenimentul, privind alinierea invocată, cu Papa de la Roma și cu Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, puși de acord cu câteva ore înainte de serbările Sf. Andrei și a Marii Adunări de la Albă Iulia, de la 1 Decembrie 2025! Și să urăm la mulți ani!, României, grădină sfințită în Dacia străbună, recunoscută stat întregit cu numele altoiului latin, al unei mărețe Rome. Iar românilor de acasă și de pretutindeni, cu cetățenie atestată/ adică respectând Constituția, acel *dura lex/sed lex!*, indiferent de crez, rasă, culoare etnică: să se respecte, asumându-și datoria iubirii, în respectul diferențelor pentru pacea din sine și armonia lumii!

1.Decembrie 2025

DARIUS MUNTEANU ȘI „VISUL... CA SPECIE LITERARĂ”

Mihai CĂLUGĂRIȚOIU

Tânărul Darius Munteanu (20 de ani) mărturisește că: „pentru a mă descurca pe această planetă străină, îmi va trebui un job... Cum ar fi scriitor... doar scriu de când eram mic.” (p. 158). Găsim această mărturisire în recentul volum *Scriitorul de Vise*, prefătat de Petre Crăciun, apărut la Editura „Zorio”, București, 2025, cu toate că: „Scrie literatură din clasa a V-a” (Volumul colectiv *Liternauții*, Antologie de poezie coordonată de Iona Nicolaie, Editura „Paralela 45”, 2025, p. 86).

Conștient de faptul că „nimeni nu mai este interesat de vise” (p. 12), scriitorul, „destul de solitar în public” (p. 39), este copleșit de „teama că va muri anonim” (p. 27) și își dorește „tinerețe plină de inspirație și bătrânețe plină de renume” (p. 78, 82), asumându-și devenirea: „Destinul meu este să înving căpcăunul!” (p. 52), nimeni altcineva decât: „Scriitorul de vise. El era căpcăunul.” (p. 64), iar cărțile sale să nu devină „cărămizi de construit... pe acest tărâm în care nu bătea niciun curent literar” (p. 76).

Scrierile sale ne trimit la Kafka, Eugen Ionescu și alții, într-o lume a fantasticului și absurdului, a imaginarului insolit, presărate însă, din când în când, de o luciditate profundă, avertizat fiind de faptul că scriitorului: „Îi ardeau paginile cărții în față... și... îi aduceau în celulă un critic literar care îi biciuia toată opera” (p. 26).

Darius Munteanu încearcă, și credem că va reuși, „să deschidă alte ferestre fermecate spre lumi nemaivăzute și nemaiauzite, prin coridoarele minții și ale imaginației” (p. 132). În scrierile sale își face loc, de multe ori, umorul, uneori politic, folosind în locul expresiei de politician anost, șters, pe cea de „radieră bătrână, cu un trecut mai întortocheat decât guvernul României în ultimii ani” (p. 143), atenționând, parcă, viața politică actuală, că nu este suficientă „porția zilnică de adolescență” (p. 100). De asemenea, în *Tărâmul Norilor*, luând în derâdere modul de administrare a unei societăți, ne propune o nouă taxă: „Fiecare țară să-și plătească vremea” (p. 152).

Despre poezie, Darius Munteanu ne face următoarea confesiune: „Când vreau foarte tare să scriu poezie/ mă așez într-un scaun cu rotile/ și urc culmile unui deal foarte abrupt/ ... / iar când aproape ajung în vârf/ din capătul celălalt al dealului/ apare un copil cu aripi uriașe de papagal” (*Liternauții*, „Înclinație”, p. 87), justificând, parcă, aprecierea Ioanei Nicolaie, despre poezii tineri: „Știu cât de multe și de uimitoare chipuri are poezia” (*Liternauții*, coperta IV).

De remarcă sunt, uneori, exprimările oximoronice: „zarva condamnată la moarte” (p. 24); întrebări tăcute” (p. 25); „trezit la irealitate” (p. 30); „solitar în public” (p. 39) ori „dealurile joase și câmpiile înalte” (p. 120).

Nu în ultimul rând, trebuie amintit că Darius Munteanu este membru al Forumului Cultural al Râmnicului, participă activ la realizarea proiectului „Râmnicul tradiției – Râmnicul modern și contemporan – Râmnicul în viitor” și a fost premiat pentru eseu *Râmnicul în viitor*, publicat în *Analele Râmnicului*, Anul II, nr. 2, Râmnicu-Vâlcea, Editura „Antim Ivireanul”, 2024, pp. 331-334.

Oprindu-mă aici, sunt de acord cu autorul, care afirmă: „Incredibil unde poate ajunge imaginația cuiva” (*Scriitorul de Vise*, p. 158), și credem că la multiplele genuri literare există și multiple gusturi literare, cu cititori care vor aprecia scrierile fantastice ale lui Darius Munteanu, pentru că tot el mai zice: „Doi oameni nu visează niciodată la fel” (p. 10), și-i dorim să facă parte din rândul acelor „scriitori plini de idei” (pp. 55-56).

8 decembrie 2025

GEORGE VOICA

Poem pentru
domnul Mihai Călugărițoiu
- La aniversarea a 70 de ani -

La 70 de ani ești încă verde
și-ți fuge mintea spre cucoane dulci;
din amintiri, nimica nu se pierde
și-adormi cu ele,-atunca când te culci,

că, de-i frumoasă tinerețea fragă,
cum ai putea să te desparți de ea,
când lanț de sânge, inima dezleagă,
cu el să lege lumea asta-ar vrea;

s-o pună-n rug de flăcări, vâlvătaie;
toți armăsarii să necheze iar;
să curgă transpirația, suvoaie,
să bată clopotele-n calendar,

încât leandrii de la mânăstire
să strige: „Lazăr, iată, a-nviat,
deși se-mpleticește la vorbire
și nu mai rupe scânduri de la pat!...”

*

La 70 de ani, dai Pașapoarte
spre alte zboruri, dincolo de-amurg;
te-aduni cu satul tău în noua carte,
precum, în Sparta, o făcu Lycurg...

Și streășină pui mâna la sprânceană;
noi orizonturi, de acum, deschizi;
bagi seama că e lumea toată-o rană
și plină-i de plevușcă și guvizi...

Și te cuprinde o adâncă milă,
dar și păreri de rău, așa eu cred,
văzând o unguroaică și-o zambilă,
paharul de Murano plin cu mied...

De-aceea, însă, aicea, la „Maria”,
vom ridica, în cinstea ta, pocal,
iar eu îmi revărsa-voi poezia
peste Oltenia și-ntreg Ardeal,

că dor, Mihai, în inimă-ți se face
de anii studenției, de moldavi,
c-ai vrea să lupti din nou la Smotrace,
nu-n forumuri cu oratori grozavi!

*

La 70 de ani ești încă-n vână!
Nu ai motive ca să te deprimi;
încă visezi Colchide, de-aur lână,
fecioare arămii, în tătărimi...

Ba, mi te duce gândul la Hurgada,
În calda țară a Nilului, Nisyr,
ori în Siberii, înroșind zăpada
străpunsă de un roșu trandafir!...

Așa că, dă tu grijile deoparte,
că anii or să curgă, vrei, nu vrei!
Hai, prinde ceru-ntreg, acum, de toate;
cu – Enkidu iarăși să vânam noi lei,

că vremea curge de o veșnicie,
iar noi c-o viață-i suntem doar datori!
Cât nume vei purta-n Călugărie,
scrie 100, cu albastre flori!...

Surpate,

16 noiembrie 2025

„LA MASA DE SCRIS” CU DUMITRU PANĂ

În toamna acestui an, 2025, aproape de Sfântului Dumitru, l-am reîntâlnit pe fostul coleg Dumitru Pană, care, în timpul studenției (1980-1984), ne surprindea cu poeziile sale și stilul mai puțin obișnuit de a „mânu” cuvintele.

De-a lungul timpului, l-am regăsit, nu de puține ori, în revistele literare naționale semnându-și versurile ori în referințele critice la creațiile sale. De data aceasta, volumul de versuri *Casa rece*, antologie, publicat la Editura „Timpul”, din Iași, în 2020, a confirmat așteptările. Menționăm că citările au respectat grafia autorului, chiar dacă, de cele mai multe ori, nu respectă canoanele gramaticale.

Ca să-l cunoaștem, să-i dăm versul: „MĂ NUMESC DEMETRIOS/ și sunt din Chi (mera). din părinți/ Constantin și Constanța. frați îmi sunt Daniel/ Alexandru și soră Elena./ legea lor e pe rând pământul focul apa și visul./ legea mea: așteptarea și zidul./ fiul meu poartă numele Matei-Constantin. cu el/ am plâns și am răs peste fire voi muri/ rostindu-i toate numele ca-n toate clipele noastre mari” (mai departe, p 125) ori „DEO DEMETRA zeița-pământ femeie/ iubită și mamă.../ mamă a visului meu” (DEO DEMETRA, p. 135).

Născut la 15 mai 1960, în localitatea Chiojdu, județul Buzău, Dumitru Pană a absolvit Facultatea de filosofie în 1984, la Iași. În studenție, a fost redactor la revistele studențești și a debutat la Cenuclul „Junimea” și în „Convorbiri literare”. Ulterior, a activat ca profesor în județul Buzău. A inițiat și coordonat mai multe proiecte culturale. Din 2004, este membru al Uniunii Scriitorilor din România. A publicat mai multe volume de poezie, printre care amintim: *Didactica Frusta* (1999); *Ilion* (2001); *Cerul în ecou* (2003); *Luna în plină zi* (2007); *Măsluitorii de cuburi* (2012); *Lakonika* (2015).

Revenind la volumul *Casa rece*, trebuie să recunoaștem că este o antologie reușită deoarece surprinde esența poetică a lui Dumitru Pană, bazată pe o serioasă cultură, cu lecturi fundamentare, din antichitate până în prezent, cu profundă încărcătură filosofică, în egală măsură cufundată în „boala departelui” (p. 8) ori în „boala întoarcerii” (p. 10).

Poetul face parte din acei feciori „educați aspru de tați cumpătați” (p. 15), „cu tenacitate de cârțiță cu grație de felină / cu șuier de pasăre / cu vise de zeu” (Athlos, p. 16), conștient că: „timpul... devine tot mai mult / trecut...” (*Triptic*, p. 18).

Fără a contrazice rațiunea, exprimările sale sunt, uneori, antinomice: „plânsul spune aproape totul și râsul aproape nimic/ ... râsul spune aproape totul și plânsul aproape nimic”; „scriu ca și cum aș uita/ scriu ca și cum mi-aș aduce aminte” (*Coincidentia propositum*, p. 21-22) ori „uneori copilăria e foarte demult. alteori/ e de ieri de acum”; „acolo aproape aici departe” (*Alt labirint*, p. 24); „eu nu mai vreau să scriu poezii/ eu vreau să scriu poezia” (*Ars*, p. 42) și altele.

Alteori, optimismului îi alătură pesimismul și obsesia: „nu mai sunt singur / sabia e cu mine / deasupra capului” (*Nu mai sunt singur*, p. 34).

„Obsedat de citit obsedat de scris” (*Altfel primăvara*, p. 81) și conștient de faptul că „fiecare fărâamă/ de cuvânt visează să fie cuvântul întreg” (*Ars*, p. 29), poetul se teme: „mi-e frică acum/ de tot ce n-am spus” (*Ce n-am spus*, p. 38).

O temă principală, care dă și numele volumului, este casa: „mă întorc acasă în fiecare Octombrie Noiembrie/ pregătit pentru iarnă...” (*Acasă*, p. 44); „casa rece a copilăriei - / mirosul primului foc târziu... - ” (*Dorințe*, p. 49); „în casă zeii din vatră și cărțile mă așteaptă” (*Alte munci și zile*, p. 45). Din păcate, ca-n mai toate localitățile rurale românești: „duminica după-amiază la echinocliul de toamnă/ printre case vechi părăsite în satul de sub munte.../ ceva nevăzut plutește pe deasupra caselor/ vechi: duhul vechi al surpării/ duhul nou al uitării” (*La echinocliul de toamnă*, p. 50). Cu toate acestea: „acasă departe. vin aici pentru că depărtarea/ mă descoperă mai mult” (*Acasă departe*, p. 56).

Un loc aparte în sufletul și versul poetului îl ocupă fiul său: „lumină din lumină/ cum numai trupul” (Matei, p. 175); „când totul îmi pare cunoscut/ îl aud pe băiatul meu cântând la chitară” (*Băiatul meu cântând la chitară*, p. 51); „copilul meu adoarme citind” (*Noctis*, p. 67), iar „ziua în care băiatul meu mi-a cerut/ pentru prima oară un aparat de ras- / s-a făcut dintr-o dată departe/ s-a făcut târziu” (*Alter*, p. 53), rămânând, în același timp, optimist: „copilul meu va fi izbânda ochilor...” (Mir, p. 78).

Iubind poezia, la fel cum și poezii, Dumitru Pană aduce, în mai multe rânduri omagii poetului grec Kavafis (1863-1933), cunoscut, printre altele, și prin „renegarea propriei creații”: „aș vrea să te aud citind din/ Kavafis. în limba lui în limba părinților lui./ despre viața lui mult/ am citit” (*Konstantinos P. Kavafis*, p. 150).

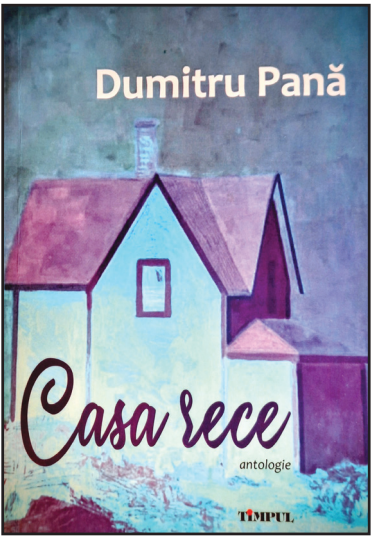
Timpul și trecerea sa reprezintă o preocupare permanentă în lirica lui Dumitru Pană: „trecut și viitor cum se hrănesc/ unul din altul/ mestecând cu măselele prezentului” (*Obsesie II*, p. 86); „timpul ca un semn de întrebare” (DIN SEMNELE LUMII, p. 101); „prea multe zile și nopți. prea puține clipe” (NU ERAM TOTI, p. 111); „trecut și viitor își dau mâna prinzându-ne ca-n clește/ în clipa de-acum” (PREPOZIȚIILE, p. 119), conștient de faptul că: „într-o zi nu vom mai putea nici măcar plânge: atât de singuri vom fi” (DINCOLO DE ZID, p. 130).

Soarta poetului și a valorii sale, nu neapărat personală, nu-i este străină: „despre el se spun mereu aceleași cuvinte:/ «s-a născut a trăit a murit»./ a lăsat poate câteva cuvinte semnificative” (*Viața*, p. 72), știind că sunt „atâtea lucruri care nu sunt spuse./ și-atâtea lucruri care nu vor fi spuse” (AERUL DIMINEȚII, p. 106), dar „cu cine să mai vorbești când nimeni nu te mai întreabă?” (CE SUNT EU CA SĂ VĂD, p. 96). Cu toate acestea: „din vorbă în vorbă nici nu știi când se lasă/ noaptea” (O REALITATE, p. 99), de aceea: „mă întreb continuu/ de teama răspunsului” (ORICUM VOR FI FOST, p. 142).

Ca urmare, și noi îl îndemnăm cu propriile versuri: „fii fără sfârșit adică nu te opri” (POATE IUBIREA, p. 140), iar de va fi, „la sfârșitul celei mai frumoase aduceri-aminte” (*Triptic II*), să îl căutăm „aici în margine poemului/ la masa de scris” (*Triptic III*, p. 154).

M. CĂLUGĂRIȚOIU

10 decembrie 2025

FARAGO - CEA MAI COMPLETĂ ȘI COMPETENTĂ VIZIUNE

Constantin LUPEANU

Monografie nu are nevoie de prezentare, scriitorul a cărui operă a reținut atenția unui istoric literar de ținută, cum este cazul de față, este cea mai perfectă carte de vizită.

Autorul prezentei monografii s-a aplecat asupra operei celor două scriitoare Farago din capital Olteniei, Elena Farago și fiica ei Coca Farago, cu ani în urmă, aceasta fiind obiectul tezei sale de doctorat. Anul acesta, la îndemnul prietenilor, Prof. Dr. Mihaela I. Rădulescu, a recitat lucrarea de doctorat, a separat studiile despre mamă și fiică, le-a restructurat și îmbogățit, oferind acum specialiștilor, elevilor, studenților și publicului larg cea mai completă și competentă viziune asupra acestor două creatoare de artă din capitala Olteniei.

Mihaela I. Rădulescu a scris cu totul trei monografii și în prezent lucrează la o a patra, într-o specializare menită să-i aducă premiul Academiei Române.

Ce este o monografie? După cunoașterea în detaliu a operei unui scriitor, autorul unei monografii întreprinde investigații științifice de ansamblu și de amănunt, strânge documente și mărturii necunoscute despre scriitor și opera sa de creație.

Autorul monografiei nu prezintă simplist, ci interpretează, evaluează, evidențiază detaliile vieții care au marcat opera, surprinde încădrarea în epocă.

În mod obișnuit, monografia cuprinde viața scriitorului, totalitatea operei, a creației literare a acestuia, cu analize substanțiale sub toate aspectele.

În literatura română, exemple clasice de valoare rămân încă studiile privind viața și opera lui Mihai Eminescu de George Călinescu și monografiile închinat de Zoe Dumitrescu-Bușulenga lui Eminescu și Creangă, apărute în anul 1963.

Prof. Dr. Mihaela I. Rădulescu se dovedește prin toate monografiile publicate până în prezent o continuatoare demnă a acestor doi corifei. Timpul îi va da dreptate. Peste ani, va fi citată în manuale, lucrările acestea vor fi date drept exemple de urmat.

În primul rând, ea scrie biografii îmbogățite prin cercetări asidue, pornind de la strămoșii scriitoarelor Elena și Coca Farago, cu amănuntele vieții lor necesare pentru a le caracteriza operele. Se citesc cu plăcere reconstituirile vieților acestora, scrise cu talent, ele însele opera de artă.

În al doilea rând, organizarea monografiilor este savant lucrată, dovedind pătrundere și intuiție, unde esteticul se află pe primul plan. Remarcabilă este vizibila îmbinare a vieții celor două femei atât cu epocile în care acestea au trăit și au creat, cât și cu analize tangențiale ale operei. De aici, sunt extrase cele mai pertinente analize. Evidențiem totodată vederea de ansamblu, dar și de amănunța tematicii poeziilor, stilul literar și situarea în lumea de astăzi.

Se remarcă stilul personal estetic, atrăgător al Prof. Dr. Mihaela I. Rădulescu. Monografiile se citesc cu interes și plăcere artistic, mai cu seamă prin evocarea mediilor în care cele două scriitoare activează și totodată prin arta portretizării complexe

Elena Farago, născută Paximode, nu avea studii înalte, dar se născuse cu patima literaturii, a culturii. A fost autodidact, iar fiica ei îi repetă în mare măsură traiectul vieții, prin perfecționare individual, decât prin învățătură academică.

Mama Elena va fi, până la sfârșitul vieții, personalitatea de

necontestat a orașului de adopție Craiova. Poetul oltean Radu Gyr, care a cunoscut-o de copil, îi face cel mai semnificativ portret: „O femeie în negru, solemnă, prea solemnă chiar, un cap mare, de-o stranie distincție, frunte înaltă, luminoasă, ochi ciudați, adânc pătrunzători, capabili de- a sfredeli inima și a intimida pe vizitator, trup greoi și suferind, și, în tot, un aer grav și impunător.” Poezia sa este o sinteză personală între autohton și modernism. Versurile ei apar simple, expresii firești ale unei inimi tandre, fără zorzoane, adesea lirică folclorică în desfășurare, cu priză la public, fiind totodată lecții de moralitate, vezi *Bondarul*, foarte realizată *Cățelușul schiop*, *De ziua mamei* etc. „Monografia”, după declarația Mihaelei I. Rădulescu, „surprinde complexitatea vieții acestia, constituindu-se sub forma unei demonstrații despre necesitatea reevaluării...”

Fiica ei Coca, Ana Virginia în acte, a fost poet, prozator și romancier, traducător, dramaturg și actor, cronicar dramatic, pictor-scenograf, putându-se realiza pe deplin în mai toate artele pământului. Poezia ei, ne demonstrează convingător Mihaela Rădulescu socotită a fi marcată de singurătate, este melancolică, înveșmântată în meditații și gânduri grave. Eros mai degrabă închis, su-blime, lipsit de sentiment ori senzualitate. „Singurătatea, erosul și Thanatosul sunt cele trei teme fundamentale ale creației poetei”, după Prof. Dr. Mihaela I. Rădulescu.

Prin aceste două monografii, Mihaela I. Rădulescu se înscrie în mărunțul șir al unor giganti în ceea ce privește scrierea despre creatorii lumii. În *Viețile paralele ale oamenilor iluștri*, Plutarh reface cincizeci de biografii, majoritatea în oglindă, de exemplu: Cezar – Alexandru cel Mare. Shakespeare s-a inspirat din această lucrare, iar Montaigne a compus eseurile sale după modelul lui Plutarh. Sainte-Beuve inovează și scrie biografii spirituale. El acordă importanță vieții și interpretează opera prin fapte de viață, prin amănunte ale vieții scriitorului.

Mihaela Rădulescu realizează cea mai completă, complexă și infinit nuanțată analiză a vieții și operei celor două protagoniste, mamă și fiică. Ea nu se atasează de niciuna. Se străduiește o privire de vultur, care se străduiește să clarifice fiecare amănunt și totodată planează deasupra, într-o plenitudine a operei magistrale, – două monografii exacte, impunând în prezent și în viitor două creatoare de excepție.

Monografiile Mihaelei I. Rădulescu sunt de recunoscut prin scriitura multiplă, de la

document și realitate, la metodologie analitică, spirit critic și de istoriograf literar, impunerea speculativă a unor teme și dezvăluiri care nu fuseseră reperate până la ea. Ar fi multe aspecte de relevat, la o analiză pe text.

De reținut exprimarea deopotrivă doctă și simplă, elegant și incisivă, în stil atrăgător, adeseori metaphoric, cititorul preumblându-se ca la citirea unui vechi basm românesc.

Prin monografiile consacrate poetelor Elena Farago și Coca Farago, profesorul doctor Mihaela I. Rădulescu prezintă cititorilor din secolul 21 analize competente, structurate pe capitole bine definite. Ea prezintă viețile în ceea ce au mai semnificativ, contextul istoric, creațiile pe tematicile proprii fiecărei poete, stilul, valoarea operelor, precum și relevanța în lumea de astăzi. Mihaela I. Rădulescu reușește să le împlinescă definitoriu pe cele două creatoare, le face contemporane cu noi. Fiecare monografie este un studiu de istorie literară îndreptățit, necesar și cât se poate de util.

Din Valea Brazilor, Noiembrie 2025

Constantin Lupeanu

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România din anul 1978, cu prima carte publicată la Editura Junimea din Iași, 1973. Numele de sinolog 鲁博安, Email: luplup8@yahoo.com, Telefon: 0040 765 66 9219. A tradus și a publicat în România, împreună cu soția, poeta Mira Lupeanu, și cu fiul său Dr. Adrian Daniel Lupeanu, peste trei duzini de cărți din literatura chineză, de la Lao Zi și Confucius, la scriitori de azi.

Teatrul Mic din București a pus în scenă piesa: *De ce am murit de Xie Min*, 1984. **Teatrul Național** Iași a lansat spectacolul complex cu *De ce am murit de Xie Min* și *Cartea Poemelor de Confucius*, 1986. La **Teatrul Nottara** din București s-a jucat piesa *Taifun de Cao Yu*, 1988.

Distincții și premii: Meritul Cultural, 1985. Ordinul pentru merite în grad de ofițer, 2000. Premiul pentru diplomatie culturală, 2005 și 2025. Premiul Editurii „Contemporanul”, acordat de Academia Română, Ministerul Culturii și revista „Contemporanul”, 2023. Premiul Uniunii Scriitorilor, pentru romanul *O lume de sfîncși*, 2004, și pentru *Părinții Sistemului Filosofic Taoist*, *Lao Zi*, *Lie Zi*, *Zhuang Zi*, 2014. Mai multe Diplome de Excelență oferite de redacții și asociații, de uniuni de creație.

Premii China: Premiul pentru Merite Speciale, oferit celor mai renumiți sinologi ai lumii, 23 August 2016. Premiul pentru Traducere Literară, 15 Octombrie 2023, la Festivalul de Poezie din Luzhou. În Decembrie 2024, a fost ales Consilier al Consiliului Consultativ al Asociației Internaționale Confucianiste din China.

A scris poezie, teatru și proză toată viața, dar nu s-a grăbit să publice. În 1990, a înființat Editura Qilinul din Jad, director Mira Lupeanu. Prima carte, mini-romanul *Concubina Imperială*, tipărit în 10 000 exemplare, a fost un succes de librărie, epuizându-se în câteva luni. Semn bun!

Roman: *Concubina Imperială Inel de Jad*, 96 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1991, publicat sub pseudonimul Mugur Danissim, anagramă după: Mi-s din Murgășu. *O Lume de Sfîncși*, 384 pagini, publicat de Uniunea Scriitorilor din România la Editura Redacția Publicațiilor pentru Străinătate, 2004, după câștigarea unui concurs. *Între Cer și Pământ*, 256 pagini, Editura Niculescu, 2013. *Ambasador în Musonia*, 242 pagini, Editura și Tipografia Rawex Coms, 2021. *Crimă la MAE*, roman polițist, 117 pagini, Editura și Tipografia Rawex Coms, 2021. *Templierul din Carpați*, 292 pagini, Editura și Tipografia Rawex Coms, 2021. *Corabia Piraților*, 684 pagini, Editura și Tipografia Rawex Coms, 2025.

Eseu: *Pași în lumea chineză*, 276 pagini, Editura Sport – Turism, 1975, împreună cu Mira Lupeanu. *Viața intimă la chinezi*, 160 pagini, Editura Qilinul din Jad, 1992, împreună cu Mira Lupeanu. *Sihai Zhinei Jie Xiongdi* (Toți oamenii sunt frați), 472 pagini, Editura Zhongyi, Beijing, China, August 2019, ediție în limba chineză. *Toți oamenii sunt frați*, 424 pagini, Editura și Tipografia Rawex Coms, Noiembrie 2019. Ediția a doua, Ianuarie 2022.

Poezie: *Ocazionale*, 174 pagini, Editura și Tipografia Rawex Coms, 2024. *Criza de mentalitate*, 21 genuri și 89 specii de hirundinide sub forma unor poeme civice, în pregătire.

Proză scurtă: *În ordine alfabetică*, 324 pagini, 424 pagini, Editura și Tipografia Rawex Coms, 2024.

Teatru: *Iubire fără frontiere, opt schițe dramatice*, 200 pagini, Editura și Tipografia Rawex Coms, 2025.

Diverse: *Scrieri I și Scrieri II*, proză scurtă, articole, cronici literare, interviuri, în pregătire.

PETRE DINULICĂ

Ninge în viața mea

Și ninge, Doamne, în viața mea
Cu liniște și cu lumină.
A mai căzut din cer o stea
Să-și odihnească oasele în tină.

Scot clipele să le repar
Că au trecut fără de Tine,
Ninge-mă, Doamne, ca un dar
Când au rămas tot mai puține.

Acum când multe au plecat
Iar eu, departe sunt de turmă,
Să fiu cu Tine împăcat,
Las pe pământ ultima urmă.

Și ninge, Doamne, pe pământ
Toate poveștile uitate.
Când se întoarce cel înfrânt
La poarta Ta, mai poate bate.

Tineretea

Plouă cu lacrimile tale
Eu le strâng și le beau.
Tu stai rezemată de poartă,
Umbrela care așteaptă să o iau.

Plouă cu adâncul tăcerii și roade,
Eu sunt adausul,
Cu fiecare clipă ce vine,
O adunare ce scade.

Plouă cu păduri și cu șesuri.
Prin mine sună un clopot a jale

Și-s mâini nemiloase ce rup
Pană și ultima floare.

Gândul care doare

E primavara încă prea departe
Și poate nu mai vine niciodată
Privesc spre tine și citesc o carte.
Miroase viața, vise cu o față.

Tu ești o toamnă care plânge
Și eu ajuns pe-o margine de iarnă,

Să îmi pătez acuma mâinile cu sânge
Când vântul suflă, ploile îmi toarnă?

Să mai alerg visand într-o iubire
Din câte au durut, murind pe rând,
În mine sunt atâtea cimitire,
În loc de cruce, am lăsat un gând.

Și de va fi să-aprînzi o lumânare,
Îți poartă pașii-n liniște, încet
Că după moarte gândul încă doare
Și orice viață lasă un regret.

DISCURS DESPRE CULTURĂ (XV)

PROGRAMATISMUL – SINTEZĂ A MANAGEMENTULUI CULTURII COMUNITĂȚI

Gheorghe DEACONU

Încei, prin acest episod, „discursul” meu despre cultura comunității. Nu știu (nu am „ecouri”) dacă a fost citit de către potențialii lui destinatari, decidenții culturii la nivel județean și municipal și, mai ales, managerii instituțiilor publice de cultură și liderii organizațiilor cu profil cultural. Este posibil ca pledoaria mea pentru profesionalizarea procesului de conducere a culturii să fie ignorată, fiind taxată, ca de obicei, drept o sursă de „povești despre trecut” și de „utopii pentru viitor”. Dar, cu cât observația mea, ca spectator de pe margine, asupra peisajului cultural local se adâncește, cu atât mi se consolidează convingerea că viitorul cultural al Râmnicului, al județului Vâlcea în ansamblu, nu se poate construi cu empirism, heirupism și diletantism. Statutul axiologic al culturii reclamă, cu deosebire în contextul actual, de relativizare a criteriilor și valorilor, o fundamentare științifică și un management profesional, capabile să neutralizeze alunecarea în improvizație, mediocritate și provincialism. De aceea, în acest text final al serialului, voi face o „recapitulare” menită să contureze designul, drumul și destinul culturii comunității vâlcene în primul pătrar al secolului XXI. O „recapitulare” cutreipaliere: evaluareamoste-nirii primite; radiografia realității; deschiderea perspectivei. Să le trecem sumar în revistă:

1. **Moștenirea culturală** a celor șase veacuri de cultură (luând ca reper temporal atestarea documentară a orașului și județului – ambele fiind „ctitorite” de Mircea cel Bătrân) este greu de evaluat, întrucât cercetarea noastră de istorie culturală s-a cantonat într-o istoriografie descriptivistă și narativistă, într-o productivă „industrie” de simpozioane și volume seriale, redundante, făcând rareori necesarul pas către axiologie, către decantarea esențialului peren. Chiar și *Enciclopedia (lui) Soare*, despre care am afirmat – și-mi mențin aprecierea – că este o operă fundamentală a culturii vâlcene din toate timpurile, este dominată de o viziune factologică și cantitativă, care copleşte relieful valoric și semantic. Ar trebui concentrată într-o sinteză, într-un compendiu, care să ofere, dincolo de fapte, detalii și evenimente, esențele, valorile, mărcile identitare ale spațiului vâlcean. Ne lipsește, așadar, pentru necesara evaluare, **tabla de valori** a culturii (și ale celorlalte domenii, deopotrivă), valori ziditoare în prezent și modelatoare pentru viitor.

2. Și **radiografia realității** este vulnerabilă, fiind neglijată de cercetători, cu deosebire de istoricii culturali, pentru care refugiu în trecut este mult mai confortabil. Studiile de sociologie și pedagogie a culturii, de etnologie aplicată la cultura populară contemporană, de analiză critică a fenomenului literar-artistic actual sunt încă în stadiul de pionierat. Chiar și monografiile comunităților locale sunt deficitare în raport cu investigarea realității: foarte greu și foarte rar se trasează hotarul între ceea ce a fost în trecut și ceea ce există astăzi în viața culturală (și nu numai). Capitolele culturale (și nu numai) ale strategiilor de dezvoltare a județului sau a unor localități abundă în generalități ornate și în statistici irelevante, inapte de a constitui temelia unor construcții durabile de viitor. Cercetătorii nu au curajul să abordeze principala primejdie care amenință cultura comunității noastre – aceea de a deveni exclusiv **consumatoare** și prea puțin **creatoare** de cultură. Dacă prima mentalitate se va generaliza, identitatea culturală a Vâlcii, pe care o invocăm azi, va deveni o legendă și, mai rău, o lozincă.

3. În aceste condiții, o întrebare se impune: despre ce **perspectivă** putem vorbi? De fapt, ceea ce caracterizează starea culturii vâlcene în primul pătrar din acest veac este tocmai absența unei perspective, atât la nivelul societății în ansamblu, cât și la nivelul fiecărei comunități locale. Deși avem în instituțiile publice de cultură profesioniști recunoscuți, managementul lor este deficitar, conducându-se după păgubitoarea deviză: **merge și așa!** Da, poate merge și așa, azi, mâine, dar nu poate merge la nesfârșit! Cultura vâlceană nu poate progresa în acest secol așa cum a evoluat de-a lungul veacurilor anterioare, printr-o devenire spontană, haotică, în voia hazardului, ea reclamă o dezvoltare sistematică, pe un fundament științific și într-o perspectivă creatoare, o dezvoltare bazată pe corelația **patrimoniu – creativitate**, convertind tradițiile și modelele moștenite în valori noi, în creații viabile.

Coroborând cele trei „teme recapitulative”, ajungem la concluzia pe care am subliniat-o constant și apăsător în „discursul” meu: Vâlcea poate reprezenta o comunitate culturală autentică, identitară și creatoare. Iată argumentele:

1. Înainte de toate, o comunitate culturală se legitimează printr-un **patrimoniu** valoric propriu. Am în vedere patrimoniul material, imobil, construit (situri arheologice, monumente istorice), patrimoniul mobil, bunuri culturale (cărți, icoane, alte lucrări de artă), dar și patrimoniul tradițional, imaterial, pe care eu prefer să-l numesc, argumentat, „patrimoniu viu”. Are Vâlcea un asemenea patrimoniu? Da, din belșug, dar, ca să-l conservăm, protejăm și promovăm și, mai ales, să-l valorizăm, convertindu-l în surse și modele pentru creația contemporană, trebuie, în prealabil să-l cunoaștem temeinic, nu numai noi, operatorii culturali, ci întreaga comunitate.

2. Al doilea criteriu de acreditare a Vâlcii drept o comunitate culturală viabilă și productivă îl constituie **potențialul** spiritual, adică „partenerul” corelativ al patrimoniului valoric – **creativitatea**. Deține Vâlcea culturală un asemenea potențial? Da, cu adevărat! Deși, în anii din urmă, a pierdut multe personalități fondatoare de cultură, Vâlcea dispune, în continuare, de cărturari, creatori și artiști de valoare, trezorieri și generatori de energii creative în mai toate domeniile vieții și expresiei spirituale. Și am în vedere nu numai pe cei cunoscuți, consacrați, ci și pe cei tineri, pe care poate nici nu-i cunoaștem și nu-i promovăm așa cum ar merita.

3. În fine, cel de al treilea argument pentru recunoașterea Vâlcii drept o comunitate culturală autentică, identitară și creatoare, ni-l oferă **programul**, ca suport al ofertei politicii și practicii culturale. Patrimoniul este „recolta” valorică a devenirii. Potențialul este resursa dezvoltării. Dar ce e programul? Nu cumva este o abstracție inutilă? Nu, programul nu e un lux teoretic gratuit, ci el constituie tocmai corelativul celor două, el reprezintă garanția perpetuării și perenității ființei spirituale a comunității. Numai împreună, cumulați, cei trei parametri pot asigura coerența întregului proces de dezvoltare culturală.

Primele două dimensiuni definitorii ale culturalității unei comunități au o existență relativ obiectivă, aceasta fiind dată de o anume evoluție istorică și având o anume determinare socială. Relativitatea lor este generată de un proces subiectiv: actualizarea și contextualizarea, în fiecare perioadă, cu fiecare generație, a corelației **patrimoniu – creativitate**, vitală pentru convertirea devenirii în dezvoltare. Mecanismul autoreglator al acestei dinamici este un element prin excelență subiectiv, **programul**. El este mai mult decât un instrument tehnic de lucru (cum sugerează termenul ca atare), el reprezintă emanația și expresia conștiinței de sine a comunității culturale, cuantificând gradul în care o colectivitate umană este conștientă de zestrea spirituală moștenită și de propria-i putere creatoare. Această subiectivitate este și mai pregnantă dacă o raportăm la dinamica generațiilor culturale dintr-o anumită perioadă și dintr-un anumit spațiu: cât de conștiente și responsabile sunt acestea de vocația și misiunea lor, măsura în care ele mențin într-un echilibru funcțional consumul cultural și travaliul creator. Și, revenind la actualitatea imediată, cât de creatoare se dovedește prima generație culturală vâlceană a secolului XXI?

Coborând din sfera conceptului pe terenul concretului, mă întreb și vă întreb, stimați cititori: are Vâlcea, în prezent, o politică asumată și o strategie aplicată pentru dezvoltarea culturală a comunității? Are, adică, un **program**? Înainte de a da un răspuns (unul dintre multele posibile și, inevitabil, subiectiv), simt încă nevoia unei clarificări de principiu. Unii dintre dumneavoastră, cunoscând bine CV-ul meu profesional, mă vor suspecta de o anume nostalgie a „dirijismului” în conducerea culturii. Dacă, prin acest „dirijism”, se înțelege abordarea culturii asemenea unei orchestre, în sensul asigurării coeziunii partidelor componente și armoniei întregului, atunci, da, idealul meu managerial se raportează, într-adevăr, la conducerea unei orchestre, recunoscând onest că, deși m-am străduit constant și intens, n-am atins niciodată, în exercițiul meu managerial, pe durata întregii cariere profesionale, măiestria dirijorului. Și nu atât din „cauze obiective”, ci, pur și simplu, ca urmare a propriilor limite... Vreau să spun, așadar, că am fost și rămân adversar al empirismului și practicismlui strâmt (și strâmb!) și, deopotrivă, partizan al **programatismului**, fără de care nimic durabil nu se poate construi în lumea noastră – nu numai la noi, și nu numai în cultură. Nicio construcție (materială sau spirituală) temeinică nu se poate ridica fără un design, fără un program, fără un concept logic, coerent, ca fundament al concretului proiectat.

Înțeleg prin programatism nu neapărat o doctrină, un

sistem teoretic, ci mai degrabă o viziune, un stil de a conduce procesele culturale, un mod de a neutraliza hazardul, evoluția haotică. Cultura comunității s-a condus, în Vâlcea, chiar de la începuturile ei, după un program, chiar dacă el n-a fost formulat și declarat ca atare. Cel mai consistent și mai eficient program de construcție spirituală în spațiul vâlcean, informal, într-adevăr, dar eficient, aparține generației cărturarilor rămnicieni ai secolului XVIII și acoperă, cu predilecție, „frontul” culturii scrise, cu performanțe recunoscute pe o largă arie a românității culturale. Strategia lui a conjugat, sistematic, două forțe ale Râmnicului ca model („izvod”): forța de atracție și forța de iradiere. Generațiile următoare au încercat, au elaborat și adoptat chiar planuri formale, dar n-au reușit decât renașteri trecătoare, construcții fragile, în contexte social-istorice problematice. Autoritățile și instituțiile răspunzătoare de cultură s-au lăsat conduse, în general, de opțiuni și mentalități practiciste, heirupiste, de campanie. Chiar și astăzi, în deceniile postdecembriste, acest practicisim se cultivă pe scară largă. S-a apelat, din nou, la empirismul tradițional, care a mers, „mână în mână”, cu formalismul și pompierismul. În locul unei viziuni programatice, constructiviste, managerierea Vâlcii culturale a fost lăsată la voia întâmplării și improvizației. Cu o asemenea „practică”, nu putem asigura culturii o dezvoltare creatoare, în concordanță cu devenirea ei, ci condamnăm Vâlcea culturală la un hazard păgubitor, o îndepărtăm de destinul merit, de viitorul meritat. Acest curs falimentar poate fi stopat prin programatism, printr-o viziune coerentă și o acțiune consecventă, parcurgând următorii pași:

1. **Informația:** adunarea, stocarea și valorificarea unei informații relevante, de calitate, rezultate, deopotrivă, din cercetarea științifică aplicată (mai ales prin studii de caz), din observarea nemijlocită a realității și din dialogul cu oamenii, producătorii și receptorii actului cultural.

2. **Proiecția:** întocmirea, pe baza informației acumulate și sistematizate, a unui construct logic, ca model teoretic al procesului / produsului / evenimentului cultural pe care-l imaginăm și pe care vrem să-l realizăm – analog proiectului necesar unei construcții materiale.

3. **Investiția:** alocarea, de către beneficiarul obiectivului, a resurselor materiale, umane (profesionale) și financiare necesare materializării proiectului, care poate fi: un edificiu, un proces, un produs, un eveniment, o operă etc.

4. **Construcția:** coagularea unei structuri de viață și acțiune culturală, capabilă să realizeze proiectul; aceasta poate fi o instituție, o organizație sau poate doar o simplă echipă de lucru, având un statut clar și ferm și dispunând de resursele și mijloacele necesare.

5. **Acțiunea** este etapa esențială a procesului, ea constă dintr-o suită de opțiuni și decizii luate de structura căreia i s-a încredințat proiectul în vederea materializării lui, prin implementarea constructului teoretic în realitatea concretă, prin transformarea și remodelarea acesteia.

6. **Creația:** fiecare acțiune presupune, în finalitatea, ei un coeficient dezirabil de inovație, de originalitate, de creativitate, în raport cu „moștenirea” culturală sau cu realitatea de la care s-a pornit, neutralizând redundanța, rutina, consumul inutil de resurse și energii.

7. **Evaluarea:** analiza critică a realizării obiectivului, prin raportare la proiect și prin cuantificarea rezultatelor, confruntate cu resursele investite; această operație constituie, implicit, o sursă de noi informații pentru un nou proiect, adică pentru un nou ciclu programatic.

Este capabil managerul cultural să parcurgă acest traseu conceptual și acțional pentru a materializa un proiect cultural, parcurs pe care eu îl caracterizez drept programatic? Printre multiplele condiții / calități pe care trebuie să le îndeplinească un manager cultural (subiect care m-a preocupat și mă preocupă, atât ca subiect de cercetare, cât și ca model pragmatic), două mi se par esențiale și le definesc în termenii gramaticii generative, transformaționale (pentru că lingvistica a fost și rămâne o sursă metodologică pentru științele culturii) – **competența și performanța**.

Iată de ce voi profila viitorul meu serial publicistic, găzduit cu generozitate de revista „Cultura vâlceană”, pe evocarea unor personalități exemplare ale comunității, cititori și creatori de cultură, reprezentativi pentru ceea ce eu înțeleg prin programatism cultural, îmbinând fundamentarea științifică a școlii gustiene cu apostolatul cultural și educațional al haretismului. Căci eu așez programatismul sub semnul celor două mari spirite tutelare ale culturii române moderne.

NICOLAE IORGA - O PERSONALITATE DE ANVERGURĂ MONDIALĂ

Motto: „Istoria este un tribunal în care se judecă popoarele și națiunile” (Nicolae IORGA)

S-a născut pe 5 iunie 1871, la Botoșani, așezare situată în nord-estul României, care în a doua jumătate a secolului al XIX-lea devenise al doilea oraș al Moldovei, după Iași și al patrulea al țării. În municipiul Botoșani și în imediata apropiere a acestuia se află case memoriale ale unor personalități remarcabile ca Mihai Eminescu, Nicolae Iorga, George Enescu, Ștefan Luchian.

Nicolae Iorga a fost o persoană proeminentă a științei și culturii românești și universale, cu o biografie impresionantă, de aceea evocarea vieții și activității sale prodigioase este o încercare temerară. Mi-am propus să abordez acest subiect generos, fiindcă pe 27 noiembrie 2025 s-au împlinit 85 de ani de la trecerea sa în nemurire, în urma unui asasinat odios. Toată viața am fost mândru de faptul că marele savant a vizitat localitatea mea natală, fosta comună Cremenari, care a aparținut de județul istoric Argeș, iar în anul 1968 a intrat în componența comunei Galicea din județul Vâlcea. Sursele de informare asupra temei sunt vaste. În Dicționarul Literaturii Române, editat de Academia Română în anul 2012, criticul și istoricul literar Dumitru Micu prezintă date și informații esențiale despre Nicolae Iorga, istoric și critic literar, dramaturg, poet și memorialist.

Nicolae Iorga a aparținut unei familii cu veche tradiție cărturărească. De mic copil a cunoscut greutățile vieții fiindcă a rămas orfan de tată înainte de a împlini vârsta de cinci ani, o caracteristică primordială a sa a fiind precocitatea. A urmat cursurile primare și primele cinci clase secundare în orașul natal, apoi Liceul Național din Iași, unde a promovat examenul de Bacalaureat în anul 1888. A fost un adevărat fenomen al vremii sale, spirit enciclopedic, dotat cu o memorie excepțională. A studiat la Facultatea de Litere și Filosofie de la Iași, unde a dat toate examenele într-un an și trei luni; și-a susținut licența, în limbile clasice, în decembrie 1889, obținând diploma Magna cum Laude. După anul 1890 și-a continuat studiile superioare la Paris și Berlin, iar în august 1893 și-a susținut teza de doctorat la Leipzig. A depus eforturi substanțiale să învețe cât mai multe limbi străine. Specialist în greacă și latină, ilustrul cărturar cunoștea aproape toate limbile moderne și era un orator excelent. A desfășurat activități multiple: didactică, științifică, publicistică, oratorică. În anul 1895 s-a titularizat, prin concurs, la Catedra de istorie medie, modernă și contemporană

de la Universitatea din București. În 1928 a fost decan, iar în perioada 1929-1932 rector al acestei prestigioase instituții de învățământ superior. De asemenea a ținut cursuri la Iași și la Universitatea Daciei Superioare din Cluj.

În deceniile interbelice a conferențiat pe tot cuprinsul țării. În 1908 s-a stabilit la Vălenii de Munte, unde a organizat cursuri de vară în cadrul Universității Populare pe care a înființat-o, până în anul 1940, cu participarea unor personalități marcante din țară și de peste hotare. Aici se află și Casa Memorială „Nicolae Iorga”. În anul 1919 a fost numit profesor agregat, în Franța, la Sorbona și la Collège de France, unde a predat până la sfârșitul vieții. După debutul în publicistică din anul 1884, când avea doar 13 ani, a colaborat la mai multe ziare și reviste românești și la publicații științifice importante din țară și din străinătate. A întemeiat, a condus și întocmit reviste precum „Neamul românesc” în 1906, „Floarea darurilor” în 1907, „Revista istorică” în 1915, „Revue Historique du Sud-Est Europeen” ș.a.

A fost adept al sămănătorismului, un curent ideologico-literar configurat în primul deceniu al secolului al XIX-lea, care își trăgea numele de la revista „Sămănătorul” care l-a promovat. Publicația, apărută la 2 decembrie 1901, își propunea să trezească în conștiințe „cea mai adâncă evlavie pentru trecutul glorios al neamului, pentru faptele nespuse de mărețe ale străbunilor”. Iorga a condus revista aceasta între anii 1905-1906.

Deosebit de activ în plan cultural și social a creat mai multe instituții culturale care au dăinuit. Dintre acestea menționăm Fundația Iorga – 1923; a fost cofondator la Institutul de Studii Sud-Est Europene – 1913, Institutul de Istorie Universală – 1937; Școala Română din Paris – 1921; Casa Română din Veneția – 1930. În 1922 a organizat primul congres de bizantinologie. Nicolae Iorga s-a afirmat plenar în domeniul istoriei. A fost un istoric de clasă europeană, un cunoscător de profunzime al istoriei românești și universale. Aportul la cercetarea istoriei universale, vastitatea operei – circa 16.000 de titluri și a preocupărilor sale îl situează printre cei mai mari istorici ai lumii. A căutat să fundamenteze știința istoriografică pe factorul spiritual, să identifice semnificațiile esențiale și perene ale faptelor istorice. A integrat istoria României în istoria universală, a relevat originalitatea culturii românești și interdependența

istoriei poporului român cu istoria altor popoare. A întocmit numeroase volume de izvoare și documente. Este autorul unor sinteze istorice, de mare valoare și monografii tematice. Opera sa cuprinde studii științifice ample despre domnitori (Mihai Viteazul), orașe, familii, istorii ale literaturii, armatei și comerțului. S-a afirmat puternic ca istoric literar elaborând sinteze fundamentale: „Istoria literaturii române în veacul al XIX-lea” – 3 volume, „Istoria literaturilor romanice în dezvoltarea și legăturile lor” – 3 volume. Dintre lucrările sale istorice menționăm: „Studii și documente cu privire la istoria românilor”, – 31 de volume (1091-1906); „Istoria românilor” – 10 volume (1936-1939); „Istoria Imperiului Otoman” – 5 volume (1908-1913); „Note și extrase privind istoria cruciadelor din secolul al XV-lea”; „O viață de om așa cum a fost”(1934); „Bizanț după Bizanț”(1935) etc. Personalitate proteică de o mare mobilitate intelectuală, s-a manifestat și ca poet, dramaturg, evocator și portretist.

Nicolae Iorga a devenit membru corespondent al Academiei Române, cea mai importantă instituție de știință și cultură din țara noastră, la vârsta de 23 de ani și membru cu drepturi depline în 1911, la 40 de ani. De asemenea, a fost membru al mai multor academii europene. A desfășurat și activitate politică. A întemeiat Organizația Frăția Bunilor Români, care în 1910 a devenit Partidul Național Democrat. În anul 1907 a fost ales deputat în Parlamentul României și a deținut funcția de președinte al camerei până în anul 1938. În perioada 17 aprilie 1931-31 mai 1932 a fost prim-ministru și ministru al Instrucțiunii Publice. A avut și funcția de consilier al Tronului. Ca istoric cu notorietate, Nicolae Iorga a manifestat interes și față de activitatea boierului cărturar Teodosie Rudeanu, unul dintre cei mai de seamă dregători ai voievodului Mihai Viteazul. Teodosie Rudeanu s-a născut în satul Ruda, din comuna Budești, județul Vâlcea. Între anii 1596-1597 a construit Schitul Flămânda pe teritoriul comunei Galicea, unde, marele logofăt a fost înhumat pe 28 mai 1621. Distinsul cărturar Nicolae Iorga a venit, în septembrie 1930, să vadă mormântul lui Teodosie Rudeanu, dar nu a putut să ajungă la Schit fiindcă râul Topolog se revărsase. A dorit să cunoască satul Cremenari și biserica, o valoare a patrimoniului spiritual românesc, ctitorită începând cu anul 1810 și finalizată în perioada 1826-1828.

(Continuare în pag. 9)

ASOCIAȚIA SENIORILOR VÂLCEA, ÎN ZI DE SĂRBĂTOARE

Pe 23 octombrie 2025 s-au împlinit 18 ani de la întemeierea Asociației Seniorilor din Educație, Știință și Cultură din județul Vâlcea, organizație neguvernamentală, independentă, apolitică și nonprofit, componentă a societății civile. Ne amintim cu satisfacție că pe 23 octombrie 2007, Comitetul de inițiativă, alcătuit din 22 de intelectuali de frunte din municipiul Râmnicu Vâlcea, s-a întrunit, la sediul Forumului Cultural al Râmnicului, unde a fost semnat Actul de constituire a asociației. Pentru acest demers generos care de-a lungul anilor s-a dovedit a fi inspirat și productiv, le consemnăm cu prețuire și recunoștință, numele: Marinela Capșa, Paraschiva Cernătescu, Marcel Constantin, Gheorghe Deaconu, Emil Diaconescu, Nicolae Dinescu, Elena Dumitrașcu, Gheorghe Dumitrașcu, Ioan St. Lazăr, Ioan Luca, Rozica marinoiu, carmen Irina Matei, Maria Nicolau, Elisabeta Nițu, Gheorghe Pantelimon, Doina Pârșcoveanu, Maria Pelecudi, Alexandru Popescu Mihăești, Marin Simeanu, Ion Soare, Ioana Ștefănescu și Ion Tudor. Mulți dintre ei au plecat pentru totdeauna dintre noi și le păstrăm o frumoasă amintire în inimile noastre. Subliniem cu bucurie că înființarea asociației noastre, o inițiativă remarcabilă, a reprezentat o premieră pe plan național în sistemul asociativ al seniorilor care au activat în educație, știință și cultură, domenii fundamentale pentru progresul societății. Formarea organizației noastre a avut loc într-un context nou, favorabil, în condițiile în care pe 1 ianuarie 2007, România a devenit membru cu drepturi depline al Uniunii Europene, iar românii au dobândit un nou statut, acela de cetățean european. În actul constitutiv se precizează că asociația are un caracter educativ, umanitar, social, cultural și științific. Scopul său fundamental îl constituie organizarea unor manifestări care să contribuie la dezvoltarea vieții cultural-spirituale vâlcene. Pe parcursul celor 18 ani de existență, în asociație au activat persoane instruite, cu o bogată experiență profesională și de viață, care recunosc și prețuiesc valorile autentice. În rândul lor s-au aflat creatori talentați, scriitori, poeți, membri ai Uniunii Scriitorilor din România, ai Ligii Scriitorilor Români, jurnaliști, membri ai Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, artiști consacrați, animați de dorința de a face ceva util, pe bază de voluntariat, pentru comunitate, pentru semeni, dar și pentru sufletul lor, contribuind la dezvoltarea vieții științifice, culturale, sociale, în județul nostru dar și pe plan național. Potențialul uman și intelectual valoros de care dispunem ne-a permis ca în această perioadă să desfășurăm o activitate bogată, cu multiple valențe educativ-formative, patriotice și moral-civice. O dovadă elocventă în acest sens este numărul mare al membrilor înscriși în asociație, care în 2008 – 2009 depășea 200, iar în prezent este de peste 180. Consiliul de conducere a

reușit să pună în valoare, cu iscusință, potențialul lor creator. În fiecare an, acesta a inițiat și organizat o gamă diversă de manifestări, istorice, literare, culturale, pe teme medicale și de protecția mediului înconjurător sau destinate sărbătoririi unor evenimente locale, județene, naționale și mondiale, excursii în județ, în țară și peste hotare, care au răspuns interesului și preferințelor participanților, fiind apreciate de aceștia.

Pe parcurs numărul activităților s-a dublat și am asistat la o creștere a calității acestora. Pentru a face cunoscute preocupările noastre, conducerea asociației a hotărât să edităm o revistă, și în urmă cu 16 ani, în octombrie 2009, a apărut, la Editura INTOL PRESS Râmnicu Vâlcea, primul număr, iar în octombrie 2025, numărul 29. La moment de bilanț putem aprecia că publicația noastră este prestigioasă și s-a afirmat ca o veritabilă tribună de informare și dezbateri pe teme de larg interes.

Pentru materializarea activităților înscrise în programele anuale, asociația noastră a cooperat cu peste 50 de instituții de stat și ONG-uri din domeniul culturii, artei, învățământului, sănătății, protecției mediului înconjurător, turismului etc. Printre colaboratori, la loc de frunte se situează Consiliul Județean Vâlcea, Primăria Râmnicu Vâlcea, Forumul Cultural al Râmnicului, Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” Vâlcea, Arhiepiscopia Râmnicului, Inspectoratul Școlar Județean Vâlcea, Serviciul Județean Vâlcea al Arhivelor Naționale.

Activitățile noastre s-au bucurat de o bună mediatizare în publicațiile culturale editate de INTOL PRESS, director Petre Cichirdan, în revista „Seniorii”, în ziarele „Curierul de Vâlcea”, „Viața Vâlcii”, „Monitorul de Vâlcea”, „Ziarul de Vâlcea”, la posturile de televiziune Vâlcea 1, Etalon, VTV, Antena 3 Vâlcea. O contribuție importantă în acest sens au avut și colegii noștri de asociație Gheorghe Frățilă, Mihai Călugărițoiu, Mircea Daneș, Eduard și Elena Nicoleta Popovici, Axente Voicu, Anton Ciobotaru, cărora le mulțumim.

La ceas de sărbătoare putem aprecia, cu mulțumire și deplin temei, că cei 18 ani de activitate au fost încununați de realizări prestigioase iar asociația noastră s-a afirmat ca un factor dinamic în viața cultural-spirituală a comunității vâlcene, fiind apreciată ca o structură etalon.

Toate rezultatele obținute încorporează munca stăruitoare depusă cu pasiune și dăruire de membrii Consiliului de conducere, de colegi, ajutorul prețios de care am beneficiat din partea colaboratorilor, cărora le exprimăm întreaga noastră grațitudine.

Cu firească emoție și bucurie urăm la mulți și rodnici ani asociației noastre de suflet, membrilor săi și realizări notabile în continuare!

DIN REVISTE LUATE... ȘI-N REVISTĂ DATE...

Mihai MUSTĂȚEA

„Iubito,-mbogățește-ți cântărețul,/mută-mi cu mâna ta în suflet lacul,/și ce mai vezi, văpaia și înghețul,/dumbrava, cerbii, trestia și veacul./Cum stăm în fața toamnei, muți,/sporește-mi inima c-o ardere, c-un gând./Solar e tâlcul ce tu știi oricând/atător lucruri să-mprumuți.” (Lucian Blaga - „Vara Sfântului Mihai”)

Cu un picior în iarnă, deja, luna noiembrie (popular: Brumar, Brumarul mare, Promorar) este una de răspântie a tradițiilor; numeroase sărbători precrestine dedicate lupilor, strigoilor și altor ființe fantastice neprietenoase au biruit secolele. Unele sunt vechi de mii de ani: Focurile lui Sumedru, Zilele morților, Noaptea strigoilor sau Zilele lupilor. Ultimele două sunt asociate cu Sfântul Andrei, prăznuit la 30 noiembrie, în fiecare an. Cunoscutul cercetător Ion Ghinoiu a identificat, pe criterii etnologice, Anul Nou Dacic, care s-ar fi sărbătorit la sfârșitul toamnei și intrarea în iarnă: „Sântandreiul este o reprezentare mitică provenită prin suprapunerea Sfântului Apostol Andrei peste celebrarea cunoscutului totem geto-dac, lupul.Se spune că doar de Sântandrei, ziua lupului(lipilor), acesta are gâtul flexibil și unii cred că în această zi „ei își văd coada.” A fost primul apostol chemat de Iisus să îl urmeze, ca ucenic.I-a creștinat pe geți și pe daci și este Sfântul protector al României.El ar fi poposit în antica Dobroge; una din vechile balade populare ale locului glăsuia: „Colo pe grindei, /Crâng de alune/ Val de arțarei/ Sfânta mănăstire/ Loc de tănuire/Și de mântuire/Se pitește-n tei/ Casa lui Andrei/ De la schit la cruce/ Scară care duce/ Din cruce la schit/ Scări de coborât/ De la schit în sus/ Crucea lui Iisus/ De la cruce-n tei/ Casa lui Andrei...” Există unele tradiții care vorbesc despre faptul că Sfântul Apostol Andrei, odată venit pe teritoriul strămoșilor noștri, a fost însoțit de un lup alb. O culoare simbolică. Ne amintim că în volumul „Izvorul Alb”, parte a romanul „Frații Ideri”, de Mihail Sadoveanu, citim un episod plin de tâlc: vânătoare domnească de la Izvorul Alb, în care Ștefan cel Mare caută bourul alb, însoțitorul călugărului pustnic; animal primordial, o metaforă a vechimii timpului și totemul Moldovei. Veniseră prea târziu, pustnicul călugăr nu mai era în viață și nu-i puteau auzi prorociile. Aflând acestea, Vodă avu o șoaptă: „Adâncurile s-au mișcat, dar noi n-am fost gata.”

Gengis-han se mândrea că ar descinde dintr-un „lup ales” albastru-cenușiu zămislit de înaltul cerului (Tengri), animalul sacru al mongolilor. Lupul alb este animalul totem al dacilor și important reper al timpului în Calendarul popular românesc și creștin. Lupul e călăuză a sufletului omului pe drumurile întortochiate care duc la Rai: „Și-ți mai va ieși/ Lupul înainte, /Ca să te înspăimânte, /Să nu te spăimânți, /Frate bun să-l prinzi,/Că Lupul mai știe/Seama codrilor/Ș-a potecilo /Și El te va scoate/La fecior de crai/Să te ducă-n Rai! /C-acolo-i de trai;/În dealul cu jocul/C-acolo ți-e locul;/În câmp cu bujorul, /C-acolo ți-e dorul!...(C.Brăiloiu, Opere, V)

Această călăuză ne poartă,mai întâi, la a doua capitală a Țării Românești, pentru revista Curtea de la Argeș. Gheorghe Păun în editorialul „Nevoi, drepturi, îndatoriri „Începe direct prin a reaminti cele „Zece nevoi umane de care educația ar trebui să țină seama „, formulate de Solomon Marcus într-o broșură publicată în 2015. Aceste nevoi care se referă în primul rând la copii sunt: 1. Nevoia de a da un sens vieții,la nivel elementar. 2. Nevoia de împrăștiere. 3. Nevoia de întrebare și de mirare. 4. Nevoia de îndoială și de suspiciune. 5. Nevoia de greșeală și de eșec. 6. Nevoia de joc. 7. Nevoia de identitate. 8. Nevoia de omenesc și de omenie. 9. Nevoia de cultură.10. Nevoia de transcendență.

În continuare, academicianul Gheorghe Păun scrie despre nevoi, drepturi și îndatoriri. În pagina „Toate-s vechi și nouă toate”, Domnul Eminescu scris-a: „Nu poate țara aceasta, pururea liberă și pururea vărhoasă prin caracterul poporului ei, să îngăduie a fi cretinizată cu de-a sa prin legi inspirate bilateral de demagogia cosmopolită și de tendințele absolutismului personal.” Domnu, Eminescu nu s-a schimbat nimic, și astăzi nu este altfel! Este de neocolit Cuvântul rostit de președintele Academiei Române,cu prilejul Zilei Limbii Române, Ioan-Aurel Pop: „Nevoia românilor de limba română.” Ne întrebăm, odată cu Victor Ravini, dacă „Melodia pe care Miorița e mai veche decât textul?” Știm că rapsozii cântau Miorița, nu o recitau ca poezie. Atât doar, pentru a avea bucuria descoperirii și a altor articole din mereu excelentă această revistă.

Pe urmele Călăuzei la revista Vâlcea literară, nr. 4. Revista nu mai este o promisiune, ci o certitudine, cu un profil distinct în corul revistelor literare autohtone. Editorialul „Al dracului domn Mitică”, o preluare a unei replici din

Caragiale, este o discuție despre Al și valențele ei în bine și în rău. Finalul dialogului nu este optimist și autorului încep să-i clănțane dinții. Și nouă!? Din „Femeile-toamnă”, poemul Cameliei Radulian, cităm: „Noapte de noapte, femeile -toamnă vin să îngroape/Fumul din flori, părelnică lor obosită culoare/pe când un biet parfum de răcoare/se-agață de lungă lor sfâșiată splendoare/care -pusă pe oase, ca o pătură moale,/sângerează și doare.” Nicolae Nistor se privește în „Oglinda timpului”: „voiam să te învăț cum să ascunzi vârsta/ care uneori devine ursuză/ nu mai este la modă/ nu mai dansează/ cuvintele despre iubire le încurcă.” Academicianul Valeriu Matei decide „Poezia lui Dumitru Nicodim Romar -tradiție și inovație.” Mai citim texte scrise de Nicolae Scheianu, Rodica Brad Păuna, Mihai Călugărițoiu, Felix Sima, Cristian Ovidiu Dincă, Christian E. Schenk, Petronela Apopei, Andrei Codoi, Emanuela Bușoi, Paula Romanescu, Theodor Damian, Ion Talpoș, Ion Toma Ionescu, Veronica Balaj, Petru Ababii, Gabriela Botici, Dragoș Teodorescu, Raul Sebastian Baza, Marinela Belu-Capșa, Mihai Mustățea, Dan Mitache, Iosefina Schirger, Mioara Ohîi, Ana Cristina Margu, Dana Buzura - Gagniuc, Ina Dumitrescu și Marieta Coman.

Pe urmele Călăuzei, citim editorialul lui Ion Vartic: „Un artist al formei și poeziei din Cluj „, inspirat de lectura volumului de evocări, însoțit de documente, despre anii ,50 ai secolului trecut: „Aicea, printre ardeleni,” de Ion Brad. O evocare provocată de o scrisoare primită de la Ioanichie Olteanu. În calitate de baladiști, Radu Stanca și Ioanichie Olteanu par coborâți din „Berlina oprită în noapte”, celebra baladă a lui O.V. de La.Milosz, poetul franco-lituanian. Un îndemn de la Răzvan Voncu: „Nu scrieți pentru critică.” Pentru cine scrie scriitorul este o temă veche de când literatura. Nimeni nu scrie pentru sine. În literatura noastră actuală, simplismul trece drept simplitate,iar aberația drept creativitate.Scriind pentru critici, autorii au uitat, se pare, că în ecuația literaturii mai sunt și alții. Vasile V.Filip întâmpină aniversarea a 140 de ani cu însemnările: „Liviu Rebreanu-miezul liric al construcției epice,” având motto un citat din „Adam și Eva.” Dosarul o are combatantă pe Marta Petreu în: „Războaie de apărare ale literaturii române.” Pretextul anchetei Apostof este- traducător vs.chatgpt (I). Răspund: Radu Ciobanu, Ioana Ieronim, Adrian Lesenciuc, Alice Vera Micu, Iulia Micu, Ioan F.Pop, Grete Tartler și Lucian Vasiliu. Mario Bela declamă versurile în bibliotecă în aer liber.

Lupul alb ne este Călăuză prin codrii Carpaților, spre dulce târg al leșilor , să răsfoim *Convorbiri literare*. Cassian Maria Spiridon continuă lupta cu (și serialul): „Wokismul, calea de a ne pierde umanitatea. “ O datorie a fiecăruia, într-o lume tot mai ne bună și fără busolă, este să avem înțelepciunea în a refuza dezumanizarea, spre bucuria și întregirea prin iubire, căi de a ne perpetua umanitatea. Într-un dialog, laureatul Nobel pentru literatură 2025, Laszlo Krasznahorkai , afirmă: „Romanele mele nu fac niciodată compromisuri.” Într-un alt dialog, criticul și istoricul literar Adrian Dinu Rachieriu declară: „Critica lui Alex Ștefănescu a fost un pariu pedagogic .” Un pariu câștigat! Gheorghe Grigurcu a aflat „Densitatea caustică a urii.” Gheorghe Cliveti a ajuns la episodul V din „Marea cronică românească în lucrare de sine și în repertoriu istoriografic național.” Alți „Prozatori români de azi” la judecata lui Ioan Holban. „Memoria e tot un fel de prezent “ pentru Marius Chelaru, după parcurgerea scrierilor lui Varujan Vosganian. Poporul armean a căpătat multe răni de-a lungul istoriei. I-au brăzdat trupul, dar nu sufletul, perșii, romanii, otomanii, bolșevicii ruși... Varujan Vosganian este urmașul unei familii de armeni care a supraviețuit ...Gellu Dorian nu și-a terminat visul, ajungând la al nu știu câtelea episod: „Eminescu, așa cum l-am visat.” Despre „Lirismul temperat: Alexandru Philippide -125” eiseizează Pompiliu Crăciunescu. Rememorăm aceste de neuitat versuri: „ M-atâră de tine, poezie „/Ca un copil de poala mumii,/Să trec cu tine puntea humii/Spre insula de veșnicie/La capătul de dincolo al lumii.” Cu „Românii în literatura străină”, Radu I. Petrescu numără al cincilea episod. Și, în final, com PRESA REVISTELOR a neobositului Valentin Talpalaru.

Pași la Contemporanul, în preajma vârstei de 140 ani. Nicolae Breban are o privire lucidă: „După trei decenii de la marea Schimbare.” Nu cumva neglijăm, uneori și disprețuim senin unele elemente, ba chiar și principii fundamentale ale unei bune, solide dăinuiri statale, naționale, specifice?! I se alătură Mircea Platon cu „Globo-terorismul și futuro-bolșevismul.” Extremiștii globo-haștagi dețin secretul dezbatelor care nu sunt „divizii” pentru că sunt mereu „câștigate” de ei pe bază de cenzură, șantaj, falsificare și asasinat. La Cronica demnității naționale, Ioan-Aurel Pop vede în „Iancu de Hunedoara - modelul Cavalerului Alb al Occidentului.”

Occidentul n-a aflat decât foarte rar și greu despre originea românească a lui Iancu, fiindcă nu dădea bine. El era, în mod oficial, un Hungarus, fiindcă a servit Ungaria și a trăit în Ungaria. Demnitarii înalți de la Buda ocoleau să spună pe față că voievodul, guvernatorul și căpitanul lor general era român. Un memento „Labiș și mitul jertfirii „, al lui Constantin Coroiu ne aduce aminte: Casapul venit de peste Prut, folosind un limbaj pe care aveam să-l mai auzim în anii ,90, dar de această dată aparținând inchișitorilor manipulați, stipendiați, din alte puncte cardinale, taie în dreapta și în stânga. O carte eveniment a lui Mircea Platon: „Națiune, modernizare și elite românești „, îl determină pe Ilie Catrinoiu la glose în „Cum trebuie să gândească un intelectual român.” Un punct esențial al cărții este deosebirea pe care Mircea Platon o face între patriotismul civic și naționalismul etnic. Patriotismul civic este propriu imperiilor care au în stăpânire mai multe popoare. Anii împotivirii lui Tudor Arghezi sunt aduși la vedere de Ion Simuț. Crainic este Mirela Roznoveanu în „Ion Simuț despre dizidența lui Tudor Arghezi.” Adevăruri neplăcute ne spune Christian W. Schenk în articolul „Tragicomedia românească.” România prin poziția ei geografică, prin destinul său istoric și prin psihologia colectivă pe care a cultivat-o, a jucat în mod paradoxal ambele roluri. A fost, de-a lungul secolelor, pradă a marilor imperii, teritoriu de frontieră, câmp de luptă între puteri externe, dar a devenit și prădător al propriului popor, prin corupție, impos-tură și incapacitatea de a învăța din suferințele îndurate.

De la București, pașii ne conduc în cetatea banilor, la revista *Ramuri*. Grafica elegantă este asigurată în acest număr de Mircea Olarian. În loc de editorial, Gabriela Gheorghisor se întoarce la uneltele sale de critic literar în „O anatomie a ratării “, cronică la volumul „Când ești fericit, lovește primul”, romanul Tatiane Țibuleac. Atenți la titlul cronicii, ne întrebăm a cui ratare: a autoarei? A romanului? Ne dăm dăruim din lectura rândurilor cronicii. „... este o carte sfâșietoare despre ființe traumatizate, despre nebuniile dragostei, despre dificultățile imigranților, despre destine nefericite, despre vieți irosite.” Gheorghe Grigurcu n-are pace, e la episodul al treilea din „ Ne războim de zor cu furnicile.” Un tom celebru, a făcut multă vâlvă, se intitula, „ Sfârșitul istoriei. „ La semnal (e), Nicolae Prelipceanu ne dă o veste bună :, Sfârșitul istoriei se amână.” Până când? ! La focus, Cristian Pătrășconiu cântărește dintre cărți: „, 5(mai) grele, iar Maria Tronea se (ne) plimbă prin „, Parisul lui Rilke.” Un film despre viața celebrului dirijor Sergiu Celibidache rulează prin România, iar Mihai Ghițulescu, adaugă peliculei recenzia: „Celi și Kolb.Geschichte ohne Denken,” la cartea lui Stejărel Olaru: „Spațiul Celibidache.” Călin Vlasie, deși ajuns la episodul trei, nu și-a găsit calea în „, Poezia, încotro?” Gabriel Nedelea ispitit de șah, adaptează gambitul damei în gambitul lecturii și aplică procedeul la opera lui Caragiale, unde urmărește „Antiromantismul caragialesc.” Denisa Comănescu, ca factor de decizie în traducerea unor cărți, îi declară lui Robert Șerban: „, Desfid pe oricine afirmă că publică doar ce-i place.” Da!: „Shakespeare, mereu contemporan „, scrie Dan Ionescu. Nu putem să nu fim de acord...La Ramura traducerilor, Viorica Gligor, cu: „ Între viață și moarte” face o cronică la, „ Călătorie către curcubeu”, roman de Yasunari Kawabata. Cătălin Davidescu creionează portretul „Mircea Olarian.”

Ciudată este viața! Călăuza mă telepoartă la revista *Orizont*. La rubrica sa, Cornel Ungureanu scrie despre Virgil Nemoianu, dispărut în acest an, la rândul său, semnatarul trece și el în altă lume odată cu aceste însemnări. Viața își urmează inexorabil curgerea! Călin -Andrei Mihăilescu ne propune un articol plin de promisiuni: „Polițai, iscoade, tîrfe, interpreți.” „Crize, manipulări și puțină speranță” este un lung interviu luat lui Stephane Courtois de Cristian Pătrășconiu. Istoricul francez a făcut un tur de interviuri pe la mai toate revistele de cultură. Da! Lumea de azi este supusă unei prelungite crize, multor manipulări și doar puțină speranță. În paginile următoare, același Stephane Courtois face, „ Anatomia terorii”. Autorul își propune să abordeze o temă esențială, aceea a raporturilor dintre Istorie și memorie.Este o privire lucidă și o radiografie exactă a nașterii, creșterii și omnipotenței sentimentului de spaimă. Își ia dovada dintr-un mesaj extrem de puternic al lui Sol-jenițin: „Când violența dă buzna în viața pașnică a oamenilor, fața ei se înflăcărează de aroganță și, putându -și cu nerușinare steagul, strigă: Eu sunt violența! Rupeți rândurile, dați -vă la o parte - vă zdrobesc!” Dar violența îmbătrânește repede și pentru a se menține se aliază cu minciuna, pentru că violența nu se poate ascunde decât în spatele minciunii, iar minciuna nu poate rezista decât prin violență. Un alt timișorean plecat în lumea umbrelor, Alexandru Ruja , în :, Istorie și cultură,” supune cartea lui Ovidiu Pecican „, Istoria istoriografiei Țării Românești între secolele XIII-XVIII” unei atente analize.

(Continuare în pag. 9)

MIHAI EMINESCU - CONTRIBUTOR LA ISTORIOGRAFIA ETNOGENEZEI ROMÂNILOR ÎN BALCANI

Ionuț ȚENE

În a doua jumătate a secolului XIX, istoriografia română se distinge prin contribuțiile unor personalități emblematice privind trecutul și etnogeneza românilor, precum B. P. Hașdeu, Alexandru Dimitrie Xenopol și Eudoxiu Hurmuzachi, fiecare având un impact profund asupra înțelegerii și prezervării istoriei naționale. B. P. Hașdeu a fost o figură proeminentă în dezvoltarea studiilor istorice românești. În 1865, a publicat „Ioan-Vodă cel Cumplit”, o lucrare de referință care a fost influențată de „Istoria românilor sub Mihai Viteazul” a lui Nicolae Bălcescu. Hașdeu a reușit să contureze o viziune a istoriei românești în sensul cultului marilor genii, evidențiind faptele și realizările semnificative ale marilor personalități din trecut. Tot în 1865, el a inițiat „Arhiva istorică a României”, un proiect ambițios care a publicat pentru prima dată o serie de documente vechi slavone și românești, aducând astfel noi lumini asupra istoriei naționale. Lucrarea este organizată în trei volume, cuprinzând atât acte interne, cât și străine, și a contribuit la dezvoltarea istoriografiei românești, continuând tradiția începută de lucrări precum „Cronica lui Șincai” și „Magazinul istoric” al lui Bălcescu. În 1860, Hașdeu devine profesor de istorie și de geografie la Școala reală din Iași. Publicația sa, sub influența lui Aron Pumnul, din 1859 apare cu un titlu modificat – „Foiță de istorie și literatură”. Aici iese de sub tipar studiul devenit celebru: „Pierit-au dacii?”. Hașdeu își pune pentru prima oară problema continuității populației autohtone geto-dace pe teritoriul locuit de români, ieșind astfel din paradigma etno-genetică a cronicarilor moldoveni și munteni din secolul XVII, care afirmau că noi românii „de la Râmne tragem”, idee etno-genetică continuată cu succes și persuasiune de corifeii Școlii Ardelene. În formarea poporului și a limbii române, doar originea latină și imperială de la Roma ne caracteriza ca popor. Pe această idee au continuat și istoricii din epocă, cu oarecare nuanțe. Istoricii pașoptiști ca Nicolae Bălcescu și Mihai Kogălniceanu au trecut la un alt nivel de interpretare a istoriei naționale după cronicile post-medievale și barocul iluminist al Școlii Ardelene.

Alexandru Dimitrie Xenopol a fost un alt pilon al istoriografiei românești, născut pe 23 martie 1847 la Iași. El a dorit să devină un istoric de renume, urmând studii în Germania, unde a obținut diplome doctorale în drept și filosofie. La întoarcerea în țară, în 1871, Xenopol a început o carieră academică remarcabilă, devenind profesor de istorie la Universitatea din Iași. Lucrarea sa principală, „Istoria românilor din Dacia Traiană”, publicată între 1888 și 1893, reprezintă prima sinteză sistematizată a istoricului român și a istoriografiei naționale, acoperind subiecte ce se întind de la antichitate până la Unirea din 1859. Această lucrare monumentală, cu aproape 4.000 de pagini, a fost rezultatul a 16 ani de documentare riguroasă și 10 ani de redactare, având un impact considerabil asupra cunoașterii istorice în România. De asemenea, bucovineanul Eudoxiu Hurmuzachi a contribuit la istoriografia etno-genezei române prin seria sa de lucrări „Documente privitoare la Istoria Românilor”. Această lucrare, ce cuprinde cinci volume, a abordat o narativă cronologică a evenimentelor, deși a rămas neterminată, oprindu-se în 1782. Hurmuzachi a explorat arhivele vieneze pentru a strânge documente esențiale, iar guvernul regal român a considerat că este datoria sa să susțină publicarea acestor volume, subliniind importanța cercetărilor sale. Aceste lucrări sunt esențiale în conturarea identității naționale românești și reflectă efortul constant al istoricilor epocii de a organiza și interpreta documentele și evenimentele care au marcat evoluția țării. Fiecare dintre acești autori a adus o contribuție originală, consolidând cunoașterea istorică și promovând studiul trecutului în contextul formării conștiinței naționale românești. Pe lângă acești istorici, un alt nume proeminent în articularea viziunii despre etnogeneza românilor este cel al poetului și jurnalistului Mihai Eminescu, a cărei contribuție istoriografică este uitată sau chiar ocultată.

Poetul național al românilor a publicat în 1882 un text remarcabil în care a abordat subiectul trecutului românilor, vizionând corect etnogeneza poporului într-un areal geografic foarte larg. Eminescu nu s-a limitat doar la teritoriul celor trei Țări Române și la Regatul României și Transilvaniei, ci a extins analiza sa asupra sudului Balcanilor până la nordul Carpaților. Prin studiul său, Mihai Eminescu a prefigurat ideile istoriografiei începând cu secolul XX, influ-

ențând gândirea unor istoriografi renumiți precum Nicolae Densușianu, Vasile Pârvan sau corifeii istoriei aromânilor, cum ar fi Th. Capidan, George Murnu și Pericle Papahagi. Aceștia au dus mai departe explorările începute de Eminescu, aprofundând cunoașterea etnogenezei și extinderii teritoriale a formării națiunii române. Astfel, întreaga activitate a lui Eminescu dovedește că a fost un vizionar în ceea ce privește etnogeneza poporului român și a limbii române, anticipând ceea ce aveau să dezvolte marii istorici români din secolul XX. Mulți dintre acești istorici, în special cei din perioada interbelică și din perioada regimului comunist, au extins conceptul de identitate națională și s-au concentrat pe perimetrul teritorial uriaș, balcanic, al formării națiunii române, gestionând și reinterpretând diversele influențe culturale și istorice. Abia cu publicarea integrală a operei politice din anii 1882-1883 și 1888-1889 din ziarele „Timpul”, „România Liberă” și „Fântâna Blanduziei”, prin ediția critică întemeiată de Perpessicius și îngrijită de Muzeul Literaturii Române, având coordonator pe Dimitrie Vatamaniuc și publicată la Editura Academiei RSR între 1985-1989, românii și istoricii au aflat de un articol de geniu și premonitor al lui Mihai Eminescu despre etnogeneza românilor și arealul geografic vast al acesteia. Această lucrare a fost ocultată de istoriografia academică românească între secolele XX și începutul secolului XXI. Mihai Eminescu – cu inteligența sa scilpitoare și intuiția poetică, precum și cu informațiile obținute în urma studiilor de la Viena și Berlin din anii 1870, având acces la istoriografia de limbă germană conexată pe spațiul balcanic – a reușit să surprindă cu acribie și acuratețe științifică etnogeneza românilor într-un articol obiectiv, exhaustiv și bine documentat. Mihai Eminescu, la fel ca și corifeii istoriografiei românești despre aromâni de mai târziu (secolul XX) – surprinde complexitatea și extinderea etnogenezei poporului român, care era numit de cronicari și istorici cu exonimul de vlahi.

Consider că o citare a textelor din articolul lui Eminescu, de fapt un autentic studiu istoric, va lămuri cititorul sui generis. Articolul „Românii, întemeietorii Imperiului al Doilea Bulgar, al Asanizilor, 1186-1257”, care interesează subiectul, oferă informații pe deplin lămuritoare pentru viziunea etno-genetică a poetului. „Încă în suta a paisprezecea locuiau în Cataro, Antivari, Dulcigno, Svac, Scutari, Drivasto latini; în suta a douăsprezecea, locuitorii dinlăuntrul Dalmației vorbeau, într-adevăr, slavonește, după Guilelm de Tyrus (1188), însă nu locuitorii din orașele de pe țărmuri. Existau vlahi înainte de toate în Thessalia, care se numea Marea Vlahie... Mică Vlahie era de cealaltă latură a Pindului, o Vlahie Neagră în Moldova; apoi erau vlahi în Rodope, în Dobrogea, lângă Anchialis și Bizye. Ansbert, autorul plin de cunoștințe al istoriei cruciate împăratului Frederic I, cunoaște, în apropiere de Thessalonika, o țară roditoare pe care o numește Flachiam (referire la vlahi, nota red.). Mai mult, el, care numește pe marele Nemanja, Mare Duce al Serbiei și Rasicie (Crassiae), care distinge foarte bine bulgarii, sârbii și vlahii, numește de-a dreptul Blachi pe întemeietorii Imperiului al Doilea Bulgar, care apare sub numele domniei Asanizilor. Petru, care se cheamă și Kalopetru, e domn al vlahilor (dominus Blachorum). Puterea lor, care se întemeia pe unirea vlahilor cu cumanii, era la 1190 atât de mare încât putură să facă împăratului Frederic I propunerile cele mai mari în lupta împotriva romeilor; o oaste sârbească avea să se unească cu el și să ajute la cucerirea Constantinopolului, iar Petru, care-și așezase deja pe frunte cercul de aur, după ce câștigase pentru el pe bulgari...”

Folosind documente bizantine și cronici latine occidentale din bogatele biblioteci vieneze și berlineze, acestea i-au deschis lui Mihai Eminescu orizonturi largi de înțelegere a etnogenezei românilor și perspectiva largă a formării poporului român pe un areal geografic larg, din Balcani până în nordul Moldovei. Poetul a perceput mai bine decât istoricii români ai timpului – dar și față de cei din secolul XX – importanța etnogenezei, faptul că Imperiul româno-bulgar de la 1186 a avut origini vlahe și întemeierea acestuia a fost una românească, chiar plenară. Eminescu face în articol referire și la celebra scrisoare a lui Ioniță Caloian către papalitate, în care vorbește de originea „direct de la Roma” a poporului vlah pe care îl reprezenta. Știm că vlahii se auto-denumeau pe ei „români”, denumirea de valah fiind un exonim dat de germani, slavi și maghiari. „Însă mișcarea care, de la 1186 începând, a dus la ridicarea unui mare Imperiu vlahic a pornit de la vlahi, iar nu de la bulgari,

se înțelege și cumcă acest Imperiu se numește în mod impropriu bulgar, n-o spune numai Ansbertus, căruia, cu tot spiritul său foarte exact de observație, i s-ar putea atribui, străin fiind, o concepție eronată a raporturilor naționale. Într-un mod tot atât de hotărât concordă cu el unul din cei mai buni martori ai zilelor acelora, Choniatul Niketas, precum și autorul german al cruciatelor împăratului Frederic. El arată că frații vlahi au fost acia cari-au răsculat întregul popor al vlahilor, de cari se țineau și ei, și-i înseamnă pe Asanizi ca vlahi, nu ca bulgari. E înainte de toate necesar de-a privi mai de aproape darea de seamă a Choniatului, de vreme ce-a fost contemporan cu răscoala vlahilor și de vreme ce, ca cunoscător eminent al evenimentelor din timpulsăumerităodeosebitărecunoaștere.El cunoaște așezările lor, zice că sunt mysii, moesianii de odinioară, numește pururea vlahi pe frații Petru și Asan, amintește cauzele răscoalei lor, distinge pe bulgari de vlahi, pe cari frații voiesc să-i miște la o răscoală comună, și anume cu intenția de-a nimici pe romaei, încoronarea lui Petru de cătră sine însuși în orașul Pristhlava, războiul întâi cu vlahii și cum într-acesta Petru și Asan fură goniți cu ai lor peste Istru și cum se amestecară acum cu skyții (cumanii) învecinați, încât în răscoala aceasta se ivește și un al treilea component etnic constitutiv: blachii, bulgarii, cumanii. Blachii se supuseră în aparență împăratului Isaak Angelos, care neglijă de-a sfârâma cu totul răscoala și le dete printr – asta blachilor puțința de-a se reculege și de-a izbucni din nou. Cum se întâmplă aceasta, Asan se întoarse acum cu puternic sprijin din partea cumanilor și acum ținta sa era de-a face din blachi și bulgari un singur imperiu, precum fusese și mai înainte. Acesta a fost așadar stadiul al doilea al ridicării. În lupta proximală Petru și Asan răpiră flamura imperială și hainele împăratului și se împodobiră cu ele. Apoi urmă un nou război cu blachii, lupta împăratului cu blachii și cumanii la Berrhoea, prinderea soției [lui] Asan și predarea fratelui său Ioan ca ostatec; războiul fu rău purtat. Când campoducele Constantinos Aspietes [î]i observă împăratului Isaak că oastea nu se poate lupta tot într-un timp și în contra vlahilor și în contra foamei, împăratul puse să-i scoată ochii. Blachii, ce făcuse țăriile lor inaccesibile, pustiau împreună cu cumanii provinciile romane, împăratul pierdu, la 1190, oastea și podoaba capului său (...). Descrierea pe care Niketas o face despre purtarea împăratului Isaak Angelos confirmă pe deplin ceea ce tot el relatează, cumcă frații vlahi nu doreau nimic mai mult decât păstrarea acestui împărat, a cărui incapacitate garanta vlahilor și amicilor lor skythici victoria armelor. Cetele lor nu se puteau oare înarma cu armele pe cari romaeii fugari le pierdeau în strămtorile munților și pe cari le luau de la romaei oamenii lor ce se cățrau ca și caprele. Ei, vlahii și cumanii, sunt acia cari luptă mereu cu oștirile lui Isaak Angelos. Vlahii sunt acei cari înving. Ei prefac Tracia într-o pustietate, ei dărâmă orașele, ucid pe locuitori sau îi vând în robie în mari depărtări; ogor, pădure și vie, orice semănătură și sădire pierd și singurul rod al ridicării noului Imperiu din Trnwo este nimicirea culturii romaeice și a rasei romaeice, ori pe unde numai o pot stârpi vlahii și skyții, cumanii. Tracia trebuia să devie o viziună pentru animale sălbatece. Un indiciu nu puțin semnificativ în privirea vlahilor, cari acum jucau rolul cel mare și n-aveau așezări numai din dreapta Dunării, este că la disoluțiunea Imperiului romaeic al lui Angelos și la întemeierea unui Imperiu latin nu se nasc state nouă grecești numai în Nicaea, Herakleia, Sinope și Trapezount, ci Sgueros Leon întemeiază unul în Korinth și Nauplion, Chamaretos Leon în Sparta, Mihail din neamul sebastocratorului Ioan în Nicopoli și Durazzo (Epidamnos), marchizul latin Bonifaciu în Thessalonica și Thessalia inferioară, iar în Thessalia superioară, care acum se cheamă Vlahia Mare, se ridică un alt principe, pe care Niketas nu-l citează cu numele. Dar și francul Robert de Clary, cari au scris în limba franceză lupta latinilor cu grieni, grecii, și care descrie luarea Constantinopolului la 1204, nici el cunoaște pe inamicul de moarte al latinilor și romaeilor, Johannes, altfel decât sub numele de Johans li Blaks și tot așa 'l numește pe nepotul și urmașul lui, după ce Sf. Dimitrie ucisese pe cel dentăi în octomvrie 1207, în timpul odihnei de noapte. Erau regi ai Vlahiei, rois de Blakie. În același chip se exprimă Geoffroi de Villeharduin: Johanris li rois de Blakie; dar întrebuintează și espresia le roy de Blakie et de Bougrie. Traducătorul neofrancez și-au permis însă libertatea neistorică de-a face din el le bulgare sau roy de

Bulgaria, ceea ce apoi a trecut în cărțile noastre de istorie. Chiar acolo unde Geoffroy spune espres roi de Blakie traducătorul pune roi de bulgares. Geoffroy nu vorbește, ca Niketas, de skyți, ci de cumani și vlahi.” Eminescu a reușit cu acribie să înțeleagă ad litteram cronicile bizantine ale timpului precum și cele occidentale și să ajungă la o concluzie pe care istoricii români contemporani nu o dețin nici acum: ”Faptele acestea ar trebui de sine înșile să fie îndeajuns pentru a dovedi că noul Imperiu bulgar al Asanizilor a fost înainte de toate un imperiu vlahic, deci românesc, și că caracterul lui a fost cu precumpănire acesta.”

Poetul sublinia caracterul românesc al imperiului Asăneștilor, eludând originea bulgară a acestuia. ”Bulgară” era doar tradiția locului, nu etnicitatea conducătorilor și a populației imperiului în general. ”Cât s-atinge însă de originea ridicării bulgare, e sigur că ea n-a plecat de la bulgari, ci de la cei doi frați vlahi, care, precum se va vedea mai târziu, se numeau ei înșiși romani, iarnu romeisaulatini. Cererea pe care Petru și Asan o adresară împăratului Isaak Angelos și a cărei impetuozitate i-a atras lui Asan o palmă peste obraz, după porunca sebastocratorului Ioan, palmă ce s-a plătit mai târziu cu atâta sânge romaeic, cererea aceasta era relativă nu la bulgari, ci la intrarea vlahilor în serviciul militar romaeic și, abia când cererea a fost respinsă în modul cel mai insultător, cei doi frați întreprinzători hotărâră a turbura și pe bulgari, de a se avânta în fruntea lor și, precum Nemanja între sârbi tindea la ruperea de domnia romaeică, tot astfel să lucreze și ei în contra clătinătoarei domnii a Casei Angelos. Dacă Petru și Asan ar fi fost, precum se afirmă din nou, coborâtori din vechii țari bulgari, ridicarea lor ar fi avut o formă foarte simplă. Ar fi trebuit numai ca în Tîrnovo să se refere la descendența lor și bulgarii, cari făcuseră încercarea de-a scutura jugul romaeic ori de câte ori un descendent veritabil sau mincinos al vechilor țari împlântase flamura independenței, s-ar fi adunat cu entuziasm împrejurul lor. Dar nu se-ntîmplă nimic din toate acestea. Cei doi vlahi avură mai întâi nevoie de-un soi de profetese și profeti, cari spuneau că e în voința lui Dumnezeu ca vlahii și bulgarii să se ridice.”

În percepția eminesciană, imperiul Asăneștilor a fost unul românesc. Liderii vlahi Petru și Asan s-au folosit de tradițiile imperiale bulgărești ale locului, capitalei și, bineînțeles, de populația bulgară con-locuitoare. „E important a afla cum indicau membrii nouăi Case vlahe de țari originea lor. Această cestiune pare dezlegată de-o scrisoare a papei Inocențiu III către legatul său, ca răspuns la plângerile

regelui Ungariei de la 1204, în care scrisoare papa spune espres că Petru și Johannicius, cari se coboară din sângele foștilor regi, nu tind a ocupa, ci numai a recupera țara părinților lor. Cu aceasta pare a se potrivi un pasaj din scrisoarea lui Johannicius (Kalojohannes), împăratul (imperator Bulgarorum et Blachorum), în care se zice: „Dumnezeu privi la umilirea noastră și ne aduse aminte de sângele și de patria de la care descindem”. Pe lângă această scrisoare, care, privită mai de aproape, se exprimă cu mare precauțiune și care cerea papei o coroană (1202) precum o avea Petru și Samoil, cari însă nu sunt numiți strămoși (progenitores), mai există ca pendent o scrisoare a lui Basilius, arhiepiscop din Zagora, cătră același papă, în care, ca motiv că demn este de-o coroană imperială, se citează întâi înclinarea lui Kalojoannes, precum ș-a întregului Imperiu, pentru biserica romană, apoi descendența acestuia din sânge roman (1202). Într-o scrisoare anterioară, pe care Kalojoannes o adresase papei Innocențiu și din care acesta citează un pasaj, domnitorul bulgarilor și vlahilor (Bulgarorum et Wlachorum) zice de-a dreptul că strămoșii săi descindeau din Roma (1199?), că prin urmare nu erau bulgari.” Împărații vlahilor cereau recunoaștere oficială de la Roma, în primul rând pentru că erau de aceeași origine și se legitimau din tradiția imperială. În acest sens cereau recunoașterea patriarhiei vlahe a imperiului în capitala Veliko Tîrnovo. Eminescu sublina în studiul său: ”Abia atunci când ceru direct de la papa Innocențiu ca noul arhiepiscop de Trnowo și primat al întregii Bulgarii și Vlahii să fie ridicat patriarh, să se erige un patriarhat permanent în imperiul său, el însuși să fie încoronat, vorbește de împărații Simeon, Petru și Samoil nu numai ca de niște precedesori, ci ca de strămoși. Innocențiu se ferește a-l recunoaște de împărat; dar vorbește despre el cu termenii „rex bulgarorum et Vlachorum qui imperat; menționează că bulgarii și vlahii coboară din sânge roman, ceea ce în orice caz nu se putea zice decât pentru cei din urmă. Abia acum, la 15 septembrie 1204, papa, în scrisoarea cătră regele Ungariei, numește pe frații Petru și Johannicius coborâtori din vechiul neam al regilor (bulgari) 10, ceea ce ca fapt istoric nu are mai multă valoare decât mențiunea de mai sus că bulgarii și vlahii ar fi de origine romană. Kalojohannes însă obținuse ceea ce voise. Voise să fie împărat, ca țarii de mai înainte; o putea face numai dacă se răzima pe aceștia și astfel predecesorii deveniră străbuni...” Mihai Eminescu a analizat cronicile bizantine și franceze cu metodologie științifică, folosind comparația ca un autentic istoric. A și ajuns la propriile concluzii care sunt foarte ac-

tuale și azi și le consider autentice în adevărul istoric: ”Din cele mai de sus va fi rezultând însă cu siguranță o serie de fapte: 1) Imperiu bulgar în adevăratul înțeles al cuvântului a fost numai cel mai vechi și e despărțit de domnia Asanizilor prin sângeroasa domnie a lui Basilius Bulgaroktonos și prin dominarea romaeică. 2) Întemeietorii reînnoitului Imperiu bulgar erau vlahi, și nu bulgari, de origine români, iar noul Imperiu din anul 1186 era, vlaho – bulgar. 3) Ridicarea din anul 1186 a pornit de la vlahi, s-a sprijinit mai cu seamă, pe cumani, a atras în curentul ei și pe bulgari și astfel al doilea Imperiu bulgaro – vlah se deosebește în mod esențial de cel dentăi; e un imperiu mai cu seamă vlah, care [se] numește bulgar pentru că fraților vlahi le succedese de-a deveni domni și ai Bulgariei. 4) Abia după ce aceasta s-a întâmplat s-a născut silința de-a pune pe noul neam de domnitori vlahi în relațiuni istorice și de înrudit cu vechiul neam bulgar, ceea ce-a fost cu totul arbitrar și eronat. 5) Întregul raport al vlahilor cătră bulgari și cumani cată deci a se considera altfel decum se considera până’ acum. Ce deducțiuni sunt însă a se face dintr’ aceasta pentru istoria românilor nu mai este obiectul acestor cercetări. 6) Nu se mai cade desigur de-a vorbi de Imperiul Asanizilor ca de-un imperiu bulgar. S-ar comite numai aceeași eroare în care au căzut, după cum am dovedit, traducătorul francez al lui Villeharduin, când a schimbat arbitrar Blaquie în Bulgaria, ștergând astfel tocmai deosebirea caracteristică între Imperiul Asanizilor și cel bulgar de mai înainte, dacă prin aceasta se și pierde o bucată din istoria pur slavă, adevărul istoric poate câștiga numai. Imperiul era vlaho – bulgaro – cuman, dinas-tia vlahia.” (<https://www.mihai-eminescu.ro/romanii-intemeietori-imperiului-al-doilea-bulgar-al-asanizilor-1186-1257-de-mihai-eminescu-21-si-23-noiembrie-1882>)

Contribuția lui Mihai Eminescu privind etnogeneza românilor este de o acuratețe științifică și metodologică salutară, la un nivel de înaltă ținută științifică. Consider folosirea de către istoriografia română a contribuției eminesciene la istoria formării poporului român reprezintă o restituire necesară, care luminează și astăzi prin acribie și interpretare istoria etnogenezei românilor. Imperiul român sud-dunărean din secolele XII/XIII a fost prima formațiune statală recunoscută internațional a românilor, denumiți de cronici cu exonimul vlahi. Restaurarea imperială de la Veliko Tîrnovo a avut loc cu o certă conștiință documentară a originii imperiale romane – „de la Râm ne tragem” vorba cronicarului. Eminescu nu a fost doar un poet de geniu, ci și un istoric vizionar și profetic.

NICOLAE IORGA - O PERSONALITATE DE ANVERGURĂ MONDIALĂ

(Urmare din pag. 6)

Locuitorii acestei așezări, menționată documentar din 30 mai 1624, l-au întâmpinat cu multă căldură sufletească și deosebit respect. În urma vizitei Nicolae Iorga a publicat, în 1931, sub egida Academiei Române, lucrarea „Moștenii” din Cremenari – o contribuție la vechea viață a satelor muntene, în care scrie, în termeni laudativi, despre pitorescul cadrului natural, despre frumusețea fizică și spirituală a locuitorilor de pe aceste vechi meleaguri și despre Casa Domnului, „această sfântă și dumnezeiască biserică”. În 2025, domnul Cornel Bălășoiu, un fiu de seamă al Cremenarilor, a editat o carte valoroasă intitulată „Cremenari – Biserica – Eroii Satului”.

Nicolae Iorga a fost un erudit, o personalitate creativă inimaginabilă, de neegalat, autor a peste 1000 de volume. Vom prezenta, în mod succint, câteva aprecieri ale unor personalități din România la adresa marelui învățat.

În „Istoria literaturii române” (București 1941), renumitul critic, istoric și teoretician literar, prozator, poet și gazetar George Călinescu sublinia: „Personalitatea lui Nicolae Iorga e covârșitoare. În istoria politică el știa atât de multe, a călcat cu mîntea lui atâtea documente, încât memoria lui însăși va avea tăria unui document”.

Tudor Vianu, estetician, filosof al culturii, critic și istoric literar consemna în „Arta prozatorilor români” (1911): „Dacă atmosfera morală în care plutește oricare dintre paginile lui Bălcescu este «cucernicia», aceea a scrierilor lui Nicolae Iorga este «lupta». Iorga este un polemist. Prin această particularitate întregul scris al lui Nicolae Iorga trăiește în atmosfera unui vibrant dramatism”.

Filosoful și psihologul Constantin Rădulescu-Motru menționa: „Nicolae Iorga a întrupat puterea de muncă intelectuală a veacului nostru în cel mai înalt grad. Nu l-a întrecut nimeni până astăzi”.

La rândul său, sociologul Dimitrie Gusti evidenția: „Nicolae Iorga a fost personalitatea cea mai reprezentativă și sintetică a neamului românesc. Iorga a fost mai mult decât un istoric, un om politic, un poet, el a fost un cugetător etic și un sfătuitor al vremii sale”. În anii 1933-1940, Nicolae Iorga s-a situat ferm pe poziții antihitleriste, ceea ce i-a atras ura legionarilor.

Pe 27 noiembrie 1940, membrii Gărzii de Fier au comis cele mai cumplite crime politice din România. După masacrul de la Jilava din 26/27 noiembrie, în noaptea de 27 noiembrie 1940 au fost asasinați mișelește economistul Virgil Madgearu, în pădurea de la Snagov și marele istoric Nicolae Iorga, pe un câmp, la Strejnic, în județul Prahova. S-a stins un titan al științei și culturii românești și universale.

Obiectivul fundamental al activității Asociației Seniorilor din Educație, Știință și Cultură din județul Vâlcea îl reprezintă promovarea valorilor locale, naționale și universale, care au contribuit la dezvoltarea societății omenești. Pe 25 noiembrie 2025, prof. dr. Gheorghe Dumitrașcu, un istoric competent, secretarul general al organizației amintite, a evocat, în cadrul unei întruniri la Clubul Seniorilor, personalitatea enciclopedică a lui Nicolae Iorga, considerat de contemporani un produs de cea mai înaltă valoare a poporului român.

Nu putem încheia fără să evidențiem preocuparea meritorie a Editurii Paul Editions din București pentru reeditarea, sub genericul „Memorii”, a unor lucrări remarcabile scrise de eminentul cărturar Nicolae Iorga.

DIN REVISTE LUATE... ȘI-N REVISTĂ DATE...

(Urmare din pag. 7)

Ovidiu Pecican cunoaște bine valoarea lucrărilor și evenimentelor culturale care pot avea peste timp o însemnătate chiar mai mare decât evenimentul istoric al perioadei când acestea s-au manifestat. O asociere inedită în intervenția lui Ciprian Vâlcă în „Calul și cultura.” Din Franța, Ioan T. Morar ne surprinde cu niște comentarii în eseu „O artă naivă care face pe deșteapta.” Cu plăcerea din totdeauna citim Cronica măruntă și Tur de orizont, în consemnarea Anemonei Popescu.

Călăuza marchează la Viața Românească pe Nicolae Prelipceanu printr-un text remarcabil la o aniversare importantă: cei 80 de ani pe care i-a împlinit poetul Dorin Tudoran: „Ceea ce a avut el de suferit în decursul anilor în care a protestat deschis împotriva totalitarismului comunist se poate citi în cărțile sale. Securitatea a tot încercat să-l apere de el însuși, a vrut să-l despartă de adevărul lui și n-a reușit. Dar încă dinainte, în poemele sale, se întrezărea, observa cine știa să citească, un protest-ca să zic așa-transfigurat. Un lirism care prevestea o atitudine inflexibilă. În fața minciunii și a terorii. Să ne întoarcem în timp, adică la poet. Dintr-un poem din volumul „Pasaj de pieton” (Cartea Românească, 1979): „Vai nouă, iată-ne: o mare fără cer deasupra!” și din același volum, o formulă memorabilă: „Veseli carne, omul!”... Versuri antologice cele reproduse de Nicolae Prelipceanu. Același Nicolae Prelipceanu este, în editorial, un analist al „inflației”, nu doar economice, ci și al „inflației literare. O reîntâlnire cu D. I. Suchianu, un personaj ilustru între cele două războaie și după ele, și cu ale sale: „Considerații asupra prostului-gust.” Ion Bogdan Lefter scrie episodul XI „Istoria critică a literaturii române-majoră și imperfectă...” din amplul studiu: „Ce fel de critic a fost Nicolae Manolescu?” Este lăudabil când scriitorii de azi se îngrijesc de memoria unor înaintași de valoare, ce nu mai sunt printre noi. Un exemplu este Dan Gulea care analizează întâlnirea, dialogul literar dintre doi poeți de excepție, reprezentând „două mari generații poetice”, ambii din Ploiesti: Nichita Stănescu și Ion Stratan. „Noaptea bufonilor” este a lui Alexa Visarion. La cronică edițiilor, Mircea V. Ciobanu are un titlu frapant „De dascăli n-am nevoie pentru jug.”

Sigur, dascălii te învață ce este libertatea, ei sunt educatorii neamului! La lada de gunoi a istoriei cu dascălii!!

Și aștept „Te uită cum ninge decembre!”

INVENTICA

ELON MUSK ȘOCHEAZĂ CU NOUA SA INVENȚIE

(Propulsie magnetică Elon Musk)

GOOGLE, 01. dec. 2025

Elon Musk tocmai a dezvăluit ceva ce nimeni nu a prevăzut- un avion Tesla fără motor cu reacție, fără combustibil, fără zgomot... și fără pistă. În timpul unei demonstrații de nouă minute, nava s-a ridicat pur și simplu direct în aer, silențioasă și lină, ca și cum gravitația ar fi renunțat. Fără turbine. Fără evacuare. Fără sunet. Musk a confirmat apoi imposibilul: propulsia magnetică- un sistem aerian care elimină complet jeturile, combustibilul și arderea. Următorul șoc: Controlul zborului prin inteligență artificială care prezice turbulențele, pivotează în aer cu o precizie perfectă și se stabilizează mai repede decât orice pilot uman. Fără dâră de condensare. Fără vuiet. Doar o alunecare fantomatică pe cer...

Autoritățile aviatice se grăbesc. O companie aeriană a convocat întâlniri de urgență. Experții spun că acest lucru ar putea pune capăt aeronavelor tradiționale așa cum le cunoaștem. Musk a încheiat demonstrația cu o singură replică:

„Omenirea a fost menită să zboare- nu cu foc, ci cu inteligență.” (Google Trad.)

MIHAI CĂLUGĂRIȚOIU - ÎNTRE MĂRTURIA REALITĂȚII ȘI INTEROGAȚIA FILOSOFICĂ

Cristian Ovidiu DINICĂ

Literatura română contemporană se caracterizează printr-o diversitate de voci care reușesc să surprindă atât realitatea imediată, cât și dimensiunile profunde ale existenței. Mihai Călugărițoiu este unul dintre acești autori polivalenți, cunoscut pentru contribuțiile sale în poezie, eseistică și proză, dar și pentru coordonarea unor proiecte editoriale de amploare. Absolvent al Facultății de Filosofie-Istorie din Iași și al Facultății de Drept din cadrul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, el îmbină în scrierile sale rigoarea intelectuală cu sensibilitatea artistică. Două lucrări reprezentative pentru această dublă vocație sunt antologia „Oameni, fapte, legi”, coordonată de el, și volumul de proză scurtă „Dilema”, semnat în nume propriu.

Antologia „Oameni, fapte, legi” este o realizare editorială inedită, reunind experiențele a 33 de autori care au relatat 88 de cazuri reale din activitatea cadrelor Ministerului de Interne. Lucrarea se remarcă prin realismul narațiunilor, fidelitatea descrierilor și atenția la detaliile procedurilor

polițienești. Cititorul descoperă nu doar acțiunea propriu-zisă, ci și dimensiunea psihologică și socială a profesiei de polițist. Suspansul și diversitatea stilurilor de scriere transformă volumul într-o lectură captivantă, dar și educativă. Antologia este inedită prin faptul că oferă o perspectivă autentică asupra lumii justiției, contribuind la înțelegerea unei profesii adesea percepute unilateral. Mai mult decât o simplă colecție de relatări, volumul devine un document cultural: el arată cum experiența profesională poate fi transformată în literatură, cum faptele concrete pot fi ridicate la rangul de mărturie artistică. În acest sens, coordonarea lui Mihai Călugărițoiu nu este doar un act editorial, ci și unul de mediere între realitate și literatură.

În contrast cu realismul antologiei, volumul „Dilema” explorează dilemele existențiale și morale ale omului modern. Titlul sugerează preocuparea pentru situații-limită, unde individul trebuie să aleagă între valori contradictorii. Personajele sunt surprinse în momente de fragilitate și luciditate, dezvăluind vulnerabilitatea universală a ființei umane. Temele centrale includ conflictul dintre tradiție și

modernitate, tensiunea dintre comunitate și individualism, dar și căutarea sensului existenței. Stilul sobru și clar, cu inserții filosofice, transformă proza într-un exercițiu de meditație. Publicarea la editura Fântâna lui Manole plasează volumul în tradiția literaturii vâlcene, demonstrând cum literatura locală poate dobândi relevanță universală.

„Dilema” este, în fond, o literatură a interogației. Călugărițoiu explorează teme precum ontosul și logosul, punând în lumină legătura dintre ființă și cuvânt. Proza sa devine un spațiu în care cititorul este invitat să reflecteze asupra propriei existențe, asupra paradoxurilor vieții și asupra tensiunilor dintre trecut și prezent.

Cele două lucrări ilustrează complementaritatea preocupărilor lui Mihai Călugărițoiu: Antologia este oglindă a realității sociale, document al profesiei de polițist. „Dilema” se constituie în spațiu al reflecției filosofice, interogație asupra ființei și cuvântului. Împreună, ele arată cum literatura poate fi simultan mărturie și meditație, cum poate surprinde atât faptele concrete, cât și paradoxurile existențiale. Această dublă vocație îl plasează pe Călugărițoiu într-o zonă

unică a literaturii române: aceea de autor care reușește să îmbine realismul social cu filosofia limbajului și a existenței.

Mihai Călugărițoiu se impune ca un autor complex, capabil să coordoneze o antologie de mare valoare documentară și să scrie un volum de proză scurtă cu profunde implicații filosofice. Prin „Oameni, fapte, legi” și „Dilema”, el demonstrează că literatura poate fi un spațiu de întâlnire între realismul social și reflecția filosofică, între istorie și mit, între ființă și cuvânt. Astfel, opera sa contribuie la diversificarea peisajului literar românesc și la consolidarea unei literaturi care nu se teme să abordeze atât realitatea imediată, cât și marile întrebări ale existenței.

TABLETA INGINERULUI PROGRAMATOR

ROMÂNIA S-A BLOCAT ÎN PROCESUL COSTIȘITOR DE ADERARE LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Leontina RUS

Am găsit în această dimineață pe masa de lucru, la calculatorul meu, la care lucrează și Kis Peter o notă de redacție scrisă în noaptea asta, 13 dec. 2025, de soțul meu, directorul Intol Press, în care ne spune tuturor ce s-a întâmplat cu o zi înainte...

„România s-a aliniat la Uniunea Europeană! În sfârșit, primul ministru este șeful statului iar președintele trece pe locul secund, care îl însărcinează doar cu politica externă și cu armata! Treburile țării sunt preluate de primul ministru așa cum este în toată Uniunea Europeană inclusiv Marea Britanie!...În Europa și în toate țările lumii fără dictatură! I-au trebuit României 35 de ani să fie la fel precum sunt toate statele din Europa, acum, iată, chiar și cele foste aliate cu URSS. De fapt de la Lenin încoace și până în 1989, politic, a condus URSS (de formă-posibil-dar a condus)! Degeaba s-au întâlnit la Malta Gorbaciov cu Mitterand!... Și totuși, Europei i-au trebuit 35 de ani să transforme și să aducă pe făgașul ei România, țară, care economic și

politic în spate a fost aliata URSS... Urmează ca și Ucraina și Rusia să facă pasul înapoi și să-și aleagă sau să-și numească prim miniștri cu care să adere la Uniunea Europeană sau la o Europă unită, măreață, cum este ea cultural (cultura face parte din natural)! Timp de 18 ani România și-a pierdut vremea, mai mult, aproape s-a sinucis. A fost neserioasă în 2007, a tot mințit, și acum i-a venit rândul să dea socoteală! În fața Uniunii Europene! Însă conjunctura este alta, căci și aceasta trebuie să se schimbe, să-și adopte o altă filosofie! Să creadă în gospodăria personală a fiecăruia și să renunțe la amestecul politicii în treburile statului, tot așa cum a procedat în problemele religioase, în credință! Să renunțe la globalizarea medico farmaceutică, la același fel de alimentație, la tendința de a ajunge să existe o singură nație; să ia modelul european al sfârșitului de secol nouăsprezece mai puțin excesele imperiale... Mă tem ca România să nu urmeze calea „poporului ales” plimbat de Moise prin deșert ca să se dregă, să fie apt pentru intrarea lui prin forța religioasă pe pământul făgăduinței... adică să-l asigure urmașilor!”

VACA, ANIMAL SFÂNT!

Trei vaci înseamnă mult lapte. Mai multe vaci înseamnă și mai mult lapte.

KIS Peter

PSIHOLOGIA ÎN MEDICINĂ. INTERVIU CU MEDICUL IRAKIAN, JIHAD

Ion NĂLBITORU

România este renumită pentru facultățile de medicină la care vin să studieze străini din Europa, Africa și Orientul Mijlociu. Vin, învață, se specializează apoi, ori se întorc în țările lor, ori iau drumul străinătății. La fel se întâmplă și cu medicii specialiști români care preferă occidentul atât pentru un salariu mai bun, dar și pentru dotarea modernă a cabinetelor medicale. Totuși, o parte din străinii care fac medicina în țara noastră decid să rămână aici. Întâmplarea a făcut să cunosc un tânăr medic, empatic, căruia am decis să-i iau un interviu. Eram curios cum vede el românii și medicina din România, din afară, ca om de altă naționalitate.

Reporter Ion Nălbitoru: - Domnule doctor Jihad, din ce țară proveniți?

Medic specialist Al-Semendari Jihad: - În primul rând țin să vă spun că sunt și cetățean român și cetățean irakian. Tatăl meu este irakian, iar mama româncă, din Craiova, și sunt născut în Cetatea Băniei, cum le place oltenilor s-o numească.

I. N.: - Deci puteți afirma fără rețineri „M-a făcut mama oltean!”

A. J. (zâmbind): - Da, da! M-am născut în România, dar am trăit în Irak în copilărie și adolescență, iar după ce am dat bacalaureatul am venit în România să fac Facultatea de Medicină, la Craiova.

I. N.: - Cred că nu a fost ușor să învețați limba română. Este o diferență mare să treceți de la scrierea cu caractere arabe la cele latine, plus pronunția. Probabil v-a ajutat mama.

A. J.: - Într-adevăr, nu a fost ușor să înveț limba română. Nu, nu m-a învățat mama fiindcă în Irak vorbeau numai limba arabă. Avem și noi acolo obiceiuri și tradiții care predomină. În schimb am avut un an pregătitor și... am învățat strictul necesar. Apoi am continuat să înveț de la colegii români, de la profesori. Cum este la voi o vorbă: nevoia te învață! Dar până la vârsta de 18 ani nu-mi făcusem gânduri că voi ajunge să studiez în România.

I. N.: - Să știți că Facultatea de Medicină din România este apreciată în străinătate. De exemplu, în urmă cu vreo 15 ani când am fost la copii în Italia, o italiancă ne spunea că vrea să-și dea cele două fete la facultate în țara noastră, la medicină. Întrebată de ce tocmai la noi, fiindcă au și ei asemenea facultăți, a răspuns că la noi se face carte serios și ea dorește ca fetele sale să devină medici de elită și să se întoarcă în Italia. Dar pe dumneavoastră ce v-a determinat să alegeți tocmai medicina?

A. J.: - Pentru că și tatăl meu este medic generalist, și profesează în Irak. Mie mi-a plăcut meseria asta dintotdeauna, adică salvarea omului.

I. N.: - După terminarea facultății unde ați lucrat prima oară?

A. J.: - În Craiova, medicină internă.

I. N.: - Părinții sunt în România?

A. J.: - Nu, ei sunt în Irak. Dar și bunica și mătușa din partea mamei m-au ajutat mult și nu m-am simțit izolat și străin în aceste locuri. M-am acomodat. Când am avut nevoie de ceva, de un ajutor, am apelat la mătușa mea.

I. N.: - Cum v-ați acomodat cu noul trai de viață printre olteni, căci noi românii în general, și oltenii în particular, avem alte obiceiuri și tradiții și modul de a vedea lucrurile altfel față de cei din Orientul Mijlociu. Nu vorbim de religie fiindcă toate au același Dumnezeu, ci de temperamente diferite.

A. J.: - M-am acomodat ușor printre olteni, sunt veseli, ospitalieri, uită repede de supărare. Poate și la mine este ceva genetic, din partea mamei, de-i înțeleg mai ușor și mă înțeleg cu ei. Oltenii sunt și veseli și iuți, se aprind repede, dar se și calmează la fel de repede. Acum te certă cu ei și încep să urle, iar peste câteva minute devin prieteni cu tine. M-a surprins că ei nu țin ură și dușmănie.

I. N.: - Deși veniți dintr-o altă zonă, cu altă religie, ați locuit în Craiova care nu v-a plăcut. Noi o numim sugestiv Capitala Olteniei! Cred că ați aflat că și anul acesta a obținut Locul 1 în Europa, la Târgu de Crăciun! Nu știu dacă vă plac tradițiile noastre, dar și eu dacă aș ajunge în Irak, sau indiferent în orice colț al lumii, în afară de frumusețile oferite de natură m-ar interesa tradițiile aceluiași popor, identitatea sa națională. Cum vedeți Crăciunul de la noi?

A. J.: - Cum v-am zis, din partea mamei sunt român, sunt oltean, și chiar dacă tradițiile diferă, mie îmi plac tradițiile de aici, de Crăciun, portul, folclorul. Târgul de Crăciun de la Craiova a stârnit în mine o curiozitate deosebită și mă simt bine când mă plimb prin el. Suntem datori ca fiecare, când ne aflăm într-o altă țară, să-i respectăm obiceiurile și tradițiile, mai ales că și cei care vin la noi, în Irak, le respectă pe ale

noastre. În plus stârnește în om curiozitatea pentru nou, pentru descoperirea specificului unui popor. Și să vă mai spun ceva, noi suntem trei frați, toți stăm în România și toți suntem medici. Unul este oftalmolog și celălalt ginecolog.

I. N.: - Probabil unuia i-au plăcut mai mult fetele!!!

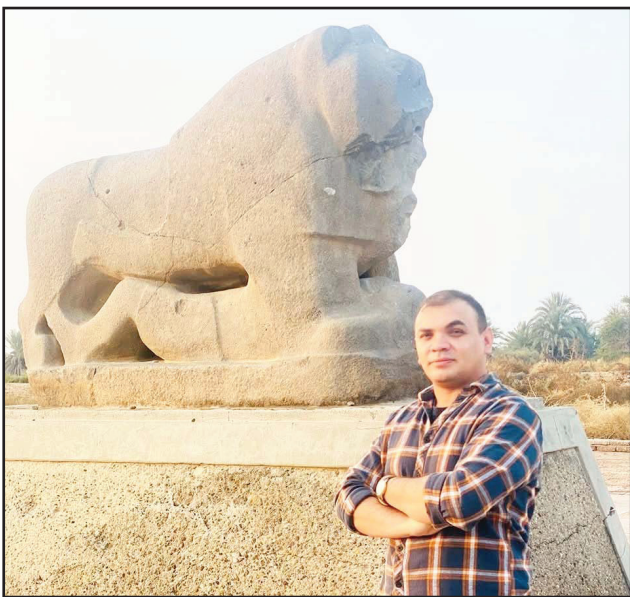
A. J.: - Ha, ha, ha! Asta-i o glumă bună!...

I. N.: - Sunteți vreunul căsătorit?

A. J.: - Încă nu!

I. N.: - V-ați gândit să aveți o soție româncă, irakiană sau de altă naționalitate?

A. J.: - Încă nu m-am decis... Dar nu se știe... Maică-mea vrea să iau o româncă. Mereu îmi repetă: româncă, româncă, româncă! Mai ales că sunt foarte harnice, frumoase, pricepute în multe domenii. Dar cum să spun, asta este un dar de la Dumnezeu și partenerul care-ți este scris, acolo sus, pe acela îl vei avea, chiar dacă este sortit să fie de la celălalt capăt al lumii. Îmi plac românii, îmi plac românele, mai ales că mătușa mea Cornelia ne-a ajutat foarte mult. A fost și este a doua mamă pentru noi, frații. Așa că ne-am acomodat să trăim printre românii olteni! Bineînțeles printre toți românii, indiferent de zona geografică, fiindcă ei au un specific anume.

I. N.: - Și totuși, dacă ați profesionat în „metropola Olteniei”, Craiova, cum ați ajuns în orașul Brezoi, din județul Vâlcea, pe care noi, localnicii, îl mai numim și „Capitala Țării Loviștei”?

A. J.: - N-a fost așa complicat. Nici nu visam să ajung pe asemenea meleaguri frumoase! Am deja patru ani de profesie medicală și acum intru în al cincilea an. Am un coleg care este medic de laborator aici, la spitalul din Brezoi, și o domnișoară doctor pe ORL. Dânsa între timp a plecat la Râmnicu Vâlcea, la Spitalul Județean. Au fost colegi cu mine și m-au tot chemat să vin la Brezoi că este într-o zonă montană frumoasă, și este un spital mic. M-au convins și când am sosit aici mi-a plăcut zona, spitalul și personalul medical. L-am cunoscut pe domnul doctor Vasile Cerbu, un om și un medic deosebit. Eu am un mare respect atât pentru medicul cât și pentru omul acesta.

I. N.: - Îl cunosc bine pe domnul Cerbu, i-am luat și câteva interviuri când era managerul spitalului și apreciez lupta și dăruirea pentru salvarea acestuia, fiindcă era pus pe lista neagră, pentru desființare, în timpul regimului Băsescu. Bineînțeles și cu sprijinul Primăriei a fost salvat. Multe spitale au fost atunci închise și care ulterior n-au mai fost redeschise.

A. J.: - Într-adevăr, îi port mare respect. Pentru mine a fost o mare personalitate. Am fost atras de această zonă foarte frumoasă și de oamenii din zonă.

I. N.: - Aici, în acest orașel de munte, este un conglomerat de etnii: români, italieni, unguri, polonezi, țigani, rudari. Dar și din țară: olteni, ardeleni, moldoveni, răgățeni. Regățeni îi numim pe cei din vechiul Regat, adică din Muntenia. Deci niciodată n-a existat vreo discriminare între etnii. Au trăit, s-au căsătorit, au învățat pentru că aici a fost locul lor natal și aici este adevărata lor patrie, chiar dacă la origini, după bunici și străbunici, sunt de altă nație.

A. J.: - Am observat și eu acest lucru. Și cred că 99,99% din populația orașului sunt oameni pașnici, oameni cu bun simț, oameni ospitalieri, prietenoși. Asta este părerea pe care mi-am format-o de peste patru ani de când sunt aici.

I. N.: - Dacă tot ați ajuns să profesați aici, din curiozitate, v-ați plimbat pe Valea Lotrului, ați ajuns la Obârșie?

A. J.: - Da, am ajuns în acele zone. Este foarte frumos și vara și iarna! Aveți paliuri montane minunate, lacuri de acumulare, oameni ospitalieri și tradiții care vă face să fiți

aparte. Am ajuns la barajul de la Vidra, am văzut Domeniul Schiabil Transalpina, vestitul Drumul Regelui sau Transalpina. Impresionant!

I. N.: - Să știți că bolnavii cu care am stat de vorbă vă apreciază și vă recomandă ca un medic bun, un medic care stă de vorbă cu ei și încearcă să-i ajute. Deși, cu cât un „profesionist” se specializează, cu atât ajunge la concluzia că niciodată nu va reuși să atingă perfecțiunea.

A. J.: Așa este, fiindcă totul evoluează, nu stagnează. Nu există o limită, apar noi tratamente, odată cu descoperirea a noi boli, a noi virusi. Și dotarea din laboratoarele medicale devine mai performantă. Dar vedeți, odată cu evoluția științei medicale parcă și bolile devin mai rezistente, ca urmare a chimicalelor din produsele alimentare. Omul își pierde din imunitate. La spitalul nostru, în limita posibilităților și a dotării, facem tot ce putem pentru vindecarea sau ameliorarea bolilor, iar ce nu ne stă în putință trimitem la Râmnicu Vâlcea unde au aparatură performantă și medici specialiști.

I. N.: - Felul cum un medic stă de vorbă cu pacientul îl determină pe acesta să aibă un moral ridicat ceea ce îl ajută de fapt pe medic să-l salveze.

A. J.: - La urma urmei și noi, medicii, suntem tot oameni, cu sentimentele și anxietățile noastre și trebuie să avem răbdare și să-i înțelegem pe pacienți. Dacă el nu se confesează cel doare, simptomele, trecutul din punct de vedere medical, noi nu avem cum să depistăm cauza bolii ca să-i curmăm efectul. Tatăl meu îmi zicea că „omul vine să-l rezolvi”. Dar ca să-l rezolvi fizic, în primul rând trebuie să-i ridici moralul, vindecarea psihică, și atunci nouă medicilor ne este mai ușor să-l ameliorăm sau să-l vindecăm, dacă el colaborează cu noi. Iar noi să-l facem optimist, să-i dăm speranță. De exemplu, vine la mine și-mi spune că-l doare capul. Eu trebuie să depistez adevărata cauză și efectul final pe care-l poate produce acea durere de cap. Poate a băut mult seara, poate a tras curent, poate sunt simptomele unei gripei, poate s-a lovit și nu a luat în seamă sau, și mai grav, se anunță o posibilă comoție cerebrală. Nu-i așa de simplu, doar să-i administrez un comprimat pentru durerea de cap și apoi lucrurile să se complice.

I. N.: - Medicul trebuie să fie asemenea unui preot, pacientul să i se confeseze cu toate problemele lui de sănătate pentru ca acesta să-l poată ajuta. Bineînțeles că sunt și persoane ipohondre, cu moralul la pământ și care nu-și mai dau nicio șansă. Aceștia trebuie „vindecați” psihic, să fie încurajați. Alteori... sunt și metode de a fi „păcăliți”. Știu un caz, pe care mi l-a povestit un prieten în facultate cu cineva din satul lui care era obsedat de o boală psihică. Pe vremea aceea erau piramidoane pentru durerile de cap. Doctorul pe care-l frecventa, pentru că nu știa ce să-i mai facă, i-a promis că-i aduce niște medicamente din străinătate, greu pe vremea aceea. Dar să ia un comprimat pe zi fix la aceeași oră, și mă rog ce i-a mai recomandat cu strictețe. A complotat cu fiul acestuia și după câteva zile respectivul a venit să-i mulțumescă pentru că l-a vindecat! De fapt îi dăduse piramidon, dar prin autosugestie că este un medicament din străinătate, omul și-a revenit la normal.

A. J.: - Da, este vorba de efectul Placebo. Este folosit și pentru cercetare, dar și în practică medicală. Pentru că pacientul exagerează, simptomele devin obsesie care agravează boala. Este foarte dificil când lucrezi cu omul pentru că fiecare individ este unic pe pământ. Oamenii din zona Loviștei sunt cu bun simț și ne ascultă sfaturile.

I. N.: - Acesta a fost un spital cu tradiție, cu medici foarte buni. În regimul trecut veneau aici mulți stagiași și se formau ca doctori buni, apoi erau luați la Râmnicu Vâlcea sau la alte spitale de elită din țară. Astfel, unii dintre cei mai buni specialiști s-au format la acest spital de la poalele muntelui. Aici se făceau multe intervenții chirurgicale și era chiar o secție de pediatrie unde erau nașteri.

A. J.: - Da, acum nu se mai fac, dar pentru asta trebuie dotare și personal specializat. A fost o criză chiar mondială, dar și politică.

I. N.: - Ce gânduri aveți pentru viitor, să mergeți în Irak sau... într-o țară occidentală?

A. J.: - Eu sunt medic specialist și deocamdată hotărârea mea este să rămân în România, la spitalul din Brezoi, pentru că admir locurile și îmi plac oamenii.

I. N.: - Și fetele!?

A. J.: - Și fetele!

I. N.: - La dumneavoastră vin tot felul de oameni, unii pozitivi, alții încărcăți cu energii negative de care și medicii trebuie să se apere, căci și ei sunt oameni! Nimeni nu-i perfect. (Continuare în pag. 12)

PLOPUL

SCRIITOR LA ZIAR

Puiu RĂDUCAN

Trist și-nsingurat, bătrânul plop, într-un picior și mereu văruit, privește-n viață și se minunează. Nu credea s-apuce aceste vremuri, dar cine ar fi crezut? Cade tencuiala de pe plopul din malul Sașei. Toamna, bătrână și ea, mult mai bătrână decât mine, îi ronțăie substanța, la fel cum o face cu mine.

Dar ce legătură am eu cu toamna, cu plopul, și cu vremea?

Ei, ar fi dar nu divulg că divulgarea se ia. Așa mi-au divulgat mie niște bătrâni odată niște divulgări și, iată, am ajuns ca ei. Pământul din mal, cel care-i susținea odată rădăcinile, bătrân de tot și el, a-nceput s-o ia la vale, spre Sașa. Rădăcinile, cu statut de cârțiță modernă, goale acum, se miră și ele. Ce caută ele „pe-afară”?

Nici cioara din plop nu poate răspunde, nici turla bisericii Sf. Nicolae, unde am fost botezat eu, nu știe. Oare plopul când a fost botezat? Poate când era apă pe Sașa? O fi prins vreun război, plopul meu?

Și tencuiala de pe plop cade angelic și năpraznic.

Cade. Și ce dacă pică?

Câte n-au căzut în ruină!...

Cine nu a fost tânăr?

Și, dacă tot punem întrebări, ce facem? Se face plopul tânăr, proaspăt văruit? Multe vise s-au napustit peste sărmanul meu plop.

Multe i se cereau bătrânului plop! Odată, se dorea să facă mere, dar numai dacă, răchita, făcea și ea, micșunele.

Și pentru asta, tremurau rău de tot, frunzele plopului.

De dimineată, când soarele se urca în perii lui Ciobotea din vârful Dealului viilor, plopul, primenit de noaptea fugită, îl aplauda zgomotos din frunze. La prânz, când soarele se odihnea, plopul făcea umbra mică și o așeza aproape de trup să se odihnească, iar când acesta, soarele, pleca spre scăpătat să-și caute sora, luna, plopul își întindea umbra, parcă să inspecteze ceva, până în porțița grădinii.

Rămas singur și într-un picior, în malul Sașei, plopul tânjește la libertate, care, iată, a venit.

A venit libertatea, democrația, hoția, și frunzele plopului au început să tremure și mai puternic, ceva spre plâns, dar cine nu plânge azi? Un adevărat Parkinson s-a urcat în bătrânul plop și-i tremură zdravăn frunzele, ba au început să cadă, să-l chelească.

Cu rădăcinile pe-afară, cu tencuiala căzută și frunzele tremurânde într-un Parkinson celebru, plopul privește cu speranțe, spre turla bisericii.

Ca și noi.

13 12 2025- B. Olănești

PSIHOLOGIA ÎN MEDICINĂ... (Urmare din pag. 11)

A. J.:- Dacă eram toți pe aceeași linie de plutire, la același nivel, nu ne mai aveam rostul, omenirea era moartă. Așa este, depinde și de psihicul fiecaruia, unii sunt sus, alții jos, niciodată nu poți să fii neutru, psihic și emoțional. Într-adevăr, când bolnavul își destăinuie durerea, el emană un val de energii negative către medic. Noi vom fi blânzi, înțelegători, dar respingem acele energii negative pentru a putea să ne facem cu succes profesia. Noi prin încurajări le insuflăm energii pozitive. Trebuie să-i tratăm pe toți la fel, bogat sau sărac. Spitalul orășenesc Brezoi are o mare importanță în zonă pentru că acoperă tot bazinul nordic al județului Vâlcea. Este un punct strategic medical. De exemplu un caz de la Mlăcenii, Perișani, cu accident vascular. El trebuie stabilizat aici, căci până la Râmnicu Vâlcea, mai ales că se lucrează pe Defileul Oltului, poate deceda. După cel stabilizăm și viața îi este în siguranță îl putem trimite cu salvarea mai departe. În plus acordăm primul ajutor accidentelor rutiere care sunt aproape zilnic pe defileu.

I. N.:- La nivel internațional, ce părere aveți, medicina va progresa? Si cine va fi de bază, tot omul medic sau robotul medic? Eu mă tem că Inteligența Artificială va distruge omenirea. Mai ales dacă robotul va începe să gândească. El nu va mai avea nevoie de om și-l va distruge. Și așa da un exemplu, și fuziunea nucleară a lui Einstein a fost făcută pentru folosul omului și nu pentru crearea de bombe.

A. J.:- Inteligența Artificială ajută în medicină, dar niciodată nu va da un diagnostic exct, fiindcă se va baza pe un cumul de date și informații, de simptome, dar nu poate ține cont de specificul fiecărui individ în parte. Nu poți da un diagnostic la grămadă, chiar dacă simptomele de boală se aseamănă. Ea nu va putea înlocui mâna și siguranța omului medic într-o intervenție chirurgicală complicată, dar îl poate ajuta și ușura munca. Inteligența Artificială nu știe ce înseamnă emoție, ce înseamnă durere, ce înseamnă empatie cu pacientul, încurajarea lui. Chiar dacă sunt cazuri în care Inteligența Artificială dă diagnostice perfecte și în timp record, asta nu înseamnă că poate acoperi toate specialitățile. Întotdeauna medicina trebuie să aibă factorul uman în ea. Eu ca medic stau față în față cu dumneavoastră să aflu de ce vă doare capul, de ce aveți amețeli, ca să pot da un diagnostic pe când Inteligența Artificială dă același diagnostic la toți pacienții cu aceleași simptome, deși cauzele pot fi diferite, ca și tratamentele. Robotul nu va avea sentimente. O durere de cap poate veni pentru că ai băut seara prea mult, te-ai certat cu cineva, te-ai supărat rău la o veste tristă sau tragică, te-ai lovit sau din cauze interioare, un posibil accident vascular etc. La fel și la alte boli. Robotul te întreabă: Ce te doare. Răspunzi: capul. El zice: Du-te la C.T. și acolo îți trimite pe toți, deși nu este cazul. Nu poate descoperi adevărata cauză care poate fi multiplă și nu una singură. Eu văd medicina ca pe o artă, așa cum este poezia, muzica, pictura. Medicina este o artă care avansează în permanență. Și aici dintotdeauna a fost inteligența umană. Căci nu există artă fără umanul din ea, în niciun domeniu. Medicina a apărut din momentul când omul a zis: „Au, mă doare!”, sau a simțit că-l doare. Când și-a rupt un braț și să nu-i flencăne l-a legat cu ceva și astfel au apărut atelele. Apoi au apărut lecurile băbești și acei doctori numiți vraci, care tămăduiau bolnavii, vrăjile, descântecele. Să nu mai vorbim de presopunctura și acupunctura chinezească, yoga, hipnoză tot pentru vindecare. Omul a admis temple, zei, religii la care se rugau pentru vindecare, și care inconștient le ridica psihicul, încrederea că zeu din templul respectiv l-a ascultat și l-a vindecat. Iată în zilele noastre s-a ajuns la medicina modernă.

I. N.:- Domnule doctor Jihad, ar fi multe de discutat pe teme medicale... Medicina evoluează, bolile evoluează, medicamentația nu mai este de scurtă durată. ci pe viață... Vă mulțumesc pentru availitatea de a-mi acorda acest interviu și sper să ne revedem în curând, nu ca pacient, ci să mai discutăm de evoluția medicinei!

MARIAN ILIE

Primii Povestea vorbii

Primii, când terminam sorbitul ciorbii

Cultura Vâlcii și Povestea vorbii

Mi le trimite, știți, de câțiva ani

Magnatul presei Vâlcii Cichirdan

Desigur, ar fi mult de discutat

De este sau nu este un magnat

Că tot ce face el cu-atâta har

Este pe bani din propriul buzunar

Că nu primește de la stat subvenții

Așa că nici onor corespondenții

Nu-s răsplățiți nici ei c-o para chioară

Ca în mai toată presa literară

Povestea vorbii, rog a se reține

M-a prins c-o poezie și pe mine...

De Moș Nicolae

Fii binevenit, Moș Nicolae

Adu-ne ceva apă de ploaie

Apă să ne-aduci, adevărată

La baraje, limpede, curată

Pe-ale râurilor noastre cursuri

Nu apa de ploaie din discursuri

Și promisiuni electorale

De trăiri și sentimente goale

Cum se-ntamplă-acuma sub Carpați

Unde niște belferi dezaxați

Ne mai traseră odată clapa

Și goliră, la baraje, apa...

Ne-au privat astfel de apa vie

Și de-un preț decent la energie

Vai de noi și-amara noastră soartă!

Cum o să trăim cu apă moartă?

Vino negreșit, darg moș al meu

Însă treci și pe la Dumnezeu

Spune-l cât suntem de nevoiași

Roagă-L să ne scape de pungași

De-acești inși cu conștiințe goale

– Și îi vom aduce osanale!

Cu scuzele de rigoare, revin (cu adaos) asupra textului, ca urmare a

MARIUS MĂRĂCINESCU

Furnicile darnice

Furnicile din Gruiene
au făcut, de Anul Nou,
greierilor din poiană
câte-un bob de grâu, cadou,
iar când au fost sorcovite,
toți copiii-greierași
au mai primit câte două
bobițe de arpacaș.

Dacă numărul de boabe
dăruite, e trei mii,
iar adulții prezintă
trei pătrimi dintre copii
și numai cinci sute nouă
dintre ei au ghetе noi,
câți au să primească, mâine,
cizmulițe de la voi?

Deschideți-ne poarta, lerui, ler!

Se bucură copiii și colindă
cu gândurile risipite-n cer
când Moș Crăciun privește de pe tindă
prin genele și barba lui de ger.

vizionarii clipului de pe linkul de de-
subt, de natura sa miste si muntii din
loc - nu insa si constiintele unor ro-
mani. Eu sunt de acord cu vorbitorul
asta in ceea ce priveste situatia si grav-
itatea pericolului, dar raman adept al
caii democratice- a votului...

Fii binevenit, Moș Nicolae
Adu-ne ceva apă de ploaie
Apă să ne-aduci, adevărată
La baraje, limpede, curată
Pe-ale râurilor noastre cursuri
Nu apa de ploaie din discursuri
Și promisiuni electorale
De trăiri și sentimente goale
Cum se-ntamplă-acuma sub Carpați
Unde niște belferi dezaxați
Ne mai traseră odată clapa
Și goliră, la baraje, apa...
Ne-au privat astfel de apa vie
Și de-un preț decent la energie

Vai de noi și-amara noastră soartă!

Cum o să trăim cu apa moartă?

Vino negreșit, darg moș al meu

Însă treci și pe la Dumnezeu

Spune-l cât suntem de nevoiași

Roagă-L să ne scape de pungași

De-acești inși cu conștiințe goale

– Și îi vom aduce osanale...

Că–n noi înșine nu am nădejde
Înca nu vedem în ce primejdie
Ne-au adus pungașii, ca popor
Blestemat- spre îmbuibarea lor –
Să rămâna-n veci fără de țară...
Fiii ce-i trimiserăm afară
Acuiati prin cea străinătate
Printre alte neamuri imigrate
Și de-ar fi să se îmbrace-n bani
Vor rămâne tot niște “țigani”
Pribegiți Ioni fără de țară
Dintr-o gintă multimilenară
Tributară marilor mutații
Ce sculptară Istrul și Carpații
Peste coama Munților Hercinici
... Treci, Moș Nicolae, pe la cinici
Cu cadouri în încălțăminte
Și un pic de limpezime-n minte!

AL. FLORIN ȚENE: „MINCIUNA LA ROMÂNI. SELECȚII ESENȚIALIZATE DE ARTICOLE ȘI STUDII”

Petre CICHIRDAN

O carte semnată de Al. Florin Țene apărută în anul 2024 la Editura Napoca Star, din Cluj, editura condusă de Dinu Virgil Ureche, o carte din Colecția „Cărticica de buzunar”, scriitorul clujean, vâlcean la origine, considerând că încă mai dăinue vremea când intelectualii, fetele aspirante la Universitate, tinerii pasionați de carte, mergeau cu tramvaiul, autobuzul sau cu troleibuzul și citeau o carte...Astăzi din păcate oamenii trec unul pe lângă altul, așteaptă ca niște manechine în stația de metrou, nimeni nu ridică capul, toți au ochii fixați pe ...telefon!

Totuși și noi îndrăgim acest format al cărților de buzunar... și nu vom uita niciodată că fostul nostru prieten poetul George Achim avea zeci de cărți în acest format!...la el explicația era simplă: „costă mai puțin”!...și de multe ori îl vedeam în centrul orașului oprind câte un trecător, prieten pe care îl știa cu bani, căruia îi oferea cărțuia și-i cerea...100 de lei! Îi promitea că la următoarea carte o să-l treacă la sponsori sau o să-i mulțumească pentru sprijin!

Ca în mai toate cărțile scoase în ultima vreme de Al. Florin Țene pe pagina de CIP nu mai găsim alt colaborator în afară de directorul editurii și tipografiei motiv pentru care continuă odiseea citatelor lungi între ghilimele și scrise în italic... Cartea însă se citește, și este o oglindă a vremurilor noastre în care deși ne îndreptăm aproape în zbor către viitorul sperat!?, spune Țene, minciuna dăinue în politică pe acest teritoriu, chiar de mii de ani, iar pe copertă ne pune o rezolvare cu inteligența artificială în care nasul unui Pinocchio contemporan crește de pe coperta unu până pe coperta patru!

Intrăm abrupt în conținut și ne scriem părerile după notele scrise când am citit cartea...Notițe rezultate după lectură! Nu le punem între ghilimele, nu sunt citate din carte, nu le scriem în italic le scriem normal făcând parte din narațiunea semnată de noi. ...Idealul este o minciună fiindcă nu există decât la viitor. Cumva, idealul este virtual, deci nu este realitate, deci nu este adevăr. Lumea ideală este o plâsmuire, adică o minciună. Dar, poate omul exista fără această lume ideală, fără ideal? Nici vorbă, dar este prea mult spus o...minciună! O realitate formulată. Aceasta există precum, gândul, răvășitor, gândul drumeț! Gândul care permanent părăsește realitatea și se duce acolo unde nici nu gândești. Pentru a-i oferi copilului spiritualitatea, 16 ani gândul trăiește în lumea iluzorie a copilăriei care este una schimbătoare și specifică fiecărei etape... Astăzi, bunăoară, când el stă față în față cu realitatea, această lume bucolică, ludică (iată omul ludic altceva decât animalul și plin de spiritualitate, basme și povești) este din ce în ce mai redusă... Copilul se retrage din copilărie și bătrânul se retrage mai repede din viață. Iată o simbioză indestructibilă dintre copil și bătrân. Viața este compusă din realitate și irealitate, zi și noapte, realitate și vis. Realitate și oniric... minciuna, parte vulgară a realității. Ea conspiră și nu desconspiră! Ea este partea vulgară a primului pas al omului către starea sa superioară, poetică...mai elegant spus, transfigurată! Să nu uităm că minciuna stă cu regele la masă! Minciuna- transfigurarea are partea ei de vină în transformarea întunericului în lumină! Nu, și Arta! Am notat aici despre autorul cărții...Scriitorul, pradă politicului!

Citim la pagina 4: „Dacă o minciună îmi salvează viața, atunci ea este pentru mine adevăr” (Al. Florin Țene). Așa să fie, oare? Nu, minciuna rămâne minciună! „O minciună poate călători prin jumătate de lume în vreme ce adevărul este ascuns în încălțările sale (Mark Twain). Normal, adevărul este Yin și minciuna este Yang! „Dar să vedem ce este minciuna, cum explică Dex-ul. Aceasta este o afirmație care este contrazisă de către experiență, observație sau bun simț...” (pag.5)...Cum de este Dex-ul atât de deștept?...Dex-ul din 1972 este mai deștept decât Dex-ul din 1992 fiindcă are și poze!...imagini; iar parte din istorie și totul din geografie se învață prin imagini. Copilul nu poate vorbi până nu deschide ochii. Cartea este un punct de vedere interesant al președintelui LSR, fost membru exclus din UR (scriitorilor), cum că minciuna a fost o dominantă a regimului politic din România, comunismului românesc postbelic; imaginea de pe copertă nu poate fi un simbol al acestei Români, postbelice, ci mai degrabă un simbol chiar al autorului însuși. Desigur, minte toată lumea. Au mințit și încă se minte, tocmai din timpul lui Decebal și mai încolo, Burebista! Și totuși ce este cu această țară a lui Neagoe Basarab, care a dat Mănăstirea de la Curtea de Argeș?...ce este cu această țară, Dacia, până la venirea austriecilor care au făcut Via Carolina între Oltenia și sudul Transilvaniei?...și căreia i s-a

ridicat, în urmă cu 1700 de ani, poporului războinic dac, o Columnă la Roma? Câte popoare au o columnă de 2000 de ani neatinsă de vreme în cetatea Vaticanului?

„În sfârșit, despre lupoaica Romei: în latină, cum am spus, o prostituată era *lupa*...din noaptea timpurilor...de aici, de la *lupa*, termenul *lupanar* și aluziile obscene că mama lui Romulus și Remus nu fusese de fapt o lupoaică (=lupa) ci o prostituată (=lupa) animalizată pentru a da mai multă demnitate legendei...” Prostioarele, mincinele, saga mulțimii dacă rezistă timpului se transformă în totemuri verbale. Aici nu este nici o minciună, povestea lui Romulus și Remus este un omagiu adus omului dimpreună cu animalul său domestic sau sălbatic. Romulus și Remus au fost copiii unei femei din Roma antică, părăsiți din cauza legilor

prea aspre, părăsiți, nu omorâți așa cum dădu-se ordinul, de exemplu, Faraonul, ordin din care a rezultat Moise! O legendă care laudă originea comună a animalului sălbatic cu a omului! Dacă este să identificăm minciuna cu monumentul Lupoaicei și Romulus și Remus!... atunci trebuie să ne luăm adio de la cele șapte minuni ale Lumii... Nu, omul a ascuns adevărul atunci când și-a construit prima haină, frunza! Adevărul stă ascuns între *a fi și a nu fi*! Întrebare și afirmație a marelui gânditor al lumii, William Shakespeare. Realitatea se naște din simțurile noastre, din plăcere din desfătarea împreună a inimii și creierului, senzației și trăirii...Dar aceste lucruri nu sunt plăcute pentru comunitatea matură, așa încât a apărut restricția, semidescoperirea adevărului...care de cele mai multe ori legiferează ascunderea, apărând noțiunile de adevărat

și fals, matematica booleană! ...0 și 1 stări ale materiei care stau la baza lumii și întregii activități omenești, fapta de bază a vieții, descoperirea din întuneric a cât mai multă ...lumină! „În permanentă echilibru, dezechilibru, reechilibru, omul își făurește norme, reguli etc., pe de o parte, și își crează lumi imaginare, uneori construite pe ipoteze incorecte, din afirmații false, mincinoase, pe de altă parte.” (pag.8) Înfloritura este o minciună?...atunci ne luăm adio de la stilul Rococo! „Astfel, minciuna deși construiește o realitate fictivă, contestată de/prin valori devine parte integrantă a felului nostru de a fi.”...adică, înfloritura parte sinecvanon din narațiunea fiecăruia! Strategia celor șapte ani de acasă în sintagma existențialistă de a fi sau a nu fi duce la adevărul strămt pentru cei mai mulți dintre contemporani: nu poți să fii, să exiști, să te afirmi fără experiență! Minciuna este oribilă în partea ei vulgară!...vai, doamne ce mincinos cu nasul mare, și este un deliciu atunci când tratează despre creație! „Scrie G. Ilikeanu: Imperiul sovietic și comunismul nu au fost posibile decât prin minciună, minciuna a fost temelia întregului sistem.” Aiurea, amândoi sunteți obsedați de ceva ce nu a existat...nici imperiul sovietic și nici comunismul!...mai este, mai durează până să fie comuismul realitate. Hazardată explicația lui Ilikeanu precum că divinitatea lasă loc gol cât mai mare...comunismului! Majoritatea statelor astăzi au caracteristici vizibil comuniste... Divinitatea? Păi până în prezent nu a cunoscut-o nimeni! În privința comunismului, Țene și Ilikeanu se iau de mână!... Amândoi sunt crescuți în comunism, amândoi au gândit și creat sub impulsul sovieticilor, amândoi s-au ajuns și acum dau cu piciorul!

În capitolul „Scenariul etnogenezei și migrației românilor” se vorbește (G. Schramm) despre ce s-a întâmplat „după retragerea aureliană în anul 270”...Scrie Al. Florin Țene ca ecou al teoriilor lui Schramm. Noi ne expunem părerea că există (atâtea cunoaștem noi) trei rânduri de documente care atestă prezența noastră în *protoistoria* recentă, imediată: Columna lui Traian pentru perioada antică, documentele maghiare din cancelaria de la Budapesta din timpul Regatului Ungariei începutul mileniului 2 (d.Ch) și, al treilea, placa de la Ganga (1717) scrisă de austrieci și care ne definește țara cu ocazia construirii Viei Carolina...Dacia se chema acest teritoriu, în secolul XVIII!

„Adevărul unirii de la 1859-1862 este când, în uma campaniei de deznăționalizare, a fost lichidată etnia moldovenilor din statul român.” Desigur nu este singura eroare, dar trbuie să amintim cititorilor noștri că moldoveanul nu face parte dintr-o etnie cu același nume!...moldovenii la fel ca oltenii și ardelenii nu sunt o etnie...

Cartea lui Al. Florin Țene este una care trezește controverse la fiecare pas, cititorului făcându-i plăcere să polemizeze cu președintele LSR ambele părți având din această polemică, numai de câștigat...

AL. FLORIN ȚENE

Balada bradului de Crăciun

Pomul de iarnă uscat
Alcătuirea bradului la loc,
Muntele iar l-ar fi înălțat
Dacă amintirea n-ar fi ars în foc.

Imaginea lui adună bucurii
Lumânările ard,sunt prea sus,
Ele urcând în răsăritu-i azuriu
Aprinzând visuri spre apus.

Din brazi coboară dulciuri la copii,
Seva lor aduce pădurile în case.
Săniile trase de reni stârnesc nostalgii
In cioturile pe coline rămase.

Și brazii lepădându-se de topor
Brusc și-aduc aminte de un gând
Revin mieii la rădăcina lor,
Însă pădurea e departe,luminând...

Bucuria noastră e plânsul brazilor tăiați,
În lumea lor n-au cum să mai fie,
Au mai rămas pe munte câțiva frați,
Tremurând pentru Crăciunul ce-o să vie.

Ninsori albastre

I
Cerne colinde cerul peste casă
Ziua alunecă pe sănii spre apus
Dintr-o clipă de lumină în noi rămasă
Se naște în suflute, la fiecare, Iisus.

Bate visul cu degetul în ferestre
Vântul cioplește fluier în alun,
Când timpul coboară pe creste
Sărbătoarea în case de Crăciun.

Copiii ne colindă în prag
Cântecele urcă spre stele, mai sus,
Constelațiile vin să vadă
Cum din suflet se naște Iisus.

Alunecă sănii pe serile albastre
Inelând cu doruri pământul străbun
Copii aprind neliniști în astre
Visând sub brazi păduri de Crăciun.

Burgul doarme la miez de noapte
Pe străzile Clujului umblă visul cel bun
Când dinspre luceafăr ne vin șoapte
Că umblă cu daruri Crăciun.

Aripi de lumină îmi intră în odaie
Halebarda lunii nu știu unde s-a dus
Căci în clipa, aceasta, de văpaie,
Dintr-o minune s-a născut Iisus.

II
Ninge, ninge ca în datinile noastre,
Colindătorii în sănii de lumină
Vin încărcăți în balade cu astre,
Când își mai pune bradul un cerc pe tulpină.

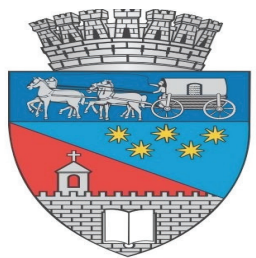
Copiii rup pietre din Steaua polară
Nestemate lucind în visele lor,
In cântec germinează vibrație solară
Ca mierea cuvântului născut dintr-un dor.

Ninsori albastre coboară pe cetini,
Vinul decantează cristalul pe masă
Și-adînci sentimente,între prieteni,
Țes verbe în fraze de mătăasă.

Orașul ascultă poeme de iarnă rezemat,
Luceafărul bate monezi în ferestre
Cînd stelele la colind au plecat
Prin brazii înșurubați în creste.

Adie clipe rotunde cu ochii vii
Și norii cad ca la începuturi,
Înflorind crini pe genunchii fetelor, în orele târzii,
Cînd noaptea toată e un roi de fluturi.

Luna ca o halebardă păzește cîmpia,
Cîntecul cocoșilor croiește drum prin troiene
S-alunece pe-o sanie Poezia
In casele noastre cu vise perene.

RÂMNICU VÂLCEA

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI

Râmnicu Vâlcea, General Praporgescu 14, 240182, Jud. Vâlcea
tel: +40-250-731016 fax: +40-250-731843 primaria@primariavl.ro

www.primariavl.ro

CERTIFICARI MRC-OCS

SR EN ISO 9001:2015 410/C

SR EN ISO 14001:2015 223/M

SR OHSAS 18001:2008 190/HS

SR ISO/CEI 27001:2013 019/SI

INVESTIȚII MAJORE LA COPĂCELU INAUGURATE DE MIRCIA GUTĂU

Miercuri, 3 decembrie, primarul Mircia Gutău a inaugurat lucrările de reabilitare de la fosta Școală Copăcelu, în urma cărora s-a amenajat un spațiu complet modernizat pentru Grădinița cu Program Normal nr. 11 constând în săli de clasă, grupuri sanitare pentru copii și pentru personal, sală de mese, precum și mai multe spații administrative pentru materiale didactice, depozitare etc. Totdată, s-au creat cabinete unde își vor putea desfășura activitatea trei medici de familie care, pe lângă incintele aferente fiecărui cabinet (sală de așteptare, sală de consultații, oficiu, spații administrative etc.), vor putea folosi în comun și un spațiu amenajat pentru observarea pe o durată mai lungă a persoanelor cu probleme medicale mai serioase. Nu în ultimul rând, în incintă s-a amenajat și un post de Poliție Locală, unde își va desfășura activitatea și inspectorul zonal. Clădirea beneficiază de cele mai moderne sisteme de utilități, încălzire centralizată și gestionată prin termostate inteligente, precum și panouri fotovoltaice ca sursă alternativă de energie. În curtea imobilului s-a modernizat și locul de joacă, iar în imediata vecinătate terenul sportiv al zonei se prezintă în cele mai bune condiții. Edilul-șef- care a profitat de această ocazie pentru a dialoga cu numeroși

locuitori din Copăcelu, prezenți la inaugurare - s-a arătat foarte mulțumit de calitatea lucrărilor realizate și a estimat că prin noile funcțiuni alocate imobilului reabilitat, acesta va deveni un pol major de interes al întregii zone periurbane de sud și sud-vest a Râmnicului ținând cont de faptul că medicii de familie ce-și vor desfășura activitatea aici au în evidență peste 4.500 de locuitori din Copăcelu, Căzănești, Râureni, Stolniceni și Colonie Nuci.

Cu această ocazie, primarul Gutău a anunțat și că imobilul vechii școli Copăcelu, a cărei piatră de temelie a fost pusă în 15 octombrie 1906 de Regele Carol I și de Regina Elisabeta, va intra într-un proces de reabilitare de anvergură odată cu depunerea, chiar în această zi, la Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației a proiectului „Consolidare seismică și creșterea eficienței energetice pentru clădirea școală din strada Copăcelu nr. 178”, cu o valoare totală de peste 4,2 mil. lei cu TVA, din care fonduri nerambursabile solicitate în sumă de peste 3,3 mil. lei. După aprobarea proiectului și derularea lucrărilor estimate la o durată de 18 luni, imobilul reprezentativ pentru istoria învățământului vâlcean va putea fi utilizat în scopuri educativ-culturale.

Biroul de Presă

ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI, A FOST SĂRBĂTORITĂ ȘI DE FILIALA UZPR-OLT LA SLATINA

Ana VASILE

Luni 1 decembrie 2025, începând cu ora 09,50, la Slatina în fața statuii domnitorului Alexandru Ioan Cuza, a fost sărbătorită Ziua Națională a României. Ceremonialul a fost deschis de un sobor de preoți de la Episcopia Oltului

și Romanaților, prin săvârșirea serviciului religios. Apoi au vorbit reprezentanții instituțiilor teritorial-administrative locale și județene. Au fost depuse coroane și jerbe din flori din partea structurilor militare (armată jandarmerie, ISU, Poliție), precum și din partea Instituțiilor de Stat și de cultură.

Din partea filialei UZPR-Olt a fost depusă o coroană cu flori de o delegație formată din vicepreședintele George Tu-
lea, președinta consiliului director, Rodica-Felicia Matei și secretara Maricela-Paraschiva Buicescu.

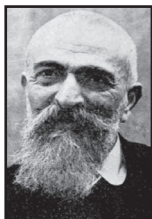
Ostașii NATO au defilat pe acordurile fanfarei „Lyra Band”. Fiecare participant a primit câte un ecuson și câte un steguleț cu tricolorul României. S-a intonat Imnul Național al României, s-a jucat Hora Unirii! Cetățenii și-au urat: „La mulți ani Române, La mulți ani România”!

Cei care au dorit, au mers în Parcul Tineretului, unde Primăria i-a ospătat cu tradiționalul „ciolan cu fasole”!

MUZICIENI ROMÂNI - DECEMBRIE

GEORGE STEPHANESCU (13.12.1843,
București- 25.04.1925, București)

Compozitor, dirijor și pedagog român, a urmat Liceul „Sfântul Sava” din București când lua și lecții de pian cu profesorul Weineter, apoi Conservatorul din București la clasa prof. Eduard Wachmann și Conservatorul din Paris. A lucrat 40 de ani ca profesor de canto la Conservatorul din București în perioada (1875-1888,) a lucrat ca maestru-compozitor al Teatrului Național și director al orchestrei teatrului. A lansat cântăreți de operă renumiți ca Hariclea Darclee, Rodica Nestorescu, A. Eliade și Gheorghe Alexiu, Alexandra Gavala și terorii Gabrielescu și Dumitrescu etc. Creația muzicală (selectiv): lucrări simfonice - Uvertura națională, Simfonia în la major, Octetul în sol major; muzică corală- Legenda lui Ștefan Vodă, Codrurile codruțule, Banul Mărăcin; muzică dramatică- Oedip și Electra, Hamlet, Cazacii și polonii, Răzvan și Vidra.

LIVIU COMES (13.12.1918, Șerel, Hune-
doara- 28.09.2004, Cluj)

Compozitor, muzicolog și profesor român a studiat muzica la Conservatorul Municipal din Târgu Mureș (1927-1937), unde i-a avut ca profesori pe Sigismund Toduță (compoziție), Iuliu Mureșianu (orchestrație), Antonin Ciolan (dirijat) și Ana Voileanu-Nicoară (pian). Apoi a studiat medicina la Universitatea din Cluj, în paralel urmând și cursuri de filosofie cu Lucian Blaga și D.D. Roșca. A lucrat ca profesor de armonie și

contrapunct la Conservatorul din Cluj, la Conservatorul din București (1970-1981), secretar la secția de creație didactică la Uniunea Compozitorilor din România (1981-1990). Creația muzicală (selectiv): muzică de cameră, muzică vocal simfonică- Oratoriu, Cantata, muzică corală- Liturgia a II-a Brevis.

MIHAIL ANDRICU (22.12.1894, Bucu-
rești - 4.02.1974, București)

Compozitor român, membru corespondent al Academiei Române a urmat Conservatorul din București (1906- 1913), unde i-a avut ca profesori pe G.D. Khiriac (teorie-solfegiu), Alfonso Castaldi (armonie și compoziție), Robert Klenk (vioară), Dimitrie Dinicu (muzică de cameră). A urmat apoi Facultatea de Drept din București unde au obținut licența în 1919. Și-a definitivat studiile muzicale la Paris. A debutat ca pianist la Ateneul Român (1918), iar ca muzicolog și critic muzical a debutat în publicația Adevărul (1923). A lucrat ca profesor de muzică de cameră și de compoziție la Conservatorul din București. Creația muzicală (selectiv): muzică de teatru- Cenușăreasa (1929), Taina (1932) Luceafărul (1951); muzică vocal simfonică - Cântec de leagăn (1949), Prind visele aripi (1959); muzică simfonică - Legenda pentru orchestră (1926), Serenadă pentru orchestră (1928), Marș pentru orchestră (1949).

CORNELIU CEZAR (22.12.1937, București- 13.02.1997,
București)

Compozitor român, a studiat la Liceul de Muzică nr.

1 din București (1951-1957) cu Cella Delavrancea (pian), Viorel Cosma (istoria muzicii) și Conservatorul din București (1957-1962). A lucrat ca secretar muzical al Operei Naționale București (1963-1966), profesor de pian la Școala de Muzică nr. 2 din anul 1966. Creația muzicală (selectiv): muzică de operă și teatru - Galileo Galilei (1962), Tinerete fără bătrânețe (1975), Pinocchio (1982); muzică corală- Cantata 1-4 (1960-1965); muzică solo voce - Vis (1961), Alpha lyrae (1983); muzică pentru orchestră - Cronica (1964), Ziua fără sfârșit (1972), muzică de film - Anotimpuri (1963), pâinea noastră (1967)

NICOLAE BRÂNZEU (28.12.1907,
Pitești- 7.08.1983, Arad)

Compozitor și dirijor român, a urmat studiile muzicale în Pitești, apoi conservatorul din București și Facultatea de Drept din București absolvită în 1931. Își continuă studiile la Școala Muzicală din Paris. A activat ca pianist și ca profesor la catedra de armonie a Conservatorului din București. Creația muzicală (selectiv): teatru liric- Monna Vanna (1934), Scufița Roșie (1949), Zâna Zorilor (1981); muzică vocal-sinfonică - Copilărie sfântă (1947), Meșterul Manole (1969), Luceafărul (1970); muzică simfonică - Fantezie simfonică (1934), Poemul Unirii (1977), Uvertura festivă (1978); muzică de cameră - Sonata pentru pian (1965), Sonata pentru violoncel și pian (1970); muzică corală- imnul Liceului din Pitești (1966), Cântec pentru țară (1967).

(sursa: wikipedia)

Emil MANZUR

NU MAI SCĂPĂM DE SINDROMUL COMUNISMULUI

VII

„M-am uitat”: „M-am uitat la fericiți..../ I-am văzut nemulțumiți:/ E orice zădărnicie./ Cei pe care-i vezi în slăvi/ Adăpați sunt cu otrăvi; / Cei trăiți în sărăcie/ Plâng pe a lor nemernicie;/ Cei mai mândri împărați/ Sunt de chinuri zbuciumați:/ E orice zădărnicie./ Vai, născut ești să trăiești,/ Nencetat să pătimești:/ Fii frumos, fii sănătos,/ Ești de-același vierme ros;/ Traiul crud și nempăcat/ Te sfărâmă nencetat,/ Să te soarbă are pripă;/Nu-ți dă pace de o clipă./Bogăție, sărăcie,/ E orice/ zădărnicie./ Sănătate, tinerețe,/ Minte, suflet, frumusețe,/ Tot ce a fost, ce-are să fie,/ E orice zădărnicie./ Fiți, trăiți, dar nu doriți..../ M-am uitat la fericiți.” (Alexandru Macedonski, *Psalmii moderni XI*)

CABALA - atitudine/ boală antiadministrativă - în floare la noi la Râmnic. Se pune întrebarea, noi urmărim muzica, jocul, costumele tradiționale dăinuitoare de milenii? Urmărim miile de laureați ai olimpiadelor și ai concursurilor tehnico-științifice interne și internaționale, om fi auzit de echipa de studenți de la Iași care a câștigat concursul NASA pentru construcția de vehicule de transport uman în cosmos și echipa de elevi care a câștigat, în SUA, campionatul mondial de robotică? Om fi văzut copiii dansurilor populare, cu vârste între 5 și 10 ani? Ne uităm vinerea seara la Pro TV, la emisiunea „Românii au talent”, unde copii și tineri uimesc lumea cu talentul și munca lor în, diversitatea acestora? Dacă da, ce le transmitem acestora, în general urmașilor noștri?

Aceasta este realitatea, și destui tineri o recunosc și ne urmează munca și creația. Cu modestie și deferență recomand cartea „De câți prieteni ai nevoie” autor Robin Dumber! Iată ce ne sugerează: „Limbajul este crucial pentru una din activitățile cele mai caracteristice nouă, povestitul. Este ceva ce toți oamenii, din toată lumea, fac cu pasiune și chiar cu dragoste, și o fac, cu siguranță, din vremuri imemorabile....Deci, să ne fie atât de dragi poveștile? Ei bine, în primul rând, multe din aceste povești ne vorbesc despre origini, ne spun de unde venim și cum de am ajuns să fim așa cum suntem. Ne povestesc despre comunitate, ne fac să ne simțim parte din ea....Avem în comun perspectiva asupra lumii și, ca urmare respectăm același set de reguli de comportament. Probabil reflectă faptul că, în trecutul nostru îndepărtat, oamenii care împărțeau asemenea cunoștințe trăiau împreună....” (pag.72). „Poate este vorba, în principal, de psihologie și de ambianță. Poate că povestitorilor le este mai ușor să se joace cu emoțiile noastre în întuneric, iar noi le cântăm în strună tocmai pentru că ne place”! Să fie oare nevoia creșterii capacității endrofinelor de a simți senzația de bine și mulțumire (ibidem)?. Să fie oare extazul „referenței” (Doina Pologea-Berceanu), și ușurința în compunerea textului „Visând la învecinarea omenescului cu îngerescul” din volumul In Honorem; Ioan ȘT. Lazăr „Un deceniu roditor de Sus”, pag. 92-94? Așadar, „limbajul” și „poveștile” dovedesc, în zilele noastre, mentalitate și moralitate. Este mare bucurie să fim lăudați și mare vrajbă dacă ne critică cineva. Ba și mai strâmb, unii ne credem îndreptățiți, doar noi să criticăm și de „ieri” și de „azi”, în timp ce ceilalți nu au voie. Ba, mai mult, iată ce spune eminentul profesor Ilie Moise de la Universitatea București, format la școala interbelică de sociologie: „privind înapoi, observ că toate cărțile pe care le-am scris, toate studiile pe care le-am redactat se încadrează în cea ce se cheamă literatura dezrădăcinatului, a intelectualului care s-a rupt de obârșile sale, pe care le-a trădat, într-un fel sau altul, și care simte obligația unei reparații (!), a unei compensări. Pentru că, trebuie să vă spun, de-a lungul acestor ani, un glas tainic mi-a șoptit: ai asistat la dispariția unei lumi care ți-a dat tot ce ai mai bun și mai frumos în structura ființei tale și din care ai fugit! Ce ai făcut pentru această lume?” (ibidem, pag. 31-32). A..., dar după unii, această obligație se cere doar la alții și doar când ne convine! Am fost și sunt criticat, mi se refuză publicarea unor monografii, articole și materiale despre viața unor personalități, despre evenimente și poziții față de scrierile deșănțate privind situația culturii și administrația actuală și, mai ales, cea veche care ne-a format ca valori spirituale și culturale ce au explodat în actuala societate. Ipocrizia, delațiunea, aservirea (atât înainte, cât și acum) și ura au făcut și fac mult rău societății noastre. Mi se spune că noi nu trebuie să criticăm, noi trebuie să venim cu materiale în care să arătăm părerile noastre spre calea de urmat! Și ce cale am arătat noi și s-a urmat în cei 35 de ani de la revoluție (nici pe asta mulți nu o recunosc, din lipsă de cultură istorică și politică)? De fapt, acestea au fost, cu grijă (!), inițiate și implantate de către oficinile străine interesate în realizarea „capului de pod” plin de „democrație occidentală, globalizare și colonizare, aici în estul fost „comunist”. Privind critica se pune întrebarea de ce unii pot critica, atât pe politicieni cât și administrațiile alese, dar alții nu-i pot critica pe ei, cei de la care pleacă tot răul. Ne-am obișnuit să criticăm doar în sus ca și cum aceia ar fi picat din ceruri, nu noi i-am trimis acolo așa, însă, în grădina noastră nu ne facem curățenie!

„Noi cei născuți în libertate”, un nou slogan inept lansat de curând, prin tineri și televiziuni, uimește lumea și istoria prin înegurarea, întunericul și pușcăria în care, vezi Doamne, am fi trăit noi înainte de 1989, ne-am format și am fi muncit în epoca „comunistă”! Nu contează că le-am lăsat lor o țară concurentă occidentului economic, cultural, educațional peste acesta și, mai ales, cu PIB-ul integru, neafectat de datorii, ba chiar cu importante rezerve financiare. Nu știu dacă acești tineri au citit cartea despre Merkel, scrisă de unguroaica Kati Marton intitulată „Doamna cancelar”, ediție 2022, dar se pare că la noi s-a răspândit repede răspunsul dat de ea la întrebarea lui Obama: „cu ce a contribuit (ea) la viața politică din Germania?”. Răspunsul a fost următorul „cineva care a trăit treizeci și cinci de ani într-un sistem fără libertate și care, prin urmare, înțelege valoarea extraordinară a libertății (....) de asemenea CDU ar fi fost lipsit de o persoană care vrea să experimenteze lucruri neașteptate (!), să construiască punți în societate, care doresc schimbare!” (pag. 87-88). Nici că găsim o delațiune și o ipocrizie mai mare, din care, probabil, s-au inspirat tinerii noștri, care rostogolesc prin televiziuni asemenea necuviințe. Spun asta, și trebuie să se știe, că tatăl lui Merkel s-a mutat din vest în Germania de est, de bună voie, și la solicitarea Bisericii luterane pentru a predica „în statul comunist, ateu”. Asta era în 1955 și a primit două mașini personale, o casă cu mare grădină (de la statul bolșevic) și încadrare ca profesor la Seminarul Waldhof. Apoi Angela Merkel, prin apartenența ei la „Tinerii Pionieri”, a participat la toate olimpiadele de la Moscova, a cântat „Internaționala” la festivitatea de absolvire a gimnaziului. În 1973 și-a început studiile universitare la Leipziig (marele templu al științei din Germania, unde și-a dat și doctoratul) care i-a adus, mult lăudatul, titlu de cercetător în fizică. Și, culmea, s-a căsătorit cu Ulrik Merkel pentru a primi un apartament de la institutul de stat comunist. A fost încadrată pe post de profesor la universitate, apoi ca cercetător la cea mai importantă instituție de cercetare din Germania de est, Academia de Științe. Toată cartea este plină de expresia „om de știință”, iată marea lipsă de libertate și mai spune că „orgoliul” este numai o slăbiciune masculină, nu-i așa? Așadar, ipocrizia și delațiunea sunt „planetare”, nu numai la noi! Și mai prezint încă un exemplu dat de un ereu. „Am întâlnit-o la începutul anilor 80 (profesoara Mioara Gabriela Gafencu). Coordona,

împreună cu alți câțiva profesori de limba și literatura română, un club de literatură cu o istorie de aproape un veac, un cenaclu literar-numit o vreme Eugen Lovinescu, altădată-Prietenii culturii-care continua să mențină, într-o perioadă crîncenă pentru cultura și școala românească, preocupările unor înaintași de înaltă ținută. Respectiva activitate se desfășura în pofida multor restricții, a unei cenzuri (!) nedrepte și a urmăritorilor constanți, care încercau să restricționeze activitatea profesorilor de elită (!). La întâlnirile cenaclului literar care funcționa la Liceul Nicu Gane, se organizau seri culturale, se citea poezie și proză.... Cele mai multe celebrări aveau legătură cu zilele importante din acele vremuri. Periodic, în timpul celebrării valorilor culturale, se organizau simpozioane și comemorări dedicate personalităților marcante ale literaturii române....” (Timotei Prahoveanu Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, Ziarul Lumina din 16 ianuarie 2025, pag 10). Curată cenzură, curat urmăritori constanți! Atunci se înființaseră și funcționau bibliotecile comunale și chiar sătești care, din păcate, astăzi stau în mare parte închise cu mii de cărți pe rafturi! „Tot aici înscris Raportul de activitate al Cercului Arlus din octombrie 1950 (cerc ce funcționa în cadrul Bibliotecii Comunale Blidari) în care se precizează, de către secretarul cercului, învățătoarea Valerica Diaconu, că s-au ținut două ședințe iar în luna octombrie s-au difuzat 10 reviste Veac Nou și broșurile Pentru pace împotriva ațățătorilor de război. La sediu s-a organizat Colț Roșu de către Comitetul Provizoriu cu ajutorul funcționarilor comitetului comunei Blidari” (autorul, *Monografia comunei rurale Bleici*, Ed. Pro Universitaria, București, 2022, pag. 402). Măcar acum să întrebăm unde este „implementarea programului Biblionet, care, sub coordonarea bibliotecarului (de la Biblioteca Județeană Antim Ivireanul) Valentin Smedescu a gernerat o revigorare a activității biblioteciloe publice” (Gheorghe Deaconu, *Râmnicul Cultural Devenire și Dezvoltare*, Ed. Fântîna lui Manole, 2023, pag, 142).

Pentru că este vorba de cultura noastră vâlceană, barometrul acesteia produce promovarea conștiinței, a identității și libertății, atât individuale cât și colective. Insuficiența sau întârzierea acestora, îndărădnicia, nu fac decât să păstreze sau chiar să adâncească decalajul dintre noi și occident. Culmea, și Nicolae Iorga „reclama” aceasta la vremea lui: „Dacă s-ar fi ținut cont de strigătele lui Coresi, Grigore Ureche, Cantemir, Hașdeu, Tudor Vladimirescu, când nu era prea târziu, nu se ajungea la decalajul de două secole între noi și occident”. Ba mai mult, acum televiziunile sunt cele mai „prolific” propagatoare ale promiscuității și decăderii ființei umane. Nu este întâmplătoare revolta Părintelui Ioan, Înaltpresfințitul Mitropolit al Banatului, la Universitatea Agricolă și Veterinară din Timișoara, cu ocazia acordării titlului Honoris Cauza: „Se pune întrebarea până unde o cultură poate primi elemente din exteriorul său”. Nu sunt singurul care cer așa ceva, iacătă, mai dăunăzi (5 februarie a.c.) „Trăim într-o epocă în care informația a devenit accesibilă aproape tuturor, la un nivel care nici nu am gândit în urmă cu doar câteva zeci de ani. Totuși, asupra trecutului nostru plutește vagul, lipsa de orientare. Atunci când nu lipsește aproape cu desăvârșire, cunoașterea acestui trecut este învăluită de confuzia provocată de pasiunile și interpretările prezentului, care sunt ele însele de neînțeles în lipsa imaginii clare a trecutului” (365 de români de succes, într-un calendar cultural unicat, Marius Nencescu, pag. 1, <https://uzpr.ro>). „Că niciunul dintre ai noștri nu poate fi mulțumit cu zece neveste/ Și cei mulți își iau unsprezece, ba chiar douăsprezece/ Cine și-a luat doar patru sau cinci e socotit-pe moarte- nefericit, nemulțumit....” (poetul comic get Menandru (www.facebook.com, Virgil Popescu, *De ce au dispărut cărțile și izvoarele istorice despre daci?*, pag 6). Un contrast paradoxal între bunul simț public și o evidentă ardoare de a se înfrupta din banul public, dacă ne referim la cărți, reviste, publicații, simpozioane, uniuni etc, este, că nu ne pasă, că nu mai interesează pe nimeni! Ba mai mult, ne ignorăm unul altuia scrierile. Adică eu te citesc pe tine dar tu le ignori pe ale mele. Mă uit, de exemplu, pe paginile online ale Forumului Cultural, Societatea Culturală Anton Pann, Vocile Râmnicului și Vâlcii, unde public multe materiale, redistribuiri, comentarii, evocări, dar nu mă citește aproape nimeni și nu se știe dacă acestea sunt sau nu importante, așa cum nici eu nu știu dacă sunt sau nu importante ale celorlalți, dar le citesc! „Dacă nu vom reactiva izvoarele de cultură românești riscăm să devenim doar o populație care trăiește într-o regiune din sud-estul Europei. Toți cei care astăzi suntem chemați la lucrarea minții neamului nostru avem datoria sacră de a face tot ce ne stă în putință ca o picătură din sudoarea minții noastre să o punem în candela culturii” (Autorul, ibidem, pag.400). De ce trebuie ca înscrisurile noastre să rămână „necitite” acum, și să rezoneze abia peste generații așa cum s-a întâmplat cu „Manuscrisul Voynich”, un document medieval, în care se spune: „Manuscrisul este redactat în proto-romania din care au evoluat limbile romanice de astăzi (!), precum portugheza, spaniola, franceza, italiana, româna, catalana și galiciană”? (www.facebook.com, Mioara Nistor „De la a la z”, 3 februarie 2025, pag. 15). Dacă e așa cum se spune că ar fi un compendiu despre remedii naturiste și terapeutice, câți oameni ar fi fost salvați în cei aproape 600 de ani cât a zăcut la Mânăstirea lezuită de lângă Roma? Cel ce reușește să și-i apropie pe toți cei din jur și să cultive încrederea reciprocă (și respectul, spun eu) va face un mare pas spre fericire, spunea Epicur în „teoria atomistă”. Tot el spune: „sursa nefericirii stă în ignoranță, asta îi determină pe oameni să creadă în mituri și superstiții”. Oare ce vedem noi azi în fața guvernului? „Omul, în viața-i, zăcea la pământ altădată-n rușine/ Ochii oriunde-i îndreptai sub povara religiei dure/ Din înălțimile bolții cerești al ei cap arătându-și/ Amenința muritorii cu îngrozitoare-i privire,/ Când, între oameni, un grec cel dintâi îndrăzni să ridice/ Ochi muritori înspre ea și întâiul i-a stat împotrivă” (Titus Lucretius Carus, *De rerum natura*, ibidem pag. 2). Închei cu un mesaj, tot al lui Epicur: „Înțelept este acela care, eliberat de temeri iraționale și de dorințe de nerealizat, privește viața cu seninătate, nelăsându-se tulburat de ideea de destin sau judecăți supranaturale (!)”. Și, mai ales, personale, pentru că poziția lui în societate față de trecut și prezent îi conferă o influență asupra victoriei noastre istorii. Am pierdut cumva simțul scopului? Cultura, educația care să pună mintea în lucru, să motiveze, să stârnească întrebările tinerilor, generației actuale, nu mai pare a fi apreciată în sine. Probabil „episodul” VIII se va referi la fărâmițarea culturii râmnicene, de după '89, de către noi înșine!

EXPOZIȚIE DE ICOANE A GRUPULUI EIKONA

Marius DRĂGHICI

La sfârșitul lui Brumar din acest an, în ziua de vineri 28 la ora 17:30 s-a produs la Galeria Cozia Pasaj 1, vernisarea expoziției „SUS, LA POARTA RAIULUI”, manifestare culturală organizată de Filiala Râmnicu Vâlcea a Uniunii Artiștilor Plastici din România, în parteneriat cu Uniunea Artiștilor Plastici din România și cu Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea. Lucrările prezentate, icoane pe sticlă, pe lemn dar și fragmente din lucrări de frescă, aparțin membrilor grupului Eikona și invitaților acestuia: Augustin Cantea, Alina Cristea, Elena Dican, Teodora Filigean, Ecaterina Filigean, Luca Filigean, Filofteia Filigean, Aritina Florescu, Irina Ionelia Ionescu, Mihail Ionescu, Andra Jijeu, Sorin Ioan

Păraușeanu, Gabriela Popescu și Elena Radu. Coordonatorul proiectului este Ingrid Matei, iar responsabilul cu selecția, organizarea și prezentarea, curatorul Gabriela Popescu. Președintele Filialei Râmnicu Vâlcea a UAP, Gheorghe Dican a spus la deschidere: „Am convenit că se cuvine ca în preajma sărbătorilor religioase de Crăciun, să organizăm o expoziție de artă religioasă și am decis să facem lucrul acesta în fiecare an și pentru că este un moment în istoria României care

și teoretic de către Luiza Barcan, iar în jurul acestui grup am considerat noi că este nevoie să gestionăm și o mișcare de pasionați, de artiști care nu au încă această calitate de membru al Uniunii dar, care sunt înzestrați cu calități deosebite, artiști care au un talent nativ și care s-ar pierde până la urmă dacă nu i-ar aduna cineva, dacă nu i-ar grupa în diverse expoziții personale sau de grup. Acesta este motivul pentru care s-a născut grupul Eikona iar filiala noastră este singura din România care are o secție de artă religioasă și nu întâmplător avem această secție, pentru că este normal ca într-un județ care are atâtea biserici de patrimoniu, atâtea mănăstiri, să existe artiști care fac restaurare, care fac pictură de bună calitate.” Considerente privind rolul icoanelor în viața creștinilor au fost făcute de inițiativa grupului Eikona, critic de artă Gabriela Popescu: „Icoana, dincolo de valoarea teologică, are și o altă valoare, una universal recognoscibilă, indiferent deconvingerile religioase ale privitorului sau de absența acestora, aceea de operă de artă.”

Tot pe 28 noiembrie a.c. au fost vernisate expozițiile „La Conac, realizată de Fotoclubul „Floarea de Colț”, la Galeria Cozia Pasaj 2 și „Semne Identitare”, Salonul anual al membrilor Filialei Râmnicu Vâlcea a UAP din România, deschisă la Galeria „Artex”.

TRAISTA CU PLANTE MEDICINALE

O plantă erbacee, perenă, comună în sudul Europei și în Orient, ale cărei rădăcini au gust dulce-amar este

LEMNUL DULCE

Lemnul dulce (*Glycyrrhiza glabra*) este una dintre cele mai vechi mirodenii, utilizată pentru aromatizarea dulciurilor și a băuturilor.

Aroma lemnului dulce este ușor picantă (seamănă cu anasonul), iar gustul sau este extrem de dulce, de aproximativ 50 de ori mai dulce decât zahărul obișnuit.

Este indicat în tratamentul afecțiunilor cutanate, herpes, psoriazis, eczeme.

Lemnul dulce este cunoscut pentru proprietățile sale benefice asupra sistemului digestiv, reduce tusea și ameliorează durerile de gât, are proprietăți anti-inflamatorii, reglează nivelul de zahăr din sânge. Poate avea efecte adaptogene, sprijinind funcția glandelor suprarenale și contribuind la gestionarea stresului.

Proprietățile antiinflamatorii și antioxidante ale lemnului dulce pot contribui la protejarea sănătății cardiovasculare.

Lemnul dulce se poate consuma sub formă de ceaiuri, extracte, tablete, capsule, siropuri, pulberi, creme și unguente.

Să vă fie de folos!

Ana-Maria LAZĂR

Constantin Zărnescu este autorul acestei propuneri de monument în Râmnicu Vâlcea.

„Noi trebuie să vorbim întotdeauna despre cele două trăsături fundamentale ale românilor din acest spațiu: latinitatea și statalitatea! păstrarea statului!” (Răzvan Theodorescu, Cultura vâlceană nr 143, pag. 6, „MIRCEA CEL BĂTRÂN-600 DE ANI DE LA MUTAREA ÎN ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU, 1418-2018”)

Compoziție foto P. Cichirdan

APEL ARGEȘENI! VÂLCENI! SIBIENI!

AVEM TREI OBIECTIVE COMUNE ÎN ACEST PREZENT
PRIN CARE PUTEM TRANSFORMA VALEA OLTULUI ÎN RAI PE PĂMÂNT:

- CALE FERTATĂ DUBLĂ, ELECTRIFICATĂ, MARFĂ ȘI CĂLĂTORI, ÎNTRE: PITEȘTI- CURTEA DE ARGEȘ-RM. VÂLCEA-SIBIU
- RÂMNICU VÂLCEA-PUNCT NODAL DE MARFĂ PE CALEA FERATĂ
- SĂ FACEM AUTOSTRADĂ SPRE SIBIU ȘI PITEȘTI CU RAMIFICAȚII LA CĂLIMĂNEȘTI, OLĂNEȘTI, GOVORA, OCNELE MARI
- DN 7-CALE REGALĂ ÎNTRE EUROPA DE EST ȘI EUROPA CENTRALĂ ȘI DE VEST
- DECOLMATAREA SAU REAMENAJAREA LACURILOR DE PE OLT

NOTĂ

Ziarul apare cu 16 pagini și respectă Legea 186/2003! Ziarul se adresează cetățenilor cu diverse preocupări culturale de la sat și de la oraș. Articolele, grafica, fotografiile nesemnate aparțin editorului. Autorii păstrează responsabilitatea conținutului.

Revistă apărută cu sprijinul edililor vâlceni care iubesc cultura scrisă și al Arhiepiscopiei Râmnicului.

PDF în <http://www.culturaarsmundi.ro> și tipărit la Tg. Jiu, 16 decembrie 2025

Ziar de cultură realizat de Asociația ECOSTAR 21
Editura INTOL - PRESS, prin SC INTOL SRL și
S.C. Tincton S.R.L.

Director: Petre CICHIRDAN
Seniori editori: Arhim. Veniamin MICLE
Constantin ZĂRNESCU
Mihai SPORIȘ
Al Florin ȚENE
Ștefan DUMITRESCU
Ioan DURĂ
Ilie GORJAN
Minori editori: Simon-Peter KIS
Redactor și tehoredactor Intol Press on line: Bogdan CICHIRDAN
Ana-Maria LAZĂR
Leontina RUS
Redactori:
Colaboratori, publiciști (și fotoreporteri): Felix ȘIMA
Emil MANZUR (coresp. Timiș)
Carmen Lidia GORUNESCU
Simona Maria KIS
Puiu RĂDUCAN
Constanța BADEA
Tanța TĂNĂȘESCU
Silviu LAZĂR
Ana VASILE
Marinela BELU-CAPȘA
Ion TALPOȘ
Marius DRĂGHICI
Ligia NICOLESCU
Cristian Ovidiu DINICĂ
Mircea VASII
Marian ILIE
Dragoș COMĂNESCU

Tehnoredactare computerizată: Ana-Maria LAZĂR

Adresa: Calea lui Traian 169, bl. 5, sc. E, ap. 3

Tel./Fax: 0250.736615, 0350.401254, 0746.029824

E-mail: cichirdan@yahoo.com

Parteneri media: www.culturaarsmundi.ro

Preț: 3 lei